

12. TORSTAINA 20. HELMIKUUTA 2014

kello 16.00

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Suullinen kyselytunti

1) Suullisia kysymyksiä	2
Vastaamassa ovat seuraavat ministerit:	
Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen	
Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko	
Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen	
Kehitysministeri Pekka Haavisto	
Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen	
Sisäministeri Päivi Räsänen	
Ympäristöministeri Ville Niinistö	
Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson	
Opetusministeri Krista Kiuru	
Työministeri Lauri Ihalainen	
Peruspalveluministeri Susanna Huovinen	
Asunto- ja viestintäministeri Pia Viitanen	

Lähetekeskustelu

2) Kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta (KAA 3/2013 vp)	15
Muu asia M 10/2013 vp	
3) Laki kaivoslain 169 §:n muuttamisesta	57
Lakialoite LA 78/2013 vp (Heikki Autto /kok ym.)	
4) Laki tupakkalain muuttamisesta	58
Lakialoite LA 74/2013 vp (Ari Jalonen /ps)	

Mietintöjen pöydällepano

- 5) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 61
- Hallituksen esitys HE 206/2013 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 1/2014 vp

Puhetta johtivat puhemies Eero Heinäluoma (16.00—18.36), ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi (18.36—20.00) ja toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti (20.00—21.28).

Raija Vahasalo /kok (16.17)
Jani Toivola /vihr (17.02)

Nimenuoto

Nimenuhdossa merkittiin täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat 22 edustajaa (e = eduskuntaryöhön liittyvä tehtävä; s = sairaus; p = perheväpää):

Paavo Arhinmäki /vas (e)
Maarit Feldt-Ranta /sd (s)
Jyrki Katainen /kok (e)
Sampsa Kataja /kok (s)
Mari Kiviniemi /kesk
Merja Kyllönen /vas (s)
Eero Lehti /kok (s)
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Markku Mäntymaa /kok (s)
Elisabeth Naucélér /r
Aila Paloniemi /kesk (s)
Tuula Peltonen /sd
Juha Sipilä /kesk (s)
Alexander Stubb /kok
Jani Toivola /vihr
Erkki Tuomioja /sd (e)
Tytti Tuppurainen /sd (s)
Raija Vahasalo /kok
Jan Vapaavuori /kok (e)
Pertti Virtanen /ps (s)
Juha Väättäin /ps (s)
Tuula Väättäin /sd (s)

Nimenuhdon jälkeen ilmoittautuivat seuraavat 2 edustajaa:

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Suullisia kysymyksiä

Puhemies Eero Heinäluoma: Päiväjärjestyksen 1) asiana on suullinen kyselytunti.

N:o 10 Työllisyyden edistäminen

¹ **Kimmo Kivelä /ps:** Arvoisa herra puhemies! Kuulemme jatkuvasti huonoja uutisia työllisyys-tilanteeseen liittyen. Viimeksi STX:n Turun telakka menetti kaksi laivatilausta Saksaan. Teolliset työpaikat ovat katoamassa, ja uusien syntyminen takkuilee, ja näin työttömyys kasvaa. Uutisoinnin mukaan Nokian rippeetkin ovat siirtymässä ulkomaille.

Työpaikat ovat vähentyneet myös valtiomisteisissa yhtiöissä. Ajoittain valtionyhtiöt ovat jopa yksityisiä häikäilemättömämpiä työllistämispolitiikassaan. Ikävää on se, että valtionyhtiö palkkaa ulkomaista työvoimaa suomalaisten sijaan ja huonommin työehdoin. Kysyn: onko perustuslakiimme kirjattu sanamuoto "julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön" hallitukselle tärkeä asia, vai sivuutetaanko perustuslakiimme tältä kohdilta?

² **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Kaikkia kansalaisia on kohdeltava samalla lailla. Kysyjä on siinä oikeassa, että työllisyystilanne tällä hetkellä Suomessa on vaikea. Me tarvitsemme Suomeen uutta työtä. Me

tiedämme, että tämänkaltainen hyvinvointivaltio kuin Suomi on ollut, pystytään ylläpitämään vain sillä, että meillä on korkea työllisyysaste. Tästä syystä, että me olemme keskellä hyvin mittavaa teollisuuden rakennemuutosta, jonka johdosta Suomesta on kadonnut yli 100 000 teollista työpaikkaa viimeisten 10 vuoden aikana, meidän täytyy tehdä hartiavoimin töitä uusien työpaikkojen synnyttämiseksi.

Hallitus ei voi merkittävässä määrin itse uusia työpaikkoja synnyttää, mutta hallitus voi luoda edellytyksiä yrityksille, jotta yritykset voisivat työllistää. Olemme laskeneet, että hallituksen toimesta suomalaista teollisuutta on tuettu yli 1,5 miljardilla eurolla erilaisia toimenpiteitä, joilla teollisuuden toimintaedellytyksiä Suomessa on parannettu ja sitä kautta pyritty myöskin auttamaan teollisuutta (Puhemies koputtaa) yli tämän vaikean rakennemuutoksen.

³ **Kimmo Kivelä /ps:** Arvoisa puhemies! Ministeri Urpilainen, viime eduskuntavaalien edellä te SDP:n puheenjohtajana lupasitte mainoksissa tehdä työsopimuksen äänestäjien kanssa lupauksena 100 000 uutta työpaikkaa. Tämä näyttävästi mainoksissa esitetty lupaus ei vain valitettavasti ole toteutunut, vaan maastamme on hävinnyt lähes saman verran työpaikkoja. Erityisesti nuoriso elää näköalattomuuden ja toivottomuuden keskellä. Nuorisotakuuseen asetetut toiveet ja tavoitteet eivät ole toteutuneet, päinvastoin viimeisimmän työllisyyskatsauksen mukaan nuorisotyöttömyys kasvaa. Hallituksen tulisi tehdä tilanteesta johtopäätökset. Kysyn valtioneuvoston jäseniltä, onko hallitus varautunut yhteiskuntatarauhan järkkymiseen työttömyyslukujen kasvassa, toimeentulon vaikeutuessa ja näköalattomuuden lisääntyessä, sillä työ ei ole pelkästään toimeentulokysymys vaan koskettaa myös ihmisarvoa. Työttömyyttä pahempaa on vain sota.

⁴ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Se on totta, että Suomen taloustilanne on paljon vaikeampi kuin arvioimme sen olevan vielä 2011 keväällä tai kesällä, jolloin tämän hallituksen hallitusohjelmakin kirjoitettiin. Itse asiassa meidän bkt on tällä hetkellä noin vuoden 2006 syksyn tasolla. Se tarkoittaa sitä, että jos meillä olisi ollut viime vuosina normaaleja talouskasvun vuosia, niin meidän bkt olisi tällä hetkellä yli 30 miljardia euroa suurempi. Meillä olisi yli 12 miljardia euroa myöskin vero-

tuloja enemmän käytettäväksi hyvinvointivaltion rahoittamiseen. Mutta toisin on käynyt. (Mauri Pekkarinen: Niin!) Se johtuu osaltaan meidän talouden rakenteesta, elektroniikkateollisuuden romahduksesta, metsäteollisuuden murroksesta, mutta totta kai se osaltaan johtuu myöskin eurokriisistä, pitkittyneestä, vaikeasta kansainvälisestä tilanteesta ja sitä kautta heijastuneista suhdanneongelmista. Mutta me olemme tehneet töitä sen eteen, että Suomeen syntyisi uusia työpaikkoja. Yksi konkreettinen keino on yhteisöveron merkittävä lasku, jolla me pyrimme myöskin tukemaan yrityksiä investoimaan Suomeen sekä synnyttämään sitä kautta uusia työpaikkoja.

⁵ **Timo Soini /ps:** Arvoisa herra puhemies! Olemassa olevien, siis jo olemassa olevien, työpaikkojen säilyttäminen on kaikista tärkeintä ja kaikista helpointa. Tätä taustaa vasten kysyn teiltä, etenkin ministerit Ihalainen ja Urpilainen, onko teillä mitään uutta toivoa antaa telakkateollisuuden suhteen. Ministeri Vapaavuoren sanat ja teot me tunnemme, mutta onko teillä jotain uutta? Sillä jos valtio ei sitoudu, niin kuka silloin sitoutuu? Mikä on tässä mahdollista: venäläinen omistus, erinäköiset konsortiumit Raumalla, Turussa, Helsingissä? Mitä uutta teillä on antaa?

⁶ **Työministeri Lauri Ihalainen:** Arvoisa puhemies! Positiivinen asiahan oli se, että Helsingin telakka sai jäänmurtajarakennustyön, joka työllistää aika paljon ihmisiä, kiitos siitä Liikenneviraston ja ministeriön ponnistelujen. Mitä taas tulee Turun telakan tilanteeseen, niin on tietysti aina valitettavaa, että autolauttatilaukset menivät ohi yksinkertaisesti siitä syystä, että se kokonaisrahoitus ei ollut kunnossa, ei rakennusaikainen rahoitus, ei yhtiöllä eikä ulkopuolisten rahoittajien toimesta. Tämä oli tässä mielessä ikävä mutta jossain määrin odotettu asia.

Hallitushan on tehnyt tässä suhteessa erittäin paljon niitten lainsäädännön puitteitten valossa, joita meillä on käytettävissä sen eteen, että Turussa sentään nyt rakennetaan TUI ykköstä ja kakkosta, ja kaikki tuet on pantu tappiin tässä suhteessa, ostettu maapohjaa Raumalta. Rauman kaupunki on ollut erittäin aktiivinen, hankkinut maapohjaa, hankkinut niitä tiloja, ja siitäkin tuli rahoitusta myös (Puhemies koputtaa) kyseiselle telakalle, joten siis yhteiskunta on kuitenkin ylläpitänyt niillä välineillä, joita meillä on, myöskin sitä, että telakkateollisuutta voidaan harrastaa.

Minä uskon siihen, että meillä on (Puhemies: Jaaha, nyt aika on täynnä, ministeri!) tulevaisuutta telakkateollisuudessa.

⁷ **Mauri Pekkarinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Onhan se surullinen tarina tämä euron tarina, muttei se selitä sitä, että Suomen kaikki keskeiset työllisyyden ja talouden mittarit menevät huonompaan suuntaan kuin juuri missään toisessa euromaassa. Toimintaympäristö on muuttunut, siihen pitäisi reagoida, mutta teidän reaktiot eivät riitä siihen tarpeeseen, mikä tarve on, tarve, joka tulee siitä, että vuoden aikaan TEMin tilastojen mukaan työttömien määrä on lisääntynyt 50 000 ihmisellä, alle 25-vuotiaitten työttömien määrä on lisääntynyt 10 000 nuorella — nuorisotakuun voimassa ollessa. Nyt kysymys kuuluu, mihin toimenpiteisiin, arvoisa valtiovarainministeri ja työministeri, hallitus ryhtyy. Yksi esimerkki: yritysten rahoituksen pullonkaulat estävät järjestelmien hankkeiden liikkeelle saamisen ja työllistymismahdollisuudet. Milloin te ryhdytte tämän tapaisiin toimiin? Ne eivät tarvitse lisää velkaa. Vähän suurempi riski valtiolle tuottaa paljon työpaikkoja, kun ryhdytte toimiin.

⁸ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Pekkarinen varmaan rehellisenä miehenä pystyy myöskin sanomaan, että hallitus on tehnyt toimia. (Mauri Pekkarinen: Ei riitä!) Hallitus on tehnyt toimia. Hallitus on tehnyt kaksi konkreettista työllisyyslisäbudjettia. Sitä kautta on vauhditettu homekoulujen ja päiväkotien korjaamista, asuntorakentamista, on laitettu liikkeelle infrahankkeita, sitä kautta pystytty parantamaan logistiikkapalveluita Suomessa, ja me kaikki tiedämme, että liikenneverkosto on talouden verisuonisto. Eivät Keski-Pohjanmaalle, Keski-Suomeen, Pohjois-Karjalaan yritykset investoi, jos ei myöskin liikenneverkosto ole kunnossa. Sen lisäksi on parannettu myöskin yritysten rahoitusmahdollisuuksia rahastojen kautta, olemme parantaneet sitä myöskin Finnveran kautta.

Kyllä me olemme tehneet hyvin merkittävässä määrin toimia. Sen lisäksi, niin kuin sanoin, olemme tehneet myöskin ison verouudistuksen, jonka kautta yritysten toimintaedellytyksiä on parannettu, kun yhteisöveroa on laskettu. Me olemme tehneet toimia, mutta on selvä, että tämä talouden rakennemuutos ennen kaikkea teollisuudessa on niin mittava, että se näkyy valitetta-

vasti tällä hetkellä myöskin työttömyyden kasvussa. (Mauri Pekkarinen: 50 000 lisää työtöntä!)

⁹ **Timo Kalli /kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä teollinen rakennemuutos tuottaa myös senkaltaisia ilmiöitä, että monet suhteellisen hyväpalkkaiset ihmiset joutuvat työttömiksi. Kun se uusi työ, mitä he mahdollisesti saisivat, on selvästi heikommin palkattua, niin kysynkin, ministeri Urpilainen: olisiko mahdollista tällaisessa poikkeustilanteessa, jossa uusia työpaikkoja syntyy erittäin vähän, näitä ihmisiä tukea niin, että he saisivat sen palkan, mutta voisivat saada myöskin työttömyyskorvauksen? Tällä tavalla he voisivat ottaa vastaan ehkä vaatimattomampaa työtä ja päästä kiinni taas uuteen elämään.

¹⁰ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Meillä on itse asiassa käytössä erilaisia malleja jo tällä hetkellä. Yksi konkreettinen malli, joka itse asiassa edellisen hallituksen aikana otettiin jo käyttöön, mutta tämä hallitus on sitä jatkanut, koskee sitä mahdollisuutta, että ihminen voi myöskin opiskella itsellensä ammatin työttömyyskorvauksella. Ja tämän kaltainen järjestelmä tietenkin kannustaa myöskin siihen, että jos ihminen menettää työpaikan eikä hänen osaamisellensa ole käyttöä työmarkkinoilla, niin hän voi myöskin opiskella itsellensä uuden ammatin ja sitä kautta työllistyä. Eli tämän kaltaisilla järkevillä, joustavilla ratkaisuilla niitä työttömiä ihmisiä, jotka haluavat löytää uusia työpaikkoja, myöskin pystytään tukemaan.

¹¹ **Petteri Orpo /kok:** Arvoisa herra puhemies! Voisin palata vielä tähän Turun telakan tilanteeseen. Siellä on todellakin suuri huoli siitä, miten telakan toiminta pystytään turvaamaan. Suurin syy näihin ongelmiin on telakan nykyisessä omistajassa ja sen auttamattoman surkeassa tilanteessa. Tämä ei ole pelkästään STX Finlandin ongelma, vaan myöskin emoyhtiön ongelmat Koreassa kumuloituvat aina tänne asti, jolloin tämä rahoituspohja ei ole sellaisissa kantimissa, että tilauksia voitaisiin hakea ja niihin voitaisiin rakentaa sellaiset rahoituspaketit, että ne olisivat kunnossa. Nyt olisi ensiarvoisen tärkeää, että tämä omistajuuskysymys saataisiin ratkeamaan, ja mielestäni ministeri Vapaavuori on ottanut siinä järkevän linjan, että valtio ei voi olla se pää-

toimija, mutta jos markkinoilta löytyy se toimija, joka voi kantaa päävastuun, niin valtio voisi läheteä mukaan. Miten, ministeri Ihalainen, teidän mielestänne näissä neuvotteluissa ja pyyrinöissä tällä hetkellä on päästy eteenpäin, onko toivoa?

¹² **Työministeri Lauri Ihalainen:** Arvoisa puhemies! Minun mielestäni ei pidä ajatella niin, etteikö Turun telakalla tulevaisuudessakin laivoja tehdä. Se on totta, että tämä vaatii semmoisen terveen, uuden yritysrohjan, johon te viittaatte, ja totta kai siitä seuraa, että pitäisi löytää yksityisen puolen uskottava ankkurinomistajuus, (Mauri Pekkarinen: Valtiota tarvitaan mukaan!) joko Suomesta — edustaja Pekkarinen, odotatteko, kun minä lausun loppuun — tarvitaan joko Suomesta tai muualta tällainen ankkurinomistajuus. Ministeri Vapaavuori on siinä oikeassa, että jos tällainen mahdollisuus avautuu, valtio ei ole äännetön yhtiömies. Valtio voi lähteä ei enemmistö- mutta vähemmistöosakkaana ainakin joksikin aikaa mukaan, jotta tämä hanke onnistuu. Tämän enempää en voi enkä pysty (Puhemies koputtaa) sanomaan, muuta kuin että tätä toivoa emme ole vielä menettäneet.

¹³ **Jari Myllykoski /vas:** Arvoisa herra puhemies! Suomalainen vientiteollisuus on todellakin ahtaalla, ja katselemmekin Keski-Eurooppaan kateellisina. Kummastelemme, miksi Suomessa paperitehtaan valot sammutetaan tuotannon edelleen jatkuessa Saksassa. Telakkateollisuus toimii Itämeren tuolla puolen. Viimeisenä uutisena olemme kuulleet, että Ranskan valtio on yhdessä kiinalaisten kanssa tehnyt pelastuspaketin autonvalmistaja Peugeotille. Näin tappiota tekevää, perinteinen autonvalmistaja saadaan pelastettua ja sen mukana lukuisat työpaikat. Ranskan hallituksen mukaan se on ollut strateginen sijoitus ja ratkaisu. Tällä ratkaisulla Ranskassa turvataan teolliset työpaikat. Meillä näitä tukitoimia aina silloin tällöin perustellaan esimerkiksi joko EU-lainsäädännön vastaisiksi tai annattamattoman telakkateollisuuden tukemiseksi. Kysynkin valtiovarainministeri Urpilaiselta: miksi Ranskassa voidaan tehdä nämä samanlaiset toimenpiteet, vaikka olemme EU-maita molemmat?

¹⁴ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Minusta on selvä asia, että lainsäädäntöä pitää noudattaa jokaisessa EU-jäsenmaassa. Se on se lähtökohta meillä kansalli-

sesti. Tämä sali säätää Suomen lait, ja me myös lähemme siitä, että ne lait on tehty noudatettaviksi. Sama koskee tietenkin myöskin EU-lainsäädäntöä. En tunne tätä kyseistä Ranskan tapusta, mutta oletan, että myöskin Ranskan valtio lähtee siitä, että myöskin Ranskassa noudatetaan EU-lainsäädäntöä, tai uskon, että ainakin siitä sitten johtaa tietyt seuraukset, mikäli näin ei tehdä.

Mutta olen kyllä kysyjän kanssa siitä eri mieltä, etteikö tämän hallituksen toimesta olisi teollisuutta tuettu. Täällä ministeri Ihalainen juuri äsken kuvasi, miten hallitus on merkittävässä määrin ollut myöskin toimimassa sen puolesta, että TUI ykkösen ja TUI kakkosen rahoitus Turun telakalle ollaan pystytty järjestämään ja sitä kautta myöskin teollisuuden ja telakan toiminta tulevaisuudessa turvaamaan.

Me emme ole poissulkeneet sitä mahdollisuutta, että me olemme valtiona myöskin mukana omistamassa mahdollisesti tulevaisuudessa telakkaa, mikäli löytyy sellainen teollinen ankkuri, omistaja, joka yrityksen toimintaan ja tulevaisuuteen haluaa sitoutua, ja tätä pohdintaa ja etsiskelyä me parhaillaan myöskin teemme.

¹⁵ **Jari Lindström /ps:** Arvoisa herra puhemies! Olen antanut itselleni kertoa, että hallitukselta olisi tulossa teollisuuspoliittinen ohjelma kevään aikana, ja toivottavasti se ohjelma pitää sisällään edustaja Soinin esille nostaman olemassa olevien työpaikkojen puolustamisen sekä toki uusien työpaikkojen luomisen keinoja.

Toinen aivan keskeinen asia työllisyyden hoidossa on täälläkin moneen kertaan keskusteltu omistajaohjauspolitiikka ja sen uudistaminen. Kysyisin ministeri Haavistolta tähän liittyen: Missä vaiheessa tämä uudistus mahtaa olla? Onko siellä tulossa muun muassa pohdintoja uuden strategisen omistamisen suhteen?

¹⁶ **Kehitysministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Omistajaohjaus on tietysti koko ajan tarkkailun alla, ja katsotaan, mitkä siinä ovat sellaisia toimenpiteitä, joita myöskin sitten eduskuntaan ja tänne keskusteluun voi tuoda. Nythän meillä on malli, jossa omistajaohjaus on keskitetty valtioneuvoston kansliaan, ja sitten on tämä Solidium-yhtiö, joka omistaa näitä yrityksiä, joissa valtiolla on vähemmistöosuus.

Mutta tähän kokonaiskeskusteluun täytyy kyllä sanoa, että meillä yhtenä tärkeänä periaatteena

siinä, miten yhtiöitä kehitetään, on se, miten ne työllistävät ja miten ne työllistävät Suomessa ja miten ne hyödyttävät meitä suomalaisia, meitä suomalaisia veronmaksajia. Valtion pääoma on pääoma, jolla on isänmaa. Se on tarkoitettu suomalaisten hyvinvoinnin edistämiseen, ja sitä koko ajan katsomme, kun katsomme miten toimivat ne yritykset, jotka valtio omistaa tai joissa valtiolla on osuus, ja pyrimme myöskin pitämään huolta suomalaisista työpaikoista. Kaikissa olosuhteissa se ei ole mahdollista, niin kuin on nähty. On yrityksiä, jotka eivät pärjää kilpailussa, mutta tämä työpaikkakriteeri on koko ajan valtio-omistajalle tärkeä asia.

¹⁷ **Antti Lindtman /sd:** Arvoisa puhemies! Kysymys lähti liikkeelle siitä, miten eri alojen työntekijöitä kohdellaan tasavertaisesti. Minulle kaikki työ on yhtä arvokasta, tehtiinpä se sitten millä sektorilla tahansa. Siksi ihmettelenkin, että eilen perussuomalaisten ajatushautomo Perusta julkaisi raportin, jossa esitetään suoria palkanalennuksia kuntien työntekijöille ja toisaalta myös sitä, että yleiskorotuksia ei tulisi kuntien työntekijöille. Siis esimerkiksi vanhusten kotihoidossa pienellä palkalla raskasta työtä tekevältä ensiksi leikattaisiin palkkaa ja sen lisäksi hän ei saisi niitä yleiskorotuksia, mitkä tulevat muille työntekijöille. Tätä en voi hyväksyä. Minusta kaikki työ on yhtä arvokasta. Suomi elää viime kädessä viennistä, mutta julkinen sektori tukee suomalaista vientisektoria. Jotta Metson venttiilitehtaalle voi mennä tuottavaan työhön, lapset on voitava viedä päivähoidon.

Mutta tästä nuorisotakuusta on sanottava edustaja Pekkariselle, että Uudellamaalla olisi työttömänä 4 000 nuorta enemmän, jos nuorisotakuuta ei olisi. (Puhemies koputtaa) Mutta pk-yritysten mukaan suurin työllistämisen este on osaamisen puute. Mitä tälle aiotaan tehdä?

¹⁸ **Työministeri Lauri Ihalainen:** Arvoisa puhemies! Ajatuksena oli vastata kysymykseen, joka liittyy siihen, valmistelee ko hallitus elinkeino- ja uusteollistamisohjelmaa. Kyllä valmistelee. Toisaalta hallitus valmistelee myös yritystuki uudenlaista kohdentamista tai osan karsimista niin, että ne paremmin tukisivat kasvuhakuisen yritystoiminnan liikkeelle lähtemistä ja olisivat tehokkaampia. Tämä työ on nyt kesken, mutta tulee kehysriiheen. Tämän lisäksi meillä on nyt tehty päätöksiä rahastoista, joiden tarkoi-

tuksena olisi luoda edellytyksiä elinkeinoelämän pärjäämiselle tässä kansainvälisessä arvoketjussa. Se, mikä Suomesta puuttuu, ovat kasvuhakuiset keskisuuret yritykset, jotka pystyvät lähtemään kansainväliseen arvoketjuun, olemaan siellä vahvoja, ja näitä meidän pitää saada tähän maahan lisää — kasvuhakuisia, vientiin suuntautuvia, globaalimarkkinoille suuntautuvia yrityksiä — ja niiden toimintaa tukea.

¹⁹ **Timo Soini /ps:** Arvoisa herra puhemies! Sosialidemokraatit ovat repivän linjaristiriidan ja puheenjohtajapelin (Mia-Petra Kumpula Natri: Mihin tuo liittyy? — Jukka Gustafsson: Miten tuo tähän liittyy?) kohteena, ja jälleen hermostuneisuus on suurta. Minun sympatiani tässä kyllä tiedetään. Vastuullisena puolueen puheenjohtajana olen aina tottunut saamaan omieni tuen, ja olen siitä hyvin ylpeä.

Mutta mitä tulee edustaja Lindtmanin kysymykseen — hän kysyi perussuomalaisilta — emme me vielä ole hallituksessa, tämä on hallituksen kyselytunti. Mutta haluan kysyä, kun viittasitte kunta-asioihin, kuntaministeri Henna Virkkuselta: mikä hallituksen linja on kuntatyöpaikkojen turvaamisessa?

Puhemies Eero Heinäluoma: Alkuperäinen kysymys taisi koskea työllisyysasioita. Ministeri Virkkunen, olkaa hyvä.

²⁰ **Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen:** Arvoisa puhemies! Kuntasektori on erittäin iso työnantaja Suomessa. Meillä on kaikkiaan noin 460 000 ihmistä töissä kuntasektorilla, ja siellä on erittäin iso eläköityminen parhailaan meneillään, eli jopa joka kolmas kuntatyöntekijä on jäämässä eläkkeelle tämän vuosikymmenen aikana. Se tarjoaa mahdollisuuden mutta myös pakottaa kunnat tarkastelemaan uudella tavalla omia toimintatapojaan. Eli on aivan selvää, että kun meillä jatkossa on työikäistä työvoimaa yhä vähemmän käytettävissä, myös kunnissa pitäisi pystyä organisoimaan asioita uudella tavalla ja pystyä tekemään asioita fiksummin niin, että voitaisiin pienemmällä väellä tehdä monia nykyisiä tehtäviä, jotta riittäisi sitten resursseja niihin tehtäviin, joissa jatkossakin tarvitaan käsipareja.

Nyt ennakkotietojen perusteella näyttää siltä, että kuntien työntekijämäärä on jonkin verran vähentynyt muutaman viimeisen vuoden aikana.

Erityisesti siellä näkyy rakennemuutosta juuri siten, että entistä enemmän voimavaroja on suunnattu sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin ja muista tehtävistä on pyritty vapauttamaan voimavaroja. Totta kai tässä näkyy myös kuntien erittäin kovat talouspaineet. (Puhemies koputtaa) Tiedämme, että kuntatalous on erittäin kireässä tilanteessa, ja jokainen kunta joutuu tästä näkökulmasta myös miettimään, miten asioita voisi tehdä uudella tavalla.

Puhemies Eero Heinäluoma: Tämä kysymys on tällä erää käsitelty.

No 11 Metsähallituksen yhtiöittäminen

²¹ **Eero Reijonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Valtion metsät ja vesivarallisuus ovat Suomen kansantaloudelle merkittäviä. Metsähallitus on alueellisesti merkittävä työllistäjä. Hallitus ilmoittaa tuovansa Metsähallitusta koskevan lakiuudistuksen keväällä eduskuntaan.

Julkisuudessa olleitten ulostulojen perusteella näyttää siltä, että hallituksen rivit ovat varsin sekaisin maa- ja metsätalousministeriön ylijohdajan esittelemän mallin suhteen, joka tähtää Metsähallituksen pilkkomiseen. Omistajaohjauksesta vastaava ministeri Haavisto on julkisuudessa ilmoittanut, että hän ei kannata osakeyhtiömallia. Samantapaisia ulostuloja on ollut myös SDP:n riveissä. (Mauri Pekkarinen: Tuemme Haavisto!) Kysynkin ministeri Koskiselta: onko nykyistä toimivaa liikelaitosmallia tarkoitus uudistaa osakeyhtiömuotoon, jolloin päätösvalta siirtyy osakeyhtiölain mukaan uuden hallituksen päätöksentekoon?

²² **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa herra puhemies! Jos lähdetään nyt vähän kauempaa liikkeelle: Viime vaalikaudella liikelaitoslaki kumottiin liittyen tiettyihin Destiapäätöksiin, eli Metsähallitus toimii tällä hetkellä ilman voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tämä kumoaminen tapahtui muistaakseni vuonna 2010, jolloin tietysti olisi ollut toivottavaa, että edellinen hallitus olisi hoitanut tämän asian jo kuntoon, niin että olisi olemassa voimassa oleva laki, jonka mukaan Metsähallitus toimisi.

No, ei se mitään, me haluamme hoitaa tämän asian nyt kuntoon, ja sen takia on linjattukin hal-

linnon kehittämisen ministerityöryhmässä, että Metsähallitus säilyy kokonaisena, niin kuin on tavoitteena ollut koko ajan ja hallitusohjelmaan on kirjattu, ja että Metsähallituksesta tehdään erityisliikelaitos. Tätä valmistelua tehdään. Siihen kuuluu myös se, että edellisen hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten mukaisesti kaikki kilpailuilla markkinoilla tapahtuva toiminta yhtiöitetään, jotta on kilpailuneutraaliteetti olemassa, joten silloin myös Metsätalous Oy:kin muodostaa Metsähallituksen — eli kokonaisuutena Metsähallitus ja kaikki se, mikä toimii kilpailuilla markkinoilla omina tytäryhtiönään, jotka Metsähallitus sataprosenttisesti omistaa. Tämä on aika selkeä linjaus.

Puhemies Eero Heinäluoma (koputtaa): Huomautan, että ei ole tapana kyselytunnin aikana liikkua salissa eikä pitää palaverieita.

²³ **Eero Reijonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Mikään EU-taho ei ole vaatimassa, että nykyistä liikelaitosmallia muutettaisiin. Pieniä täsmennyksiä sinne voidaan tehdä, mutta mikään tahon ei ole sitä muutosta vaatimassa. Metsähallituksen tuloutusvaatimusta on hallituksen toimesta nostettu voimakkaasti, 120 miljoonaan euroon vuodessa. Samanaikaisesti suojeluvaatimukset valtion metsiä kohtaan ovat kasvaneet ennen kaikkea vihreitten taholta. Pääjohtaja Kankaan eron myötä nousee kysymys, ollaanko toimivalta johdolta viemässä järkevän toiminnan edellytykset. Keskusta tukee nykyistä liikelaitosporaista mallia pienin muutoksin.

Arvoisa puhemies! Johtajuutta ei toimintakykyisessä organisaatiossa voi hajottaa. Kysyn ministeri Niinistöltä: tukeeko ympäristöministeri omistajaohjauksesta vastaavan ministerin linjasta, joka torjuisi kansallisvarallisuutemme kauppaamisen ulkomaiseen omistukseen?

²⁴ **Ympäristöministeri Ville Niinistö:** Arvoisa puhemies! Tämä Metsähallituksen uudistustyö käynnistyi tosiaan viime hallituskaudella, ja tällä hallituskaudella kaksi Metsähallitusta ohjaavaa ministeriötä ja muu hallitus ovat yhdessä valmisteelleet tätä työtä. Siinä on laaja yhteisnäkemys, että Metsähallitus säilyy yhtenäisenä organisaationa erityisliikelaitosmallin pohjalta ja kaikki valtion maaomaisuus säilyy tämän emokonsernin hallussa ja vahvasti valtion, eduskunnan ja hallituksen ohjauksessa.

Julkisten hallintotehtävien eli luontopalvelujen — joita ympäristöministeriö ohjaa — tehtävä laissa tulee jopa täsmällisemmin määriteltyä kuin tähän mennessä lainsäädännössä. Olemme tyytyväisiä siinä, että keskeiset julkiset hallintotehtävät ovat tässä etenemässä siihen suuntaan, että hyvät käytännöt Metsähallituksessa hyvästä vuoropuhelusta talousmetsien käytössä, luonnonsuojelun edistämisessä ja luontomatkaailun edistämisessä tulevat säilymään ja emokonsernin tiivis suhde valtioneuvostoon, eduskuntaan ja ohjaviin ministereihin säilyy.

Vain tämä osakeyhtiöosa talousmetsien taloudellisesta hyödyntämisestä on tarkoitus tehdä (Puhemies koputtaa) osakeyhtiöpohjaiseksi. Siinä voidaan varmistaa, että sielläkin noudatetaan hyviä olemassa olevia käytäntöjä, mutta osakeyhtiö tiettyssä mielessä tekee läpinäkyvämmäksi sen liiketoiminnan (Puhemies koputtaa) ja sen tuloksellisuuden, mitä siellä harjoitetaan.

²⁵ **Anne Kalmari /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä nyt näyttää siltä, että metsät pistetään rahoiksi ja päätösvalta menee etelään. Paikallisilla ihmisillä on pelko siitä, miten käy metsäkoneyrittäjien toimeentulon. Paikallisilla ihmisillä on pelko siitä, pääsevätkö he jatkossakin pitkospuita pitkin vaeltamaan, riittävätkö rahat siihen vai nyljetäänkö viimeisetkin eurot sieltä metsistä. Kysynkin, ministeri Koskinen: miten voitte taata sen, että asianmukainen metsänhoito yhdistyy asianmukaiseen luonnon huomiointomattamiseen jatkossakin, jos yhtiö saa itse päättää omista asioistaan ja omistajaohjaus ei siihen pääse kunnolla puuttumaan?

²⁶ **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa herra puhemies! Vähän edustaja Kalmarin kysymykseen ja vähän osittain siihen, mitä edustaja Reijosellakin oli äsken, on syytä todeta muutama asia. Valtion maa- ja vesiomaisuus säilyy valtiolla tämän uudenkin järjestelyn myötä samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Niitä ei ole kukaan mihinkään viemässä eikä kukaan mihinkään myymässä. Siinä mielessä on hyvä, että tämäkin kyselytunti televisioidaan, että tällainenkin väärä tieto, mitä liikkuu tuolla pitkin maita ja mantuja, tulee kumottua. Eli edelleenkin maa- ja vesiomaisuus säilyy valtiolla samalla tavalla kuin tähän mennessä aiemminkin.

Sitten kun kyselytunti on ohi, niin minulla on tapaaminen keskustan eduskuntaryhmän kanssa

myös tästä aiheesta. Kuulen mielelläni siellä edustaja Reijoselta, mitä ovat ne pienet muutokset, mitä keskustasta aikoo esittää tähän nykyiseen malliin, millä Metsähallitus toimii. Se on erittäin hyvä kuulla siellä varsinkin, kun tietää, että ei ole olemassa tätä liikelaitoslakia, minkä pohjalta aikanaan Metsähallitus toimi.

Sitten mitä tulee normaaliin metsätalouden harjoittamiseen, sitä tullaan harjoittamaan tulevaisuudessa ihan samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Metsähallituksen metsiä on hoidettu hyvin, niitä käytetään säästeliäästi ja metsäsuunnitelmien mukaisesti, ja Metsähallitus on erittäin tärkeä puun markkinoille tuoja. Viime vuonna (Puhemies koputtaa) vissiin taisi taas 6 miljoonaa kuutiota tulla siellä puuta markkinoille.

²⁷ **Pirkko Mattila /ps:** Arvoisa puhemies! Sanotte, että nykytila ei ole lainvoimainen, mutta tähän on esitetty myöskin vaihtoehtoisia malleja. Jos puhutaan Metsähallituksen talousmetsistä, siellä on myös merkittäviä yhteiskunnallisia tehtäviä. Esimerkiksi hakkuuoikeuksista neuvottelaan paikallisten kanssa, mitä edustaja Kalmari toi tässä esille. Esimerkiksi Lapissa, missä valtion metsiä on todella paljon, täytyy neuvotella saamelaiskäräjien kanssa, matkailijoitten kanssa, porotalouden kanssa, ja sen lisäksi on kuntia, joissa pinta-alasta huomattava osa on valtion metsää. Kuka neuvottelee silloin näissä kunnissa, kuka käyttää sitä äänivaltaa? Haluaisin myöskin sitten kuulla, mikä on Suomen metsien tasearvo tällä hetkellä. Toivottavasti ne villit huhut leikataan todellakin pois, että tätä tasetta ei laite-ta käyttöön.

²⁸ **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa herra puhemies! Metsähallituksen tase, joka taitaa varmaan aika suurelta osin koostua metsistä, on noin 2,7 miljardia euroa. Sieltä tulee myös se tuloutusvaatimus sitten valtiolle, eli talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten mukaisesti sieltä pitäisi laskea noin 5 prosentin tuotto. Eli se 2,7 miljardia 5 prosentilla tekisi sitten suunnilleen 135 miljoonaa euroa vuodessa. Nyt tuloutusvaatimus Metsähallituksella on 120 miljoonaa euroa, voi olla vähän alle sen 5 prosentin. Minun mielestäni se on ihan kohtuullinen tuotto, ja Metsähallitus kyllä siihen pystyy ihan hyvin, koska metsiä on hoidettu hyvin.

Mitkä ovat sitten nämä yhteiskunnalliset velvoitteet, mitä tällä hetkellä Metsähallituksella on

— vastaavan tyyppiset velvoitteet tulevat myös aikanaan tälle tytäryhtiölle: Metsähallitus antaa käyttöoikeussopimuksella maanomaisuuteen tälle tytäryhtiölle mahdollisuuden toimia, ja sinne tulee samantyyppiset velvoitteet kuin nytkin, eli-ikä siinä mielessä nykytila ei millään tavalla muutu. Vastaavalla tavalla se myös neuvottelee paikallisten kanssa erilaisista asioista varsinkin Lapissa, ja siihen tulee myös todennäköisesti erillinen pykälä, missä käsitellään sitä, (Puhemies koputtaa) millä tavalla asioita hoidetaan saamelaisalueella, että saamelaisten ja muitten paikallisten asiat tulevat myös huomioonotetuiksi.

²⁹ **Markus Mustajärvi /vr:** Puhemies! Eilen täällä salissa käsiteltiin metsäpoliittista selontekoa ja siinä Metsähallitus ja sen asema sivuutettiin täysin, vaikka esimerkiksi metsämaan pinta-alasta 26 prosenttia on valtion maita. En tiedä oliko asia sitten niin kiusallinen, että sitä ei selontekoon voitu laittaa. Nimittäin samaan aikaan Metsähallituksen pääjohtaja Jyrki Kangas ilmoitti eroavansa tehtävästään, ja Kangas on johdonmukaisesti koko muun henkilöstön kanssa vastustanut yhtiöittämistä. Nostan hattua näin suoraskäiselle johtajalle. Kysymys kuuluu: Miksi te, ministeri Koskinen, niin jääräpäisesti ajatte yhtiöittämistä? Mikä on se asiaperuste, kun juridista pakkoa ei ole? Nimittäin Euroopan komissio, viitaten nimenomaan Destia-päätökseen, on todennut, että Destia-päätöksestä ei voi mihinkään valtion organisaatioihin vetää yleistä yhtiöittämisvelvoitetta, ja kuitenkin te pakolla yritätte runoa sen voimaan.

³⁰ **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa herra puhemies! Niin kuin totesin alussa: vaihtoehtoiset mallit, millä tavalla asia hoidetaan nyt, kun ei ole olemassa liikelaitoslakia, minkä pohjalta Metsähallitus toimisi, on käyty läpi kaikki. Kaikki vaihtoehdot on käyty läpi, ja jäljelle jäi ainoastaan tämä erityisliikelaitos, jonka pohjalle sitten tulee tämä tytäryhtiö, jossa kaikki kilpailevilla markkinoilla oleva toiminta yhtiöitetään. Tälläkin hetkellä Metsähallituksella on tytäryhtiöitä, muun muassa taimituotanto, siementuotanto ja kiviliiketoiminta ovat vastaavalla tavalla tytäryhtiöissä. Elikkä nyt menee myös tämä metsäpuoli sinne.

On tietysti valitettavaa, että pääjohtaja Kangas erosi, koska hänen kanssaan yhteistyö toimi

hyvin ja hän hoitanut Metsähallitusta seitsemän vuotta erinomaisesti. Hänellä oli vähän erilainen näkemys siitä, mitkä nämä vaihtoehtoiset mallit voivat olla tulevaisuudessa. Mutta kaikki se asiantuntemus, mikä meillä on ollut käytössä, totesi sitten, että muita malleja ei jäänyt jäljelle kuin tämä malli, mikä tällä hetkellä on valmistelussa, ja se tulee osittain suoraan siitä EU-päätöksenteosta ja tulee myös Suomen kilpailulainsäädännön kautta.

³¹ **Martti Korhonen /vas:** Arvoisa herra puhemies! Tämä varmasti on vaikea asia, ja siihen varmaan suhtaudutaan niin realistisesti kuin myös poliittisestikin. Näin se tämäntapaisissa asioissa monesti menee. Kyllähän meillä tämä lähistoria ja vähän kaukaisempikin historia osoittaa erittäin huonoja kokemuksia näistä yhtiöittämisspäätöksistä luettelematta nyt erikseen, mitä siellä on. Mutta yksi olennainen osahan siinä on se, että se päätösvalta kaikkoo silloin meiltä demokraattisesti valituilta päättäjiltä, kun osakeyhtiöitetään. Näin se on käynyt kaikissa.

Me olemme puhuneet omistajaohjauksesta ja omistajaohjauksen vaikuttavuudesta ja todennet, että ei se hyvin väkevää ole ollut. Tämä riski liittyy nyt tähän, ja se on se pelon aihe, joka tässä on olennainen, ja jos näitä erilaisia vaihtoehtoja on, niin soisin mielelläni, että se toisenlainen vaihtoehto haetaan. Ja kun tämä on mitä merkittävimmissä määrin poliittinen asia, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä suhtautuu tähän erittäin kriittisesti. Meidän on vaikea yrittää ymmärtää tätä. Siksi kysyn valtiovarainministeri Urpilaiselta: Mikä sosialidemokraattisen puolueen kanta tähän on? (Välihuutoja)

Puhemies Eero Heinäluoma: Tässä taisi olla semmoinen vanha perinne, jonka varsinkin entiset ministerit muistavat, että on hallituksen kyselytunti ja sitten puolueiden kyselytunnit ovat erikseen, mutta ministeri Urpilainen on löytänyt tähän vastauksen. — Olkaa hyvä.

³² **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Itse asiassa puhemies taisi viedä sanat suustani, eli hallituksella on tietenkin vain yksi linja, ja sitä linjaa koko hallitus noudattaa. (Välihuutoja)

³³ **Sirkka-Liisa Anttila /kesk:** Arvoisa puhemies! Metsähallituksen liiketoiminnan tulokses-

ta käytettiin vuoden 2012 tilinpäätöksen mukaan 54,3 miljoonaa euroa panostuksena yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin. Tätä rahoitusta on käytetty muun muassa luonnon monimuotoisuuden edistämiseen, luonnon virkistyskäytön ja porotalouden edellytysten huomioimiseen, saamelaiskulttuurin tukemiseen ja työllisyyden hoitoon. Metsähallitus on tulouttanut, kuten täällä on todettu, yli 100 miljoonaa euroa vuosittain. Miten, arvoisa ministeri Koskinen, jatkossa hoidetaan nämä edellä kertomani yhteiskunnalliset velvoitteet arvoltaan 54,3 miljoonaa euroa tilanteessa, jossa te yhtiöitätte Metsähallituksen liike-toiminnan? Miten te hoidatte tämän 110 miljoonaa, koska osakeyhtiö ei käsittääkseni pysty maksamaan tällaisia summia metsätalouden tuloksesta tilanteessa, jossa yhtiö joutuu maksamaan metsien käyttöoikeudesta merkittävät euronäärät? Mitä sillä yhtiöllä on siis taseessaan? Kertokaa, ministeri, se. Ei, ministeri, riitä, että perustatte metsätalouden osakeyhtiön varmistamatta, onko sillä edellytyksiä (Puhemies koputtaa) sellaiseen kannattavaan toimintaan, joka Metsähallitukselle on asetettu.

³⁴ **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa herra puhemies! Varmaan voidaan paljon epäillä, minkälainen tuo ammattitaito tuolla maa- ja metsätalousministeriössä on, mutta jos tämä nyt menee sillä tavalla kuin on tarkoitus, tulee erityisliikelaitos, jolla on tytäryhtiö, niin emme me nyt kai sellaista tytäryhtiötä perusta, joka välittömästi menisi konkurssiin, joka ei olisi riittävästi varmistettu sillä tavalla, että se pystyisi toimimaan kilpailuilla markkinoilla sillä tavalla kuin muutkin pystyvät toimimaan. Tähän ratkaisumalli aivan varmasti löytyy, ja sitä on tietysti hahmoteltu, ja eduskunta pääsee arvioimaan tätä siinä vaiheessa, kun tämä lakiesitys tänne tulee, koska samassa yhteydessä paitsi että tulee tästä erityisliikelaitoksesta laki, joka koskee Metsähallitusta, tulee myös se laki, mikä määrittelee, millä tavalla tämä niin sanottu metsätalouslyhtiö, tämä tytäryhtiö, toimii.

Eli siinä mielessä minä en ymmärrä sitä kriittikiä, mitenkä ihmeen vaikeaa on ymmärtää sitä, että joku asia voi olla yhtiömuodossa, koska tälle yhtiölle voidaan asettaa samalla tavalla nämä yhteiskunnalliset velvoitteet lainsäädännön kautta kuin tällä hetkellä on Metsähallituksella. Vastaavasti sille siirtyy käyttöoikeuksella tiettyjä asioita, joita se hoitaa, ja se voi hoitaa

valtakirjalla tiettyjä asioita samalla tavalla kuin tälläkin hetkellä, mutta pyritään varmistamaan nimenomaan, (Puhemies koputtaa) että nykytilanne säilyy.

³⁵ **Heikki Autto /kok:** Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla, että ministerit Koskinen ja Niinistö vakuuttavat, että Metsähallituksen toiminta on tarkoitus turvata eheänä kokonaisuutena, ja kuten Koskinen juuri äsken vastasi, nykytilanne mahdollisimman pitkälle säilyy, mutta siksi on tietysti paikallaan esittää vielä tarkentava kysymys siitä, että onhan tarkoitus turvata metsätalous ja muu luonnonvarojen käyttö nimenomaan niin, että nämä jo useassa puheenvuorossa edellä mainitut tehtävät luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta virkistyskäytön, porotalouden ja työllisyyden edistämisen asettamista näkökulmista nimenomaan kirjataan lailla tämän uuden yhtiön tehtäviksi. On kansanvallan näkökulmasta tärkeää, että nimenomaan eduskunta pääsee tähän vaikuttamaan. Onhan niin, että nämä käyttöoikeudet säädetään tämän uuden yhtiön toiminnan osalta myöskin pysyviksi? Eduskunnan näkökulmasta pelkkä käyttöoikeus (Puhemies koputtaa) ei ole ehkä riittävä ratkaisu.

³⁶ **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa herra puhemies! Jos oikein muistan, niin tällä hetkellä siinä luonnoksessa lukee se, että tämä käyttöoikeussopimus säädetään toistaiseksi voimassa olevaksi, koska pysyvä käyttöoikeus myös voi olla vähän vaikea määritellä, miten voi olla pysyvä käyttöoikeus. Se on toistaiseksi voimassa oleva, ja sitten niitä ehtoja voidaan tarkistella erikseen sillä tavalla, mitä siten aikanaan siihen lainsäädäntöön kirjataan. Niin kuin sanoin, kyllä eduskunta pääsee tämän kokonaisuuden kanssa erittäin hyvin sinuiksi siten, kun se tänne asti saadaan. Toivottavasti tässä kevään korvalla se kuitenkin tänne tulee, jotta teillä olisi riittävästi aikaa tätä käsitellä.

Metsähallitus on järjestänyt maa- ja metsätalousministeriön kanssa yhdessä useita sidosryhmätilaisuuksia — onkohan niitä viisi kaikkiaan ollut eri puolilla Suomea — joissa on kerrottu tästä valmistelusta. Siellä on ollut myös jaossa pykälätkin, vaikka ne eivät ole ihan vielä lopullisessa versiossa olleet. Muitakin vastaavia tilaisuuksia kyllä aivan varmasti järjestetään, jotta mahdollisimman paljon näitä epäluuloja voidaan poistaa, koska niin kuin näyttää, niin täällä salis-

sa kuin lehdistössä ja muuallakin liikkuu asioitten tolasta erittäin paljon viljeljiä huhuja, jotka eivät ollenkaan pidä paikkaansa.

³⁷ **Raimo Piirainen /sd:** Arvoisa puhemies! EU ei ainakaan vaadi mitään muutoksia tämänhetkiseen tilaan, koska Virossa on aivan samanlainen malli olemassa kuin meillä on tällä hetkellä. Ennen kaikkea viittaukset, mitä tulee, liittyvät kansalliseen lainsäädäntöön, ja siinä on rakenteiden poistaminen eliikkä konkurssisuoja ja sitten nämä veroedut. Mikä on tämä perustelu sitten tälle kaikelle, kun viitataan vielä hallitusohjelmaan? Hallitusohjelmassa todetaan, että Metsähallitusta ei pilkota, ja tässä kumminkin tehdään nyt tytäryhtiö metsäosastosta.

³⁸ **Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen:** Arvoisa puhemies! Siis Metsähallitusta ei pilkota. Sinne tulee vain metsätalouden osalta samanlainen tytäryhtiö kuin tietyissä toiminnoissa on jo tällä hetkellä.

Virossa: Minulle on näin sanottu, että Virossa on liikelaitosmalli eliikkä Virossa on niin sanottu virastomainen liikelaitos, ei vastaavantyyppinen, yksi yhteen, liikelaitos kuin Suomessa. (Kari Rajamäki: Niin, tämä oli Itävallassa!) — Itävallassa on oma mallinsa, ja Saksassa on oma mallinsa, ja joka maassa on vähän oma mallinsa, ja Suomessa on oma mallinsa, ja ehkä meidän kannattaisi suomalaisina katsoa myös, mikä malli on toimivin Suomessa. — Suomessa Metsähallitus myy puuta (Hälinää — Puhemies koputtaa) sen 6 miljoonaa tekemällä sopimuksia erilaisten käyttäjien kanssa ja kilpailuilla markkinoilla toimii tarjoamalla sitten puuta sinne ja tietysti pyrkii samaan siitä mahdollisimman hyvän hinnan, koska se on valtion edun mukaista, että Metsähallitus saisi mahdollisimman paljon rahaa siitä puusta irti. Ja samalla tavalla on tarkoitus toimia tulevaisuudessakin.

Mutta olennaista tässä on se, että kun siellä markkinoilla on muitakin toimijoita, jotka toimittavat puuta niin sahoille kuin teollisuuteen kuin lämpölaitoksillekin, niin kilpailu toimisi neutraalisti eliikkä myös nämä yksittäiset toimijat olisivat samalla viivalla kuin Metsähallitus. Sen takia Metsähallitukselle tehdään tämä tytäryhtiö.

³⁹ **Jari Leppä /kesk:** Herra puhemies! Hallitus on kyllä uskollinen omille toimintatavoilleen, mikä on tässäkin keskustelussa tullut esille. Eliikkä mielipiteitä menee ja sinkoilee kaikkiin suuntiin. Erimielisyyksiä on selkeästi hallituspuolueiden välillä, ja tämä sekoittaa käytännön toimintaa, josta tässä esimerkkinä on pääjohtaja Kankaan ero.

Kysyn nyt uudelleen saman kysymyksen ja muotoilen uudelleen sen, mitä edustaja Martti Korhonen kysyi: Pääministerin sijainen, ministeri Urpilainen, mikä on hallituksen kanta? Mikä on hallituksen linja asiassa, ja oletteko te muistanut kertoa sen omille kansanedustajillenne, mikä se on? Nyt haluaisimme ensin kuulla, mikä se on tässä Metsähallitus-asiassa on.

⁴⁰ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän, että politiikkaan kuuluu hämmäntäminen, mutta ehkä nyt kuitenkin kansalaisia kohtaan olisi reilua ja rehtiä se, että jos täällä ministeri Koskinen on monta kertaa todennut, mitä hallitus tulee tekemään, ja täällä on vahvistettu se useiden muiden ministerien toimesta, niin uskottaisiin se, mitä täällä puhutaan, eikä yritettäisi kyseenalaistaa ministereiden sanomisia. (Välihuutoja)

Puhemies Eero Heinäluoma: Tämä kysymys on tällä erää käsitelty.

N:o 12 Ukrainan tilanne

⁴¹ **Ilkka Kanerva /kok:** Arvoisa herra puhemies! Ukraina on vain käsivarren päässä Suomesta. Tiedämme, että väkivaltaisuudet kauhistuttavat kaikkea sivistynyttä maailmaa, ja tiedämme, että Janukovytsin viivytystaktiikka johtaa sanoinkuvaamattoman ruijoihin seurausvaiikutuksiin. Tiedämme, että väkivaltaisuudet on lopetettava, niistä on sovittava, mutta se edellyttää nopeaa ratkaisua.

Arvoisa hallitus, onkohan niin, että tarve aktiivisen diplomatian toteuttamiselle on toteutettavissa vain EU:n kautta? Jotenkin tuntuisi siltä, että myös muita raiteita pitäisi nopean ja tehokkaan ratkaisun aikaansaamiseksi käyttää, ja pyydänkin hallitusta kertomaan niistä näkymistä, jotka EU:n ulkopuolinen aktiivinen diplomatia tässä tilanteessa sallisi.

42 Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen: Arvoisa puhemies! Yhteiskunnallinen tilanne Ukrainassa on todella kärjistynyt viime päivinä, ja ne uutiset, joita itse asiassa oikeastaan koko ajan Ukrainasta meille välittyy, kertovat sen, että tilanne yhteiskunnassa Ukrainassa tällä hetkellä on erittäin vakava. Ehkä se ongelma on juuri se, että se elää koko ajan ja kukaan meistä ei pysty täysin sanomaan, kuinka pitkälle tuo kriisi tulee tosiasiasa eskaloitumaan. Jotkut poliittiset päättökentekijät ovat tänään käyttäneet puheenvuoroja, että sisällissotaakaan yhteiskunnassa ei voida täysin poissulkea.

Tänään Ukrainassa ovat vierailleet kolmen EU-maan ulkoministerit, Saksan, Ranskan ja Puolan ulkoministerit, ja itse asiassa parhaillaan, kello 16 Suomen aikaa, on alkanut EU-ulkoministerikokous, jossa Suomea edustaa ulkoministeri Erkki Tuomioja. Sen ohella, että EU on jo tähän asti toiminut suhteessa Ukrainaankin, me tiedämme, että myöskin Etyj ja Euroopan neuvosto ovat omalta osaltaan olleet asiassa aktiivisia. Ja uskon, että tänään — ja toivon, että tänään — EU-ministerineuvosto pystyy ulkoministereiden toimesta myöskin luomaan yhteisen toimintalinjan, jolla EU toimii tässä asiassa aktiivisesti.

43 Ilkka Kanerva /kok: Arvoisa puhemies! Kaiken nyt nähtävän lisäksi on aihetta sanoa, että on ilmiselvää tarve puolueettomalle fasilitoijalle Ukrainan tilanteen hoitamiseksi. Sellainen voi olla Suomen multilateraalisen ulkopoliittikan merkittävin saavutus historiassa eli Etyj-järjestö. Pitäisin tärkeänä, että Suomen hallitus voisi evästää Suomen diplomatiaa toimimaan tavalla, joka mahdollistaisi muidenkin toimijoiden aktiivisen toimintaedellytyksen ja joka kattaisi myös Bryssel—Moskova-akselin, jossa toivoisin, että Suomella olisi myöskin aktiivinen rooli hoidettavanaan.

44 Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen: Arvoisa puhemies! Uskon, että Suomi varmasti voi eri yhteyksissä korostaa myöskin Etyjin roolia.

Me olemme myöskin hallituksen sisällä pohtineet sitä, olisiko viisasta esittää jonkinlaisen ulkopuolisen sovittelijan lähettämistä Ukrainaankin. Mutta se ongelma tällä hetkellä Ukrainan kohdalla on se, että mikäli yhteiskunnalla ei itsellään ole valmiutta vastaanottaa sovittelijaa, niin me kaikki ymmärrämme, että silloin myöskin sen so-

vittelijan edellytykset menestyä tässä tehtävässä ovat varsin heikot.

Mutta uskon, että myöskin tämä kysymys ja ylipäänsä kansainvälisen yhteisön yhteistyö, niin Etyjin, Euroopan neuvoston kuin Euroopan unioninkin yhteistyö, kuten myös vuoropuhelu Venäjän kanssa, on varmasti parhaillaan ministerineuvoston pöydällä keskustelunaiheena.

45 Timo Soini /ps: Arvoisa herra puhemies! Tilanne Ukrainassa on äärimmäisen vakava, ja tässä jos jossain on Suomessa kansallisen yhteisymmärryksen aika. On aivan selvää, että myös oppositio tukee hallitusta siinä, että ihmishenkiä pelastetaan, että tilanne rauhoittuu, että väkivalta tuomitaan. Se on aivan itsestään selvää.

Puhuin puhelimesta Grzegorz Schetynan kanssa, joka on Puolan ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja ja tuntee nämä asiat erittäin hyvin, ja hän sanoi, että tilanne ei ole enää kenenkään hallinnassa. Se ei ole Janukovytsin hallinnassa eikä opposition hallinnassa.

On aivan erinomaisen tärkeää, että Suomen hallitus antaa tuen Venäjän, Yhdysvaltain, EU:n, kaikkien tahojen neuvotteluratkaisulle. Toivon, että tässä asiassa myös opposition tuki verenvuodatuksen lopettamiseksi ja ratkaisun saamiseksi kelpaa hallitukselle — eli kelpaako?

46 Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen: Arvoisa puhemies! Varmasti kelpaa. Kelpaa monessa muussakin asiassa, mutta myös tässä asiassa, ja minusta meillä on Suomessa hieno, historiallinen, pitkä perinne siitä, että me olemme pysyneet ulko- ja turvallisuuspolitiikassa myöskin hakemaan yhteistä linjaa yli oppositio- ja hallitusrajojen.

Mutta kun viittasitte tilanteeseen Ukrainassa ja ennen kaikkea siihen kysymykseen, onko se enää kenenkään hallinnassa, tämä varmasti on juuri se suuri kysymys, joka meitä kaikkia huoleuttaa. Me tiedämme, että konfliktissa on ikään kuin kolme osapuolta: on hallitus, on oppositio ja on kansalaisjärjestöt. Ja tällä hetkellä se kysymys kuuluu, pystytäänkö myös tätä kansalaisliikkeitä kaduilla enää kenenkään toimesta ohjaamaan, vai onko tilanne jo päässyt niin pitkälle, että itse asiassa se ei ole enää kenenkään hallinnassa.

Tavoitteena varmasti kaikilla meillä on se, että maassa pystyttäisiin saavuttamaan senkaltainen poliittinen prosessi, jonka tuloksena myöskin yh-

teiskunnallinen vakaus palautuisi. Mutta niin kuin sanoin, entistä enemmän tämänkin päivän aikana on kuultu puheenvuoroja, joissa epäillään tämän poliittisen prosessin saavuttamisen mahdollisuutta.

⁴⁷ **Miapetra Kumpula-Natri /sd:** Arvoisa puhemies! Olisi tosi tärkeää saada Ukrainan kaduille ihmisille turva, sillä uutiset ovat olleet mieltä järkyttäviä, miten siellä mielipiteiden ilmaisijoilla ja poliiseilla on mennyt överiksi. Oli suuri pettymys, kun hallinnon ja opposition väliset neuvottelut katkesivat, koska välillä näytti jo paremmalta. Suomen viesti, että vain neuvotellen voidaan päästä eteenpäin, on ollut aivan oikea. Ei tällaiseen löydy kestäväää ratkaisua muuten kuin että löydetään yhteisen pöydän ympärillä yhteinen ääni, ja sen voi tehdä Ukraina itse.

Minusta on ollut hienoa, että meidän presidenttimme toivoi myös neuvotteluja, Moskovan, Venäjän mukaan ottamista neuvotteluihin Brysselin kanssa. Tässähän EU:n on ollut vähän vaikea ottaa kantaa siihen, miten lähdetään neuvottelemaan, koska ei ole myöskään mistään suurvaltojen etupiirijaosta missään nimessä kyse. Mutta kun tässä on myös erilaisista arvoista kyse, niin Eurooppa on pitänyt esillä niitä arvoja ja myös mahdollista yhteistyötä Ukrainan kanssa. Minun täytyy antaa arvo sille, että Janukovyč ei ole koskaan sanonut, että se lopettaisi neuvottelut EU:n kanssa, (Puhemies: Arvoisa edustaja, aika on täynnä!) vain, että ottaisi sen tauon väliin.

Mutta mainitsen vain vielä yhtenä organisaationa YK:n. Myös meidän Tuomioja (Puhemies: Jaaha, nyt...) tätä sanoi, kun kysyin, että oliko tämä vahinko, että jäi mainitsematta, vai onko joku tarkoitus siinä.

Puhemies Eero Heinäluoma: Pyydän edustajia jatkossa muistamaan minuutin puheajan.

⁴⁸ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kumpula-Natri mainitsi tuossa tavalliset kansalaiset ja sen, että meidän tulee toiminnassamme huolehtia, ettemme vahingoita heidän asemaansa. Tämä on ollut yksi niistä näkökulmista, joita Suomi on halunnut edustaa keskustelussa pakotteista. Me tiedämme, että tänään EU-ministerineuvostossa käydään myöskin jäsenvaltioiden välillä keskustelua siitä, pitäisikö Ukrainaa kohtaan asettaa

jonkinlaisia rajoitteita, jonkinlaisia pakotteita. On hyvin tärkeää, että mikäli — ja todennäköisesti kun — näitä tullaan asettamaan, niin ne asetetaan niin, että ne eivät vaikeuta tavallisten kansalaisten asemaa. Mielestäni tämän tulisi olla myöskin ohjenuorana, kun EU yhdessä keskustelee pakotteista ja varmaan myöskin jonkinlaista linjausta lähitunteina tulee tekemään.

⁴⁹ **Satu Haapanen /vihr:** Arvoisa puhemies! Jos tilannetta Ukrainassa ei saada nopeasti hallintaan, on oletettavaa, että se johtaa väkivaltaisuuksiin ulkopuolisia, lapsia, naisia ja vanhuksia kohtaan. On myös oletettavaa, että isot joukot pakenevat maan rajojen ulkopuolelle. Onko EU jo ryhtynyt valmistaviin toimenpiteisiin auttaakseen väkivaltaisuuksien uhreja ja näitä väkivaltaisuuksia pelkääviä sekä maan rajojen sisällä että ulkopuolella Ukrainan rajojen?

⁵⁰ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Haapanen on täysin oikeassa siinä, että mikäli väkivaltaisuudet lisääntyvät ja konflikti tätä kautta kärjistyy, niin on tietenkin olemassa se riski, että Ukrainasta lähtee myös ennen kaikkea sen naapurivaltioihin pakolaisia ja sitä kautta myöskin turvapaikanhakijoita ja heitä näille lähialueille myöskin kasvavassa määrin tulee. Tällä hetkellä ehkä eniten on käyty keskustelua ja puhuttu siitä, voitaisiinko näitä henkilöitä, jotka ovat nyt loukkaantuneita, ottaa viisumivapaasti myöskin EU-maihin, ennen kaikkea näihin naapurimaihin. Tämä on se keskustelu, jota tällä hetkellä EU-maiden sisällä on käyty, että voitaisiinko ajatella, että sitä kautta naapurimaat tukisivat niitä kansalaisia, jotka ovat tällä hetkellä kaikista heikoimmassa asemassa eli loukkaantuneita. Mutta en pysty sanomaan, onko asiasta vielä tehty tarkempia päätöksiä. En tiedä, tietääkö asiasta ministeri Räsänen.

⁵¹ **Sisäministeri Päivi Räsänen:** Arvoisa herra puhemies! Keskustelua asiasta on toki käyty, mutta tiedossani ei ole, että mitään linjauksia olisi tehty. Toki myös Suomi omalta osaltaan on valmiudessa tarvittaessa varautumaan siihen, että turvapaikanhakijoita eri syistä, myös tämän konfliktin vuoksi, voi tulla. Meillä esimerkiksi vastaanottojärjestelmä on joustava, eli me pystymme lisäämään tarvittaessa vastaanottokapasiteettia.

⁵² **Christina Gestrin /r:** Arvoisa puhemies! Tilanne Ukrainassa lähenee sisällissotaa. Presidentti ja oppositio ovat hyvin kaukana toisistaan, ja muun maailman vetoamukset rauhanomaisesta ratkaisusta eivät ole tehonneet. Hyvin vaikea tilanne on myös johtanut siihen, että Ukrainan talous on lähellä romahtamispistettä, ja sen vaikutuksia on hyvin vaikea ennakoida.

Jag frågar därför regeringen hur ni ser på den här ekonomiska biten av hela den här krisen. Vilka möjligheter finns det för Ukraina i det här läget att återskapa en fungerande ekonomi? Jag frågar också vilken möjlighet det finns för Finland, som har en stor erfarenhet när det gäller medling, att vara aktiv i den här situationen.

⁵³ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Gestrin on oikeassa siinä, että varsinkin konfliktin pitkittyessä on tietenkin selvä asia, että sillä tulee olemaan myöskin taloudellisia vaikutuksia Ukrainan yhteiskuntaan. Itse asiassa kuulin tänään, että Euroopan investointipankki olisi jäädyttänyt luotonantonsa ja rahoituksensa Ukrainalle, ja vastaavantyyppisiä toimenpiteitä varmaan kuullaan vielä muitakin, jotka sitten omalta osaltaan vielä vaikeuttavat Ukrainan taloudellista tilannetta.

Mutta tiedän myös, että on käyty keskustelua siitä, pitäisikö EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston laatia jonkinlainen yhteinen apupaketti tukemaan Ukrainan taloutta. Mutta niin kuin tiedämme, eurokriisin puitteissa Kansainvälinen valuuttarahasto asettaa myöskin apupaketilleen aina ohjelmallisia ehtoja, ja ainakaan toistaiseksi Ukrainan hallinto — hallitustahan siellä ei tällä hetkellä ole — ja maan johto eivät ole olleet kovin halukkaita niihin rakenteellisiin uudistuksiin, joita myöskin tähän apupakettiin mahdollisesti sisältyisi.

Puhemies Eero Heinäluoma: Oliko ministeri Haavisto pyytänyt puheenvuoron? — Olkaa hyvä.

⁵⁴ **Kehitysministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan vain humanitaarisen avun osalta. Tänään olemme kuulleet, että siellä olisi 50—60 ammuttua, suuri määrä loukkaantuneita, kymmeniä, ehkä satoja, ja tietysti humanitaarisen avun osalta ulkoministeriössä tarkastelemme

koko ajan tilannetta, mitä voidaan tehdä näiden loukkaantuneiden auttamiseksi.

On tietysti tavattoman valitettavaa, että sekä oppositio että hallitus ovat turvautuneet väkivaltaan. Tänään on suoraan tulta avattu näitä mielenosoittajia kohti, ja tämä tietenkin on tuomittava. Kaikki ne vetoamukset, joita tässä tilanteessa voidaan tehdä, on saada osapuolet neuvottelupöytään, että ne pysäyttäisivät myös tämän humanitaarisen kriisin siellä mahdollisimman nopeasti. Ehkä sen lisäksi, mitä olemme nähneet nyt tv:n ja lehtien välityksellä Kiovesta, tietenkin huoli kantaa myöskin muualle Ukrainaan. Länsi-Ukrainassa on myöskin tapahtumia, joita tänä päivänä tiedusteluvälitteet eivät raportoi, ja voi olla, että tämän kriisin laajuus lähipäivinä näyttäytyy paljon suurempana kuin se on nyt tänään näyttäytynyt.

⁵⁵ **Peter Östman /kd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Soini sen sanoi ja ministeri Urpilainen vielä yhtyi siihen, että tilanne näyttää olevan niin vakava, että se ei ole kenenkään hallussa. Vai onko se niin, että se on Venäjän hallussa? Tähän asti Venäjän johto on antanut täyden tuen Ukrainan johdolle ja presidentti Janukovytsille. Venäjä on kuitenkin se taho, joka pystyy todella vaikuttamaan tilanteen kehitykseen ja lopputulokseen. Kuten kuulumme eilen, presidentti Niinistö esitti myös sellaista ratkaisua, että lähdetäisiin neuvottelemaan myös Venäjän kanssa. Kysyn: miten Suomen muu ulkopoliittinen johto aikoo käsitellä Ukrainan tilannetta Venäjän kanssa, ja pyrimmekö me käyttämään tätä vaikutusväylää?

⁵⁶ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Niin kuin sanoin aikaisemmin, vuoropuhelua Venäjän kanssa on syytä jatkaa ja ehkä vielä tässä tapauksessa tiivistää. Mikään ei tietenkään estä sitä, etteikö Suomen ulkopoliittinen johto voisi suoraan olla yhteydessä Venäjään ja käydä keskustelua myöskin Ukrainasta. Mutta näen, että tämä on ehkä tyypillisesti senkaltainen tilanne, jossa vuoropuhelu Venäjän suuntaan tulisi käydä EU:n kautta, eli EU—Venäjä-vuoropuhelua pitäisi ehkä tässä yhteydessä tiivistää ja pyrkiä saamaan myöskin yhteinen näkemys ja rintama, jota kautta Ukrainan hallintoon, niin hallitukseen kuin myöskin oppositioon, pystyttäisiin vaikuttamaan.

⁵⁷ **Paula Lehtomäki /kesk:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin arvioon siitä, että EU—Venäjä-vuoropuhelun rooli on tässä tilanteessa tärkeä, voi tietysti yhtyä. Mutta tiedossa tietenkin on, että Euroopan unionin toimintakykyä nyt tällä hetkellä ehkä rajoittaa se, että me olemme ajaneet itsemme nyt aika pahaan hakaukseen nimenomaan Venäjän suhteen tämän Ukrainan erittäin huolestuttavan ja vakavan tilanteen osalta. Siksi vielä kysynkin, vähän noudattelen edustaja Östmanin kysymyksen latuja: onko hallitus pohtinut, että Suomi Suomea — ei pelkästään Euroopan unionin kautta ja sen jäsenmaana vaan myöskin Suomi Suomea — käyttäisi kahdenvälisiä kanaviaan tilanteen ratkaisun edesauttamiseksi?

⁵⁸ **Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen:** Arvoisa puhemies! Niin kuin äsken totesin, en pidä sitä poissuljettuna, etteikö Suomi voisi olla myöskin suoraan Venäjään yhteydessä. Suomen ja Venäjän yhteistyö, niin kuin tiedämme, on erittäin hyvä, ja yhteistyö myöskin on luottamuksellinen, ja sitä kautta varmasti näitä vuoropuheluja myöskin Suomen ja Venäjän välillä suoraan voidaan käydä. Mutta näen, että tässä pitää ennen kaikkea hakea myöskin EU:n yhteistä toimintalinjaa. Vain sitä kautta pystytään myöskin käyttämään sitä voimaa, joka EU:lla tässä tilanteessa on.

Puhemies Eero Heinäluoma: Tämä kysymys on näin käsitelty.

Näin myös kyselytunti on päättynyt.

2) Kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta (KAA 3/2013 vp)

Lähetekeskustelu
Muu asia M 10/2013 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 3 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jäl-

keen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 3 minuuttia.

Keskustelun aloittaa edustaja Niikko. — Jos edustaja odottaa vielä hetken aikaa, niin sali rauhoittuu ja voimme keskittyä edustajan sanomaan. Jos on neuvottelutarpeita, niin pyydetään siirtämään ne tuonne istuntosalin ulkopuolelle. — No niin, olkaa hyvä.

Keskustelu

¹ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Uusi demokratian muoto, kansalaisaloite, on hyvä asia, vaikkakin näin tärkeässä asiassa kannattaisiin suoraa kansanäänestystä. Avioliittolain muutosta vaaditaan, jotta homo- ja transseksuaalisissa parisuhteissa elävät tulisivat heteroseksuaalien kanssa yhdenvertaisiksi lain edessä. Kyseenalaistan kansalaisaloitteen käsityksen tasa-arvosta, sillä avioliitto instituutiona on jo tasa-arvoinen. Jokaisella avioliiton edellytykset täyttävällä miehellä ja naisella on tasa-arvoinen oikeus se solmia. Jos joku ei halua mennä naimisiin vastakkaisen sukupuolen kanssa, pitäisikö koko yhteiskunnallinen instituutio muuttaa hänen ja pienen väestöosan valinnan vuoksi?

Vuonna 2012 avioliitossa oli 1 009 000 avioparia ja rekisteröityjä parisuhteita oli 2 905. Jos avioliitto avataan käsittämään samaa sukupuolta olevien parisuhteet, tulisi avioliitto avata kansalaisaloitteen tulkitsemalla perusteella myös lukuisille muille ryhmille. Jo nyt seksuaalivähemmistöjärjestöt Suomessa valmistelevat uusia avauksia kyseenalaistamaan rajoitukset, kuten myös tehtiin esimerkiksi Utahissa joulukuussa. Tällöin paikallinen oikeus rinnasti moniavioisuuden samaa sukupuolta olevien oikeuksiin ja totesi moniavioisuuden kriminalisoinnin olevan perustuslain vastaista.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen vaikutukset eivät ulottuisi pelkästään samaa sukupuolta olevien avioliitto-oikeuteen vaan myös heidän adoptio-oikeuteensa. Pelkästään lisääntymiskykyyn perustuvan havainnon perusteella jokaisen tulisi ymmärtää, että lapsen luontainen lähiympäristö on isän ja äidin muodostama perhe. Paraskaan isä ei voi muuttua äidiksi tai toisinpäin seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Lainsäädännöllä ei tule luoda tilanteita, joissa lapselta viedään oikeus isään ja äitiin.

Arvoisa puhemies! Avioliittolain muutos vaikuttaisi myös sanan- ja uskonnonvapauteen. On

älyllisesti epärehellistä väittää, etteikö Suomen kirkon tie olisi Ruotsin tie. Vuoden 2009 avioliittolain muutoksen jälkeen kului vain puoli vuotta, kunnes Ruotsin kirkko salli samaa sukupuolta olevien vihkimisen. Itse en uskaltaisi murentaa tätä luomakunnan alusta asti hyväksi todettua avioliitto- ja perhekäsitystä, joka hyvin selvästi nousee myös Raamatun sanasta. Perussuomalaisten kanta ja minun kantani on, että avioliitto on säilytettävä vain miehen ja naisen välisenä liittona ja perheen ulkopuolista adoptiota samaa sukupuolta oleville pareille ei tule sallia.

Lopuksi haluan, arvoisa puhemies, todeta sen, että avioliitto on valtiota vanhempi instituutio. Ensimmäiset kirjalliset merkinnät avioliitosta löytyvät lähes 5 000 vuoden takaa. Avioliitto on ihmisisivilisaation perusrakennuspalikka, joka muodostaa järjestäytyneen yhteiskunnan (Puhemies koputtaa) perusyksikön, perheen. Siksi onkin rehellistä kysyä, että mikäli esi-isämme olisivat aavistaneet, mistä täällä tänään keskustellaan, olisiko avioliitto betonoitu perustuslakiin.

² **Pentti Oinonen /ps:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaisena kansanedustajana en missään tapauksessa kannata tänään käsittelyssä olevaa kansalaisaloitetta. Kielteisen kantani puolesta puhuvat arvot, biologia, Raamattu ja terve järki. Voimaan tullessaan lakialoite poistaisi lapselta luonnollisen oikeuden isään ja äitiin. Sitä en voi sallia, en sitten millään. Lapsi on äitinsä ja isänsä yhteinen lahja.

Arvoisa puhemies! Lakimuutosta perustellaan kestävämmällä perusteella. Eräs kummallimmista on vetoaminen aikaan. Sukupuolineutraalia avioliittolakiä vaaditaan, koska elämme jo 2010-lukua. Mitä tekemistä ajalla on tämän lain kanssa? Aivan yhtä hyvin minä voisin vaatia tai vaadin, ettei aloitetta pidä hyväksyä, koska elämme sentään 2010-lukua. Toinen kummallisuus on jatkuva vetoaminen tasa-arvoon. Olisiko meillä tämän lain jälkeen todella tasa-arvoinen avioliittolaki? No, ei olisi. Naapurin naimisissa olevalla rouvalla ei edelleenkään olisi oikeutta mennä naimisiin avioliitossa olevan naapurin herran kanssa. Ei, vaikka he kuinka rakastaisivat toisiaan salaa. Myöskään samalla kylällä asuva 15-vuotias teinipariskunta ei pääsisi naimisiin. Mitä te, tämän lain puolustajat, sanotte niille, jotka kannattavat moniavioisuutta? Täytyykö heidän edelleen odottaa, että heidätkin nähtäisiin tasa-

arvoisina? Seisotteko te silloin rakkauden tiellä? Täytyykö heidän odottaa nyt vielä 2010-luvulla?

Herra puhemies! Homosuhteista on tullut muoti-ilmiö. Televisiosta ja lehdistä näet jatkuvasti kuvissa keskenään muhinoivia miehiä ja naisia. (Eduskunnasta: Oletko tosissasi?) Perinteinen avioliittokäsitys on hämärtynyt. On lähdetty muotivirtojen mukaan. Käsittelyssä olevan lain hyväksymisen myötä voisi joku jopa ihmetellä, että "ootsäsä tosiaan niin kalkkis, että olet naisen kanssa naimisissa?".

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluvat välittää tärkeän viestin etenkin tämän päivän nuorille, joille ei tietoisesti haluta antaa mahdollisuutta omaan mielipiteeseensä. Sukupuolineutraalin avioliittolain vastustaminen ei ole takapajuista eikä epätasa-arvoista. Perinteisen avioliittokäsityksen puolustamista ei pidä hävetä. Netissä on allekirjoitettavana kansalaisadressi adres-sit.com-sivuilla. Sen tarkoitus on suojella avioliittoa yhden naisen ja yhden miehen välisenä julkisena liittona. Ajatelkaa, sen on allekirjoittanut jopa yli 43 000 ihmistä ja kolmen päivän sisällä 3 000 ihmistä. Ehkäpä juuri sinun äänestäjäsi.

Hyvät edustajakollegat, (Hälinää — Puhemies koputtaa) olkaa rohkeita, puolustakaa arvoja ja perinteistä avioliittoa.

³ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Edellisen kerran keskustelimme tasa-arvoisesta avioliittolaista tässä salissa vajaat kaksi vuotta sitten. Mitä näiden kahden vuoden aikana on tapahtunut? Tasa-arvoinen avioliittolaki on tullut voimaan viidessä maassa: Tanskassa, Ranskassa, Uruguayssa, Uudessa-Seelannissa ja Brasiliassa. Myös Isossa-Britanniassa laki on lähes koko maan kattava. Yhdysvalloissa vastaavaan tulokseen on päädytty näiden kahden vuoden aikana Washingtonin, Mainen, Marylandin, Rhode Islandin, Delawaren, Minnesotan, New Jersey'n, Havaijin, Illinois'n ja New Mexicon osavaltioissa. Nykyään kaikkiaan liki 700 miljoonaa ihmistä elää alueilla, joilla kaksi samaa sukupuolta olevaa ihmistä voi mennä naimisiin keskenään.

Nyt on Suomen aika liittyä tähän joukkoon. Nyt on Suomen aika hyväksyä tasa-arvoinen avioliittolaki. Nyt on meidän aika kuulla suomalaisten selvän enemmistön tahtoa. Nyt on aika ottaa jälleen yksi askel kohti kansalaisten yhdenvertaisuutta. Tasa-arvoinen avioliittolaki ei ole

keneltäkään pois. Se ei maksa mitään. Tässä laisaa on vain voittajia.

Tasa-arvoisesta avioliittolaista on keskusteltu paljon, liki kyllästymiseen asti, ja vanhojen näkemysten toistamisen sijaan ajattelin nyt esittää neljä kysymystä:

Ensinnäkin, jos kannatatte perinteistä avioliittoa, niin kuinka perinteistä käsitystä avioliitosta te kannatatte? Ette varmaankaan vuoden 1910 käsitystä, joka salli lapsiavioliitot. Ette ehkä myöskään vuoden 1968 käsitystä, joka kielsi avioliitot kuuromykiiltä ja epileptikoilta. Ehkä kannatatte sitten vuoden 1987 käsitystä avioliitosta, joka esti monia mielenterveysongelmaisia ja kehitysvammaisia avioitumasta.

Toiseksi, lakkaako ihminen mielestänne sopimasta vanhemmaksi, jos hänellä on puoliso? Nykyisen lain mukaan yksin elävä nainen ja yksin elävä mies voivat hakea adoptiota. Mutta jos tällä samalla henkilöllä sattuu olemaan samaa sukupuolta oleva puoliso, adoptiota ei ole mahdollista hakea. Miksi kaksi isää tai kaksi äitiä olisivat lapselle huonommat vanhemmat kuin yksi isä tai yksi äiti?

Miten tasa-arvoinen avioliittolaki mielestänne vaikuttaa heteroparien liittoihin? Jos kaksi miestä tai kaksi naista voi tulevaisuudessa mennä naimisiin keskenään, onko oma avioliitonne sen jälkeen vähemmän arvokas?

Ja lopuksi: Miltä tuntuisi, jos teiltä evättäisiin oikeus mennä naimisiin? Miten suhtautuisitte, jos teille tarjottaisiin rekisteröityä parisuhdetta, eräänlaista kevytavioliittoa, kun muut voivat mennä naimisiin? Tyytyisittekö itse siihen? Olisitteko valmiita olemaan lain edessä toisen luokan kansalaisia?

⁴ **Peter Östman /kd:** Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä periaatteellisesti todella suurta asiaa, määrittelemässä sitä, mikä avioliitto jatkossa on.

Käytännössä tällä hetkellä voimassa oleva lainmukainen rekisteröity parisuhde eroaa avioliitosta juridisesti vain kolmella tavalla: ensimmäiseksi, nimitys ja käsite; toiseksi, ei mahdollisuutta hakea yhdessä adoptiota; ja kolmanneksi, ei suoraan oikeutta samaan sukunimeen.

Kansalaisaloitteessa oleva ehdotus on mielestäni ristiriidassa sen biologisen tosiasian kanssa, että avioliitto on pohjimmiltaan instituutio, jonka tavoitteena on lisääntyminen. Syväluotaava parlamentaarisen työryhmän tekemä ranskalai-

nen tutkimus vuodelta 2006 osoittaa, että jos lähökohtana on YK:n lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen määritelmä lasten parhaasta, ei tällöin ole mitään järkeenkäypää vaihtoehtoa nykyiselle miehen ja naisen väliselle avioliittomuodolle. Avioliitto ei ole vain sopimuksenomainen tunnustus kahden ihmisen välisestä rakkaudesta. Se on myös sitova puitekehys velvollisuuksista ja oikeuksista, jotka on muotoiltu lapsen vastaanottamiseksi ja eheän kasvun tarjoamiseksi.

Vaikka kaikki avioliitot eivät johdakaan lapsen syntymään, torjun jyrkästi väitteen, että myös homoseksuaalit parit esimerkiksi keinohedelmöityksen kautta voisivat lisääntyä. On selvä tosiasia, että samaa sukupuolta olevien suhteen tarvitaan aina osalliseksi lisähenkilö, kolmas osapuoli, toisen sukupuolen edustaja. Tällainen avioliitto ei koskisi enää kahta persoonaa.

Olennaisiin seikka on, että eivät parhaat isät voi muuttua äideiksi ja toisinpäin seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Vaikka muut miehet ja naiset lapsen elinpiirissä voivat jossain määrin korvata puuttuvaa isää tai äitiä, ei lainsäädännöllä tulisi luoda tilanteita, joissa lapselta vietään oikeus isään tai äitiin.

Lopuksi: Vaikka seurakunnille jätettäisiin oikeus itse päättää avioliiton näkemyksestään, kysyn, mikä oikeus perinteisen avioliiton kannattajilla on jatkossa ilmaista tämä näkemyksensä. Pelkään pahoin, että avioliittolain muuttaminen normatiivisesti tarkoittaisi sitä, että perinteinen avioliittokäsitys nähtäisiin jatkossa epätasa-arvoisena, syrjivänä ja vastustettavana yhteiskunnallisena ilmiönä eikä sen myönteisiä puolia enää olisi korrektaa tuoda esille. Voidaan siis perustellusti kysyä: olisiko tämä tasa-arvoista ja yhdenvertaista, saati sanan- ja uskonnonvapauden mukaista?

Näistä syistä ja lähtökohdista vastustan kansalaisaloitteen hyväksymistä.

⁵ **Lasse Männistö /kok:** Arvoisa puhemies! Avioliitto on arkipäiväinen asia, joka ei valitettavasti ole kaikille arkipäivää. Lainsäädäntömme ei tällä hetkellä salli avioliittoa kaikille toisiaan rakastaville pariskunnille. Tänään käsittelemme tässä salissa yli 160 000 suomalaisen tahdonilmaisua, tahdonilmaisua sen puolesta, että toisiaan rakastavat parit olisivat yhdenvertaisessa asemassa. Tahdonilmaisuus on kuitenkin tätä laajempi. Taloustutkimuksen uusimman tutkimuksen, jossa haastateltiin yli 1 000:ta suomalaista,

mukaan suomalaisten ylivoimainen enemmistö antaa tukensa tasa-arvoiselle avioliitolle. (Timo Soini: Kuka kustansi?) Eikä ihme. Läntisessä maailmassa ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat arvoja, jotka nauttivat laajaa tukea ja kannatusta. Samaa sukupuolta olevilla pareilla on oikeus solmia avioliitto kaikissa muissa Pohjoismaissa sekä monissa muissa läntisen maailman maissa.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunta muuttuu, ja lainsäädännön tulee elää yhteiskunnan muutoksen mukana. Muutoksen keskellä meidän on syytä kunnioittaa perinteitä ja historiaa mutta säilyttää herkkyys muuttuvan maailman mukana. Orjuutta ei olisi koskaan kielletty eikä naisten äänioikeus olisi tullut mahdolliseksi, jos instituutiot säilyisivät ikuisesti muuttumattomina.

Tässä ajassa avioliitto juridisena instituutiona huutaa tasa-arvoa. Jos Suomessa on pariskuntia, jotka haluavat solmia avioliiton, ei heitä pidä estää. Oikeus solmia avioliitto ei ole keneltäkään pois. Käsittelyssä oleva kansalaisaloite tasa-arvoisen avioliittolain säätämiseksi tarkoittaisi pieniä muutoksia adoptio-oikeuteen ja sukunimeä koskeviin säännöksiin. Aiemmin samaa sukupuolta olevien parien oikeus adoptioon on ollut vain yksittäisillä henkilöillä, ei pariskunnalla yhdessä. Kuitenkin käytännössä esimerkiksi Ruotsissa tämä ei ole juurikaan muuttanut tilannetta. Suurin kysymys tasa-arvoisessa avioliitossa onkin siis periaatteellinen: lokeroimmeko ihmisiä lainsäädännössä kahteen eri kastiin sukupuolisen suuntautumisen perusteella?

Arvoisa puhemies! Avioliitto on arkinen asia ja sellaisena meille tärkeä, yksi monen ihmisen elämän tärkeimmistä asioista. Tasa-arvoisessa avioliittolaissa ei siis ole kyse maailmaa mullistavasta asiasta. Aivan kuten kaikilla on oikeus kirjoittaa lehtien mielipidepalstoille, äänestää vaaleissa, uskoa, mihin tahtoo, tulisi kaikilla olla yhtäläinen oikeus perustaa perhe ja sitoutua julkisesti toiseen ihmiseen.

Tämä on täysin arkipäiväinen asia suurelle enemmistölle mutta ei kaikille. Nyt on aika tehdä muutos siihen.

⁶ **Aino-Kaisa Pekonen /vas:** Arvoisa puhemies! Suomi on ollut edelläkävijä monissa asioissa maailmassa, antanut muun muassa ensimmäisenä maana Euroopassa äänioikeuden naisille. Siksi tuntuu hieman käsittämättömältä, että nyt 2010-luvulla me edes mietimme, voivatko

kaksi toisiaan rakastavaa ihmistä solmia avioliiton keskenään.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan jäsenenä mielestäni lakivaliokunnan tulee ottaa tämä kansalaisaloite ehdottomasti valiokuntakäsittelyyn ja siitä tulee valiokunnassa käydä laaja asiantuntijakuuleminen — ja mielellään avoin sellainen, aivan kuten turkistarha-aloitteen kanssa tehtiin. Kun käsittely on julkinen, on ihan kaikilla mahdollisuus seurata, kuinka asiaa käsitellään, mitä asiantuntijat lausuvat ja kuinka asia etenee eduskunnassa.

Tahdon2013-kampanja, joka syntyi tämän aloitteen ympärille, on kerännyt paljon aktiivisia ihmisiä, jotka haluavat taistella ihmisoikeuksien puolesta, sillä ihmisoikeuksistahan on kysymys, kun puhutaan siitä, voivatko kaksi toisiaan rakastavaa ihmistä solmia avioliiton ja adoptoida lapsen. Ihmisten on oltava lain edessä yhdenvertaisia riippumatta seksuaalisesta suuntautumisestaan, eikä valtiollinen avioliittoinstituutio saa syrjiä samaa sukupuolta olevia ihmisiä. Meidän kansanedustajien Suomen lain säätäjänä pitäisi katsoa tätäkin kysymystä ensisijaisesti lain näkökulmasta: siitä, toteutuvatko ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuus.

Arvoisa puhemies! Adoptiokeskustelussa tärkeintä on lapsen etu. Lapsen kannalta tärkeintä on se, että koti on turvallinen ja vanhemmat ovat rakastavia, että lapsesta pidetään huolta ja häntä arvostetaan juuri sellaisena kuin hän on. Adoptiolainsäädäntö on jo itsessään tiukka, ja uskon täysin, että adoptioneuvonnan kautta pyritään aina löytämään lapselle rakastavat vanhemmat sukupuolesta riippumatta.

Olen hieman hämmentynyt siitä keskustelusta, mitä on täällä salissakin käyty, että lapselle paras kasvuympäristö on perheessä, jossa on äiti ja isä. Jo tällä hetkellä Suomessa on yksinhuoltajaperheitä ja sateenkaariperheitä, joita tällaiset puheet varmasti loukkaavat. Mikä meistä on kukaan sanomaan kenellekään lapselle, että sinun vanhempasi eivät ole kelvollisia vanhempia juuri sinulle? Minun sydämeni itkee verta, kun ajattelen, mitä näissä perheissä ajatellaan tästä keskustelusta, jota tässä salissa käydään.

Arvoisa puhemies! Sanotaan, että eduskunta on läpileikkaus kansasta. Tutkimusten mukaan enemmistö suomalaisista kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia. Olisi siis varmasti loogista, että enemmistö kansanedustajistakin tekisi niin.

⁷ **Eila Tiainen /vas:** Arvoisa puhemies! Suomen perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen mukaan ketään ei saa asettaa eri asemaan sukupuolen perusteella ilman hyväksyttävää perustetta. 167 000 kansalaisen meille lähettämä aloite tasa-arvoiseksi avioliittolaiksi pyrkii uudistamaan suomalaisen avioliittolainsäädännön oman perustuslakimme hengen mukaiseksi. Hyväksyttäviä perusteita eri ja samaa sukupuolta olevien parisuhteitten lainsäädännön erillisyydelle ei mielestäni ole olemassa. Erillinen lainsäädäntö erottelee, leimaa ja rankaisee osaa kansalaisista suuremmalla byrokratialla heidän sukupuolensa ja seksuaalisen suuntautumisensa vuoksi.

Arvoisa puhemies! Niin kun täällä mainittiin, niin taloustutkimuksen mukaan suomalaisten enemmistö kannattaa sekä tasa-arvoista avioliittolakiä että samaa sukupuolta olevien pariin yhteistä adoptio-oikeutta. Äänekkäästä uusvanhoilisuudesta huolimatta Suomesta on kuitenkin tulossa rohkeampi ja moniarvoisempi maa. Tällä hetkellä olemme viimeinen Pohjoismaa, jossa muilla kuin heteropareilla ei ole oikeutta avioliittoon. Oikeudellisessa yhdenvertaisuudessa ja yhteiskunnan asenteissa on tapahtunut myönteistä kehitystä, ja 12 vuotta sitten säädetty samaa sukupuolta oleville rekisteröidyn parisuhteen mahdollistanut laki on tässä ollut merkittävä askel.

Rekisteröity parisuhde ei kuitenkaan tarjoa kaikkia samoja oikeuksia kuin avioliitto, yhtenä keskeisimmistä puolisoitten yhteistä adoptio-oikeutta. Rekisteröidyssä parisuhteessa puolisoitten on adoptoitava lapsi yksitellen vuoroittain, mikä on vaivalloisempaa ja byrokraattisempaa ja heikentää kaikkien osapuolten oikeusturvaa. Erillinen lainsäädäntö tarkoittaa myös sitä, että osa ihmisistä joutuu tuomaan viranomaisasioissa vähemmistöasemansa esille vanhanaikaisella ja leimaavalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden kanssa ristiriidassa olevaa lainsäädäntöä ei voida oikeuttaa vetoamalla biologiaan, uskontoon, järkeen tai suomalaisiin perinteisiin. Tämän lakialoitteen puolesta puhuvat niin perustuslakisääteiset perusoikeudet, yhdenvertaisuus, syrjinnän kieltä ja kansalaisten enemmistön oikeustaju kuin suomalaisessa yhteiskunnassa ja erityisesti sen uusissa sukupolvissa vahvana vaikuttavat moninaisuuden tunnustamisen ja vaalimisen, uudistumisen, hyväksymisen sekä rakkauden ensisijaisuuden arvot. Me päättäjät olemme niin perusoikeuksille kuin kansanvallalle-

kin kunniaksi, jos ensimmäinen kansalaisaloitteesta säätämämme laki olisi tasa-arvoinen avioliittolaki.

⁸ **Silvia Modig /vas:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvoisessa avioliittolaissa on kyse nimensä mukaisesti tasa-arvosta. (Pentti Oinonen: Ei todellakaan!) Suomen perustuslaissa kirjoitetaan yhdenvertaisuudesta seuraavaa: "Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä". Tällä hetkellä avioliittolaki ei takaa jokaiselle suomalaiselle samoja oikeuksia. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat jakamattomia oikeuksia ja arvoja, joita jokaisen meistä pitää puolustaa. Kansalaisaloite tasa-arvoisesta avioliitosta on mahdollisuus ottaa askel kohti perustuslain jokaiselle takaamia oikeuksia, taata jokaiselle mahdollisuus rakastaa ja perustaa perhe haluamansa ihmisen kanssa.

Moni aloitetta vastustava perustelee kantaansa lapsen edulla. Lakialoite antaisi samaa sukupuolta oleville oikeuden yhteiseen adoptioon. Itselläni on teitä suurempi luottamus meidän adoptiojärjestelmäämme ja viranomaisiimme. Minulla on täysi luottamus siihen, että adoptioprosessi kykenee varmistamaan adoptiolapsille parhaan mahdollisen kodin. Hyvä koti tarkoittaa rakkautta ja turvaa vanhempien sukupuoleen katsomatta. Sen pystyy tarjoamaan niin yksinhuoltaja kuin uusioperhe. Tätä käsitystä tukee myös tutkimustieto. Haluan muistuttaa, että te ette nyt puhu tuntemattomasta, kaukaisesta ihmisjoukosta. Te puhutte teidän naapureistanne, sukulaisistanne, työkavereistanne. Te puhutte lapsille ja nuorille, jotka elävät sateenkaariperheissä tai yksinhuoltajaperheissä, ja sanotte heille, että heidän perheensä on huono. Se ei voi olla lapsen etu.

Minä toivon jokaiselle kansalaisaloitteelle arvokasta käsittelyä riippumatta sen sisällöstä. Tästä aloitteesta tulee järjestää julkinen kuuleminen, jotta keskustelua voidaan käydä faktojen pohjalta. Niin paljon kuin arvostan jokaisen henkilökohtaista vakaumusta ja tappelen teidän oikeudestanne olla kanssani eri mieltä, niin lakeja on kyettävä säätämään tosiasioitten pohjalta.

Odotan mielenkiinnolla, miten ne edustajat, jotka ennen eduskuntavaaleja vaalikoneessa ilmoittivat kannattavansa tasa-arvoista avioliittoa, tulevat äänestämään. Meitä on tässä salissa yli sata. Näin ajattelevia kansanedustajia on paljon ja niin on suomalaisia. Mielipidekyselyissä enemmistö suomalaisistakin kannattaa samoja oikeuksia jokaiselle. Minä toivon sydämestäni,

että tämä eduskunta säätää tasa-arvoisen avioliittolain.

⁹ **James Hirvisaari /m11:** Arvoisa puhemies! Noin kaksi vuotta sitten lähetekeskustelussa oli tämä sama asia joidenkin kansanedustajien lakialoitteena. Sen jatkokäsittelyn kuitenkin silloin torppasimme niukalla äänestyksellä lakivaliokunnassa, koska aloitteella ei ollut riittävästi allekirjoittajia. Hyvä, että torpattiin, sillä mediapilnin mukaan ei pidä kansanedustuslaitoksen ruveta hyppimään.

Nyt, kun asia on tullut eduskuntaan kansalaisaloitteen muodossa, asia on aivan toinen. Tällä kertaa olen itsekin sitä mieltä, että asia on käsiteltävä lakivaliokunnassa asiallisesti ja tuotava tänne saliin äänestykseen, mutta paremminkin tämän asian voisi hoitaa. Käsitelyssämme on juuri sellainen asia, josta olisi parasta järjestää sitova kansanäänestys, kuten edustaja Niikkokin mainitsi. Te, arvoisat edustajat, voitte vielä tämän kuun ajan allekirjoittaa laatimani suoran demokratian lakialoitteen, joka siis tähtää aidon kansanvallan lisäämiseen tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti vastustan lakia parista syystä.

Ensiksikin on väärin puhua tasa-arvoisesta avioliittolaista. Ei tämä ole tasa-arvokysymys vaan arvokysymys. Mielestäni vakiintuneita käsitteitä ei pidä sekoittaa eikä muuttaa, sillä avioliitto tarkoittaa jo sanakirjankin mukaan miehen ja naisen, tarkistakaa, miehen ja naisen välistä liittoa. Mielestäni lakialoitteen kannattajat eivät ymmärrä, kuinka vakavasta instituution loukkauksesta on kysymys, nimittäin niitä kohtaan, joille avioliitto on miehen ja naisen välinen. Kutsutakoon seksuaalivähemmistöjen liittoa vaikkapa pariitoksi.

Toinen asia on adoptiokysymys. En hyväksy samaa sukupuolta olevien ulkoista adoptiota, sillä minusta lapsi pitää ensisijaisesti sijoittaa perheeseen, jossa lapsi saa isän ja äidin. Tärkeää ja anteeksiantamatonta on se, että adoptiolaki täysin tahallisesti valmisteltiin homoliittoja silmällä pitäen. Minä yksin pidin silloin siitä meteliä, mutta sanomani kuului kuuroille korville.

Arvoisa puhemies! Näkemykseni ei ole syrjintää. Ei Suomessa ketään saa syrjiä, ei myöskään kristillistä tai muuta uskonnollista arvopohjaa edustavia aviopareja eikä orpolapsia, mutta nyt syrjityiksi ja häväistyiksi ovat vaarassa joutua perinteisen avioliiton kannattajat. Henkilökoh-

taisesti ajattelen niin, että avioliitto-käsitteen muuttaminen on yhteiskunnan perusrakenteiden murskaamista, mutta olen valmis nielemään asian, jos siihen päädytään joskus kansanäänestyksen kautta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, että tämä on, arvoisat kollegat, tämä on herkkä oman tunnon kysymys eikä mikään ryhmäkuriasia. Minä tulen aikanaan äänestämään aloitetta vastaan, mutta en tuomitse niitä, jotka ilman painostusta toimivat toisin. Kävi tässä nyt ihan miten kävi, toivon, että lopputulos vähentää ihmisten surullisuutta.

¹⁰ **Jaana Pelkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus ovat minulle itselleni erittäin tärkeitä asioita. Jokaisen ihmisen tulee olla lain edessä yhdenvertaisessa asemassa, ja on erittäin surullista, ettei tämä oikeus edelleenkaan tänä päivänä toteudu Suomessa kaikkien ihmisten kohdalla. Erytisesti meille lainsäätäjille ihmisten juridisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tulisi olla itsestäänselviä asioita, ei omantunnon kysymyksiä saati ryhmäpäätöksiä. Tahdon2013-kansalaisaloitekampanja keräsi valtavan määrän allekirjoituksia, ja kiitos huikean hienosta kampanjasta kuuluu ahkeralle ja urhoolliselle aktiivien joukolla, joka sai ennennäkemättömän määrän suomalaisia aktivoitumaan tärkeän kampanjan puolesta.

Tasa-arvoinen avioliittolaki on tärkeä askel kohti tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa, ja kuten kaikki tiedämme, sen tarkoituksena on yhtenäistää lainsäädäntöä niin, että kaikkiin parisuhteiden virallistamisiin sovellettaisiin avioliittolakia nykyisten kahden erillisen lain sijaan. Eli tarkoitus on purkaa nykyistä eriarvoistavaa järjestelmää, jossa parisuhteet jaotellaan kahteen luokkaan, A- ja B-luokkaan, ja samalla kaikille pareille siis taattaisiin yhdenvertainen mahdollisuus ottaa yhteinen sukunimi ja hakea perheen ulkoista adoptiota. Avioliittolain muutos ei vaikuttaisi kirkkojen itsemääräämisoikeuteen avioliittoon vihkimisessä, vaan ne voisivat jatkossakin asettaa uskonnosta johtuvia lisäedellytyksiä kirkollisen avioliiton solmimiselle, kuten ne ovat tähänkin asti tehneet. Eli kyse on siis siviilivihkimisestä.

Minulle itselleni tässä on kyse ennen kaikkea siitä, miten yhteiskuntamme suhtautuu kansalaisiinsa ja tässä tapauksessa siis samaa sukupuolta

oleviin pareihin ja sateenkaariperheisiin. Sellainen yhteiskunta, joka kohtelee kansalaisiaan eri tavoin lain edessä riippuen heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan, ei ole terve yhteiskunta saati kehittynyt yhteiskunta. Millä oikeudella ylipäätään kiellämme toisilta ihmisiltä samoja oikeuksia, joita meillä itsellämme on? Emme yhtään millään.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvoisen avioliittolain yhteydessä on yritetty pelotella monenlaisilla asioilla, esimerkiksi adoptioon liittyen. Tästä keskustelusta unohtuu usein se fakta, että kaikilla suomalaisilla on jo nyt adoptio-oikeus yksin seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Adoptioprosessi kestää myös samaa sukupuolta olevien parien kohdalla vuosia, minä aikana alan ammattilaiset arvioivat parin soveltuvuutta vanhemmiksi. Ei ole mitään syytä kyseenalaistaa näiden ammattilaisten osaamista.

Arvoisa puhemies! Kuten olemme kuulleet jo erilaisissa kyselyissä, enemmistö suomalaisista on kertonut kannattavansa tasa-arvoista avioliittolakiä. Toivon todella, että tästä salista löytyisi uskallusta ja näkemystä tehdä todellisuuteen perustuvaa lainsäädäntöä. Tasa-arvoinen avioliittolaki ei todellakaan ole keneltäkään pois, päinvastoin. Suomen lapset ja perheet ansaitsevat sen, että meillä lainsäätäjillä on järkeä, sydäntä ja rohkeutta tunnustaa tosiasiat.

Puhemies Eero Heinäluoma: Vielä edustaja Lohi ja sen jälkeen, jos on tarvetta, mahdollinen debatti.

¹¹ **Markus Lohi/kesk:** Arvoisa puhemies! Suomi on siirtynyt viimeisten vuosikymmenten aikana moniarvoiseen yhteiskuntaan. Sen lisäksi että yhteiskunnassa vallitsevat arvot ovat muuttuneet, meillä ei ole enää samalla tavalla kuin menneinä vuosikymmeninä paljoakaan arvoja, jotka kaikki suomalaiset voisivat jakaa tai pitää yhteisinä. Tästäkin syystä puhumme usein suvaitsevaisuudesta. Menemättä tarkemmin sanan määritelmään haluan todeta, että minulle suvaitsevaisuus ei ole pelkästään sitä, että juuri ja juuri sallitaan jonkun ajattelevan asioista eri tavalla. Minulle siihen sisältyy myös kunnioitusta sellaisia arvoja kohtaa, joita en itse jaa. Kunnioitus on myös sitä, että en pyri tietien tahtoen loukkaamaan toisten arvoja. Tällöin omien arvojen edistämiseksi ei haluta ensi sijassa hakea sellaisia vä-

lineitä, jotka polkisivat tai loukkaisivat joillekin toisille erityisen tärkeitä arvoja.

Rekisteröity parisuhde ja avioliitto eroavat oikeuksien osalta joiltakin osin toisistaan, kuten täällä on monissa puheenvuoroissa tuotu esille. Siksi on tehty kansalaisaloite avioliittolain muuttamiseksi siten, että samaa sukupuolta olevat voisivat myös solmia avioliiton. Tehty aloite ei sisällä juurikaan sellaisia tasa-arvoa edistäviä elementtejä, joita ei voitaisi hoitaa muulla lainsäädännöllä, jos näin haluttaisiin. Sen sijaan esitetyssä kansalaisaloitteessa samaa sukupuolta olevien parien oikeuksia pyritään edistämään tavalla, joka murentaa perinteisen avioliittokäsitteen ja loukkaa siten niiden suomalaisten arvoja ja näkemystä, joille avioliitto naisen ja miehen välisenä liittona on erityisen arvokas.

Arvoisa puhemies! Mielestäni kaikilla tulee olla yhtäläinen ihmisarvo. Avioliitto tulee kuitenkin säilyttää miehen ja naisen välisenä liittona. Samaa sukupuolta olevien parien oikeudet voidaan hoitaa ja on pääosin hoidettu, riittäväällä tavalla, rekisteröityä parisuhdetta koskevalla lailla. En kannata sukupuolineutraalin avioliittolain enkä siis nyt käsitellyssä olevan kansalaisaloitteen hyväksymistä.

Puhemies Eero Heinäluoma: Pyydän edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin aiheesta, ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

¹² **Lasse Männistö /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Lohen käsitukseen siitä, että meidän täytyy olla suvaitsevaisia. Meidän täytyy suvaita asiassa erilaisia näkemyksiä, ja mielestäni täytyy kunnioittaa myös niitä näkemyksiä, jotka ovat omamme kanssa erilaisia. Kuitenkin näen, että tämä nykytilanne, jossa pienellä vähemmistöllä ei ole oikeutta avioliittoon julkisena instituutiona, loukkaa tämän pienen vähemmistön oikeuksia, ja kun tämä ei olisi keltään meiltä muilta pois, niin sen takia tasa-arvoinen avioliittolaki tulisi säätää.

Mutta kun kyseessä on tällainen omantunnon ja arvojen kysymys, niin toivoisin todella, että kaikki edustajat voisivat ilmaista oman mielipiteensä ja aikanaan tästä asiasta päätettäisiin niin, että puolueyhdyntä eivät ohjaisi millään tavalla yksittäisten kansanedustajien toimintaa. Kysyisinkin tässä vaiheessa edustaja Soinilta, jos mahdollista, kun olette sanonut, että perussuo-

malaisten ryhmässä tässä mahdollisesti noudatetaisiin jonkinlaista ryhmän linjaa: miten nyt on, kannattaako perussuomalaisten ryhmä tässä kysymyksessä ryhmäohjausta, ryhmäkuria, vai saako myös perussuomalaisten ryhmässä jokainen kansanedustaja kertoa oman mielipiteensä aiheesta?

¹³ **Jouni Backman /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän ensinnäkin hyvänä, että ainakin tähän asti keskustelu on ollut hyvin asiallista. Asia on tärkeä, ja vaikka kysymys on nyt arvopohjaisesta keskustelusta, niin eduskunta ei tietenkään pysty päättämään suomalaisten arvoista. Sen takia pidän hyvänä sitä, että täällä on kunnioitettu sitä, että on hyvin erilaista arvopohjaa.

Mutta eduskunta päättää lainsäädännöstä, ja lainsäädännön osalta pidän erittäin hyvänä sitä näkökulmaa, jonka edustaja Tynkkynen täällä toi esiin. Avioliittolain osalta on ollut hyvin erilaisia käsityksiä eri vuosikymmeninä ja ajan saatossa siitä, mitä lainsäädännössä avioliitolla ymmärretään, ja tästä pitäisi täällä nyt puhua. Siltä osin toivon monen muun edustajan tavoin, että tässä voisimme itse kukin kansanedustajina, kun tämä on kansalaisaloite, ottaa kantaa tähän oman arvopohjamme ja vakaumuksemme mukaisesti, ja oma henkilökohtainen kantani on tässä hyvin selvä: kannatan tasa-arvoista avioliittolakiä.

¹⁴ **Timo Soini /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäinen ihmisoikeus on oikeus elämään. Se on ensimmäinen ihmisoikeus, kun puhutaan ihmisoikeuksista: oikeus elämään. Olen arvokonservatiivinen mies, häpeilemättä. Tässä tapauksessa se merkitsee sitä, että otan julkisesti kantaa omana itsenäni ja myös siinä toimessa, johonka minut on puolueeni puitteissa valittu. Perussuomalaisten kanta tähän asiaan on selvä: avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto. Tämä on meillä vahvistettu vaaliohjelmassa, joka on hyväksytty yksimielisesti. Vihreillä on toinen kanta, mutta teillä puolueen on joku kanta. Hyväksyn sen. Sitten täällä on puolueita, joilla ei ole mitään kantaa. Ja, arvoisa puhemies, minulle avioliitto on myös sakramentti niin kuin 1,2 miljardille ihmiselle maailmassa, ja siitä pidän kiinni.

¹⁵ **Kimmo Tiilikainen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustalle ihmisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusarvoja. Me kunnioitamme erilaisia vakaumuksia ja ajatuksia, ja sen takia jokainen edustaja ryhmässämme voi tässäkin kysymyksessä toimia oman parhaan harkintansa ja arvojensa mukaisesti. Kansainvälisesti ymmärrys seksuaalivähemmistöjä kohtaan on kohentunut, ja 2000-luvulla oikeus tasa-arvoiseen avioliittoon on säädetty lukuisissa maissa, myös Pohjoismaissa — vain Suomea lukuun ottamatta.

Mielestäni yhdenvertaisuus lain edessä tarkoittaa oikeutta siviilivihkimiseen riippumatta seksuaalisesta suuntautumisesta. Sen sijaan toisaalta kirkolla on oltava oikeus itse päättää, ketä se vihkii, ja on hyvä, että kansalaisaloitteessa tämä oikeus kirkolle taataan.

Näiden seikkojen takia kannatan käsittelyssä olevaa kansalaisaloitetta.

¹⁶ **Annika Lapintie /vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä käsitteli pari tuntia sitten ryhmäkokouksessa tätä asiaa. Me keskustelimme avoimesti niin, että ketään ei painostettu mihinkään kantaan. Lopputuloksena oli se, että totesimme, että yksimielisesti kannatamme tätä tasa-arvoista avioliittolakiä ja tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä.

Ehkä kaikkein eniten keskustelussa oli esillä juuri tämä yhdenvertaisuus lain edessä. Tästä katsoinkin perustuslakia, kun aina ei voi ihan ulkomuistiin luottaa: Perusoikeudet, 6 § Yhdenvertaisuus sanoo, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja että ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eriarvoiseen asemaan, ja siitä tässä laissa on kysymys.

Muualla, monessa muussa maassa, tilanne on se, että siviilivihkiminen on tämä juridinen toimi ja jokainen kirkkokunta sitten omalla tavallaan siunaa niitä avioliittoja niin kuin haluaa. Toivon todellakin, että tämä eduskunta on kypsä hyväksymään tämän kansalaisaloitteen.

¹⁷ **Outi Alanko-Kahiluoto /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyselytutkimusten perusteella tiedämme, että suomalaisten enemmistö kannattaa yhdenvertaista avioliittolakiä. Viime vuosina samaa sukupuolta olevien avioliitto on laillistettu monissa eri maissa. Lähes 700 miljoonaa maailman ihmistä asuu jo alu-

eella, jossa kaksi samaa sukupuolta olevaa ihmistä voi mennä naimisiin. Se on mahdollista esimerkiksi kaikissa muissa Pohjoismaissa, Ranskassa ja Uudessa-Seelannissa. Toivon sydämeistäni, että Suomi liittyy tämän kevään aikana näiden maiden joukkoon.

Seksuaalivähemmistöjen eteen tehty työ ei ole valmista tämän jälkeen, jos olemme valmiita, niin kuin toivon, hyväksymään tasa-arvoisen avioliittolain, mutta se olisi hyvin tärkeä askel kohti yhdenvertaista Suomea, jossa seksuaalinen suuntautuminen ei määritteli ihmisen asemaa laissa.

¹⁸ **Stefan Wallin /r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä talossa on vuosien aikana opittu harrastamaan tällaista vertailevaa pohjoismaista politiikkaa, nimittäin meillä Pohjoismaissa on suunnilleen samankaltainen yhteiskuntajärjestys, samankaltainen oikeusjärjestelmä ja samankaltainen oikeustaju. Myös tässä asiassa on hyvä katsoa, mitä muissa Pohjoismaissa on tapahtunut. Tiedämme, että viimeisten vuosien aikana on säädetty tasa-arvoinen avioliittolaki kaikissa muissa Pohjoismaissa — Ruotsissa, Tanskassa, Norjassa ja Islannissa — ja se on näyttänyt toimivan siellä hyvin. On entistäkin vaikeampi perustella, miksi juuri Suomi olisi tämän trendin ulkopuolella. Nyt tämä kansalaisaloite tähtää siihen, että myös Suomi liittyy tähän pohjoismaiseen kuvioon, joka myöskin on hyvinkin tätä laaja-alaisempi.

On, arvoisa puhemies, aika, että Suomi tulee ulos kaapista.

¹⁹ **Peter Östman /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Wallin kaipasi argumentteja tälle asialle, minkä takia Suomi on ainut Pohjoismaa, joka ei ole lähtenyt vielä tälle linjalle. On hyvä muistaa, että maailmassa on tällä hetkellä noin 240 itsenäistä valtiota ja noin 15 maassa tällainen sukupuolineutraali avioliittolainsäädäntö on saanut lainvoiman, joten toistaiseksi Suomi on kyllä aika hyvässä seurassa, vaikka me emme ole hyväksyneet samaa sukupuolta olevien lainsäädäntöä.

Avioliitto-nimike on nimittäin monta tuhatta vuotta ollut vakiintunut käsite yhden miehen ja yhden naisen väliselle liitolle. Niin pitkään kuin avioliitto-käsite säilyy entisessä muodossaan, se tarkoittaa myös sitä, että isyysolettama voidaan säilyttää ja että avioliitto täten voidaan nivoa

vanhemmuuden kolmeen ulottuvuuteen: biologiseen, juridiseen ja sosiaaliseen.

²⁰ **Kimmo Sasi /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on syytä todeta, että Suomen perustuslaista tai myöskään kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ei johdu mitään, mikä velvoittaisi Suomen muuttamaan avioliittolainsäädäntöä niin, että se avataan myöskin samaa sukupuolta oleville henkilöille. Tästä asiasta on perustuslakivaliokunnan tulintoja vuodesta 2002 alkaen, joissa on todettu, että nykyinen järjestelmä voidaan säilyttää ja tasa-arvosäännös ei edellytä eikä vaadi Suomelta tässä suhteessa minkäänlaisia muutoksia.

Mielestäni on syytä tunnustaa, että on täysin selvää, että perinteisesti avioliitto on katsottu miehen ja naisen väliseksi liitoksi myöskin kansainvälisesti. Tietysti tilanne tältä osin alkaa josain määrin muuttua. Mutta on muistettava, että ihmiset ovat erilaisia. Vain nainen voi synnyttää, ja siitä luonnollisesti johtuu tiettyjä muita seikkoja, minkä vuoksi ihmisiä ei kohdella välttämättä samalla tavalla.

Jokaisella pitää olla oikeus elää oman suuntautuneisuutensa mukaisesti, mutta voidaan kysyä, onko jollakin kansanryhmällä oikeus ottaa toisen ryhmittymän oma identiteetti omaan käyttöönsä, toisen ryhmän instituutio omaan käyttöönsä, kun rekisteröityä parisuhdetta voidaan kuitenkin käyttää samalla tavalla tämän ryhmän omiin tarpeisiin.

²¹ **Tarja Filatov /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville ihmisille tulee taata samat oikeudet ja velvollisuudet kuin enemmistöön kuuluville. Kyse on tasa-arvosta. Meidän perustuslakimme sanoo, että ihmisten pitää olla tasa-arvoisia lain edessä. Rakkaus ei tarvitse avioliittoa, eikä avioliitossa aina ole rakkautta, vaikka niin soisikin. Avioliitto on ihmisten välinen sopimus, joka lain edessä tuo tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia.

Samaa sukupuolta edustavat parit voivat virallistaa liittonsa rekisteröimällä parisuhteensa. On kuitenkin käsittämätöntä, että valtio, joka perustuslaissaan tahtoo taata ihmisille tasa-arvoisen aseman lain edessä, erottelee parisuhteen virallistamisen kahteen kategoriaan. Lainsäädännössä olevat syrjivät käytänteet tulee muuttaa siten, että myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön

kuuluvat ihmiset saavat samat oikeudet lainsäädännön edessä. Tämän vuoksi kannatan tasavertaista avioliittolakia ja kansalaisaloitetta. Kyse on yhdenvertaisuudesta ja kyse on ihmisoikeuksista.

²² **Lea Mäkipää /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avioliitto ja perheyhteys ovat edustaneet käsitystä turvasta, elämästä, jatkumisesta ja tulevaisuudesta. Avioliiton säilyttämisessä naisen ja miehen välisenä liittona on kysymys myös arvoistamme. Jos laajennamme avioliiton käsitettä nyt, mitä meiltä huomenna vaaditaan? Onko moniavioisuus seuraava vaatimus? Vai kenties lähisukulaisten avioliitot? Meillä on tulossa aina uusia näkemyksiä ja vaatimuksia. Meidän on kuitenkin itse säädettävä rajat, jotka meille sopivat, ja mielestäni tämänhetkinen keskustelu on, mitkä ovat meidän rajamme.

²³ **Simo Rundgren /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa on mielestäni kaksi asiaa, jotka täytyy pystyä analysoimaan erikseen: tasa-arvo ja sitten avioliittokäsitys. On täysin selvää, että on mahdotonta perustella yleensäkin yhteiskunnassa mitään tasa-arvon vastaisia toimenpiteitä. Kyllä ihmisille kuuluu sukupuoleen, uskoon, ihonväriin katsomatta sama arvo yhteiskunnassa. Mutta toinen kysymys on se, vaatiiko tällaisen tasa-arvon tavoitteen toteuttaminen sitä, että avioliittokäsitys muutetaan. Minun mielestäni ei vaadi. Nykyisellä avioliittokäsityksellä on pitkät historialliset juurensa, ja on vaikea löytää kulttuuria, jossa avioliitto ymmärrettäisiin jotenkin toisin kuin miehen ja naisen välisenä liittona.

Perustuslaista on täällä puhuttu. On syytä muistuttaa, että avioliiton erityisasetmaa ei ole nähty Suomessa perusoikeusongelmana eikä tasa-arvo-ongelmana, sillä perustuslakivaliokunta on todennut, että "avioliiton asettaminen miehen ja naisen parisuhteena erityisasemaan lainsäädännössä on perusteltua".

²⁴ **Silvia Modig /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni on täällä huolissaan kristillisistä arvoista. Haluan muistuttaa, että tämä aloite ei millään tavalla puutu kirkon oikeuksiin määrittellä omia kantojansa, määrittellä avioliittokäsitystään, päättää, keitä he haluavat vihkiä avioliittoon ja keitä ei.

Moni on huolissaan perhekäsityksestä. Itse minä näen, että tämä aloite vahvistaa perheitä, kun se mahdollisuus on meillä jokaisella. Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että me olemme yhdenvertaisia saman lainsäädännön edessä. Emme me halua erillistä lainsäädäntöä, joka takaa oikeuksia. Me haluamme saman lainsäädännön jokaiselle. Se on yhdenvertaisuutta. Minä en tiedä, onko kansanedustajalla tärkeämpää tehtävää kuin puolustaa jokaisen kansalaisen yhdenvertaisuutta.

²⁵ **Jani Toivola /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko myöntää tässä vaiheessa, että kuuntelen tätä keskustelua aika ristiriitaisin mielin, ja luulen, että varmaan moni muikin tekee niin. Tuntuu jollain tavalla absurdilta, että me täällä vakavissamme istumme näitten pöytien takana ja mietimme, onko jonkun ihmisen elämä totta vai eikö se ole totta. Sallimme me sen ihmisen sisään meidän yhteiskuntaan ja siihen järjestelmään vai emmekö me salli? Ei siihen samaan yhteyteen voi laittaa sanoja kuten "suvaitsevaisuus" tai "tasa-arvo" tai "yhdenvertaisuus" tai "kunnioitus", vaan kyllä se on selkeästi silloin toimintaa ja puhetta, missä me eriytämme ihmisiä, me laitamme ihmisiä erilaisiin luokkiin ja kasteihin.

Vuonna 1665 Suomessa tapettiin kaksi miestä: Heikki Heikinpoika ja Heikki Mikonpoika. Heidän kaulansa katkaistiin, koska epäiltiin, että he ovat homoseksuaaleja ja että heillä on ollut suhde keskenänsä. Ja kyllä minä olen sitä mieltä, että silloin kun ihmiskunta unohtaa historiansa, niin se kadottaa myöskin ihmisyytensä. Tämä tapahtuma on kaukana historiassa, mutta aina kun me jätämme yhteiskuntaan loven, joka luo eriarvoisuutta, niin me samalla avaamme oven sille, että joku päivä meidän yhteiskunnassa voisi tapahtua jotain yhtä kamalaa kuin silloin vuonna 1665.

Pidetään ihmiset yhdenvertaisina, annetaan niiden ihmisten, keitä asia koskee — jos he sanovat, (Puhemies koputtaa) että minulta puuttuu jotakin, minä voin huonosti — äänen kuulua ja toteutetaan se toive. Tullaan yhteen ja nähdään se mahdollisuus, että meillä on mahdollisuus tehdä tämän asian kanssa historiaa.

²⁶ **Jouko Jääskeläinen /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Rundgren ja Sasi totesivatkin jo äsken, että perustuslaki ei

edellyttä muutosta nykyiseen lainsäädäntöön. Tämä on tulkittu ja tutkittu.

Edustaja Tynkkynen teki tiettyjä vertailuja. Nyt täytyy muistaa kuitenkin, että avioliittoinstituution kannalta nimenomaan tämä muutos olisi varsin perustavanlaatuinen, fundamentaalinen.

Tasa-arvoinen: Muistan sen eduskunnan, jossa olin säättämässä 40 prosentin kiintiöistä näissä kunnallisissa ja muissa päätöksentekofoorumeissa. Minun mielestäni nykyinen avioliittolaki on hyvin tasa-arvoinen tässä suhteessa, 50 prosenttia ja 50 prosenttia. Minulle tämä kertoo tätä kieltä.

Mitä tulee näihin ongelmiin, tässä on viitattu kirkkoon ja joihinkin muihinkin asioihin, sehän ei ole ainoastaan niin, että näitä kiistoja käydään yhteiskunnassa. Niitä on viime aikoina käyty ei vähiten kirkon piirissä, ja siinä mielessä asiat vaikuttavat aina toinen toiseensa.

Täällä edustaja Modig totesi, että me puhumme ikään kuin jonnekin. Kyllä minä koen kuitenkin, että me puhumme nyt täällä toinen toisillemme päättäjinä tästä asiasta. En minä halua syyllistää ketään tai puhua negatiivisessa mielessä. Puhumme tästä asiasta täällä.

²⁷ **Anne-Mari Virolainen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jossain puheenvuorossa sanottiin, että kysymys ei ole tasa-arvosta vaan tämä on ennen kaikkea arvokysymys. Minun mielestäni kysymys on tasa-arvosta: siitä, että me kaikki olemme lain edessä yhdenvertaisia. Kysymys on myös arvoista, nimittäin jokainen ihminen on yhtä arvokas. Haluan muistuttaa, että arkkipiiska Kari Mäkinen totesi Ylen Ykkösaamussa joulukuussa, että homoseksuaalinen parisuhde on yhtä tärkeä kuin muut parisuhteet.

Kun esitetään epäilyjä ulkoisen adoption suhteen, niin haluan myös muistuttaa, että sukupuoli ei tee kenestäkään ihmisestä automaattisesti hyvää tai huonoa vanhempaa vaan hyvä vanhemmuus edellyttää sitä, että sitoutuu ja tahtoo toimia lapsen edun hyväksi.

Mielestäni edustaja Toivola esitti hyvin sen, että meidän pitää ymmärtää se, että ihmisten elämä on totta ja se voi olla erilaista.

²⁸ **Suna Kymäläinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lasten oikeuksien korostaminen on aina hyvä lähtökohta, ja sitä suuremmalla syyllä on ajateltava, mitä tässä sa-

lissa tänäänkin puhutaan. Lapsen etu on aina aivan yksiselitteisesti tulla rakastetuksi. Kaikilla lapsilla ei tällä hetkelläkään ole isää ja äitiä, noita molempia vanhempia, vaikka se kuinka hyvä lähtökohta olisikin. Täytyy muistaa, että me elämme yhteiskunnassa, jossa puolet avioliittoa päätyy avioeroon. Lapset elävät joko tai -perheissä. Sen lisäksi meillä on paljon lapsia, jotka ovat menettäneet toisen tai molemmat vanhemmansa. Lisäksi meillä on paljon perheitä, joissa lapset elävät kahden samaa sukupuolta olevan ihmisen kanssa. Sen lapsen etu on miettiä, minkä viestin täältä annamme. Aivan varmasti se, että lapsella on kaksi rakastavaa ihmistä, ja jo se, että lapsella on yksi rakastava ihminen, on enemmän kuin ei yhtään, mutta ei kaksi voi olla pahempi.

²⁹ **Pirkko Ruohonen-Lerner /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mikäli tämä kansalaisaloite ei johda toimenpiteisiin eduskunnassa, niin haluan ottaa esille sukunimeen liittyviä epäkohtia. Samaa sukupuolta olevien parien sukunimiratkaisut nimittäin ovat rajoitetumpia kuin muilla, eikä mahdollisuutta esimerkiksi kaksoisnimeen ole lainkaan. Lisäksi on tehtävä nimenmuutos maistraatissa, mikä on hidas ja maksullinen menettely. Kansalaisaloitteen yhtenä tavoitteena on, että tästä syrjivästä käytännöstä voitaisiin luopua. Kaksiosaiset sukunimet ovat usein hyvin kauniita ja persoonallisia. Ne erottavat kantajansa tavallisista Virtasista ja Järvisistä. (Tuija Brax: Ruohosista ja Lerneriestä!) Nyt kun arvoisa ministeri Henriksson on paikalla, niin kysyn häneltä: olisiko mahdollista tältä osin lähestyä tätä ongelmaa, että hallitukselta tulisi tähän liittyvä esitys lähiaikoina?

³⁰ **Tuija Brax /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on viitattu muutama kertaan perustuslakivaliokunnan kannanottoihin, jotka tunnetusti olivat kompromisseja, joissa toinen puoli kompromisseja on, että niissä hyvin selvästi sanotaan, että tältä osin arvomaailma on muuttumassa ja tulkinnat voivat joskus tulevaisuudessa muuttua. Kannassa siis ei sanota, etteikö koskaan tulisi olemaan maailmassa niin, että katsomme tasa-arvoa niillä silmilaseilla, jotka täällä muun muassa edustajat Tynkkynen, Toivola, Backman ovat hyvin kuvailleet.

Mutta sitten tähän itse prosessiin ja kansalaisaloitteen käsittelyyn. Kun eduskunnassa käsiteltiin edellinen kansalaisaloite ja sitä ennen edus-

kuntaryhmiltä pyydettiin kantoja ja näkemyksiä tähän käsittelyyn, niin sekä tässä edellisessä keskustelussa että näissä eduskuntaryhmän kannoissa ylivoimainen enemmistö oli sitä mieltä, että valiokuntien tulee ottaa tämä käsittely tosissaan, kirjoittaa mietintö ja saattaa tämä asia kaikkien kansanedustajien käsiteltäväksi. Ja se olisi mielestäni tällä kertaa poikkeuksellisen tärkeää, koska näin suuri joukko kansalaisia on näin nopeasti lähtenyt liikkeelle.

³¹ **Johannes Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn noihin edustaja Braxin huomioihin, että kansalaisaloitteen asianmukainen käsittely puhemiesneuvoston ohjeiden mukaisesti on erittäin tärkeää ottaen tässä huomioon esimerkiksi sen valtavan joukon ihmisiä, jotka tämän aloitteen ovat liikkeelle saattaneet.

Tuosta perustuslakilinjauksesta edustaja Sasi ja pari muuta edustajaa antoivat tosiaan hiukan kapean kuvan. Nythän on selvää, että perustuslaki ei vaadi tämän sisältöistä muutosta, mutta toisaalta se ei sitä estä. Tämä jälkimmäinen on huomionarvoista. Perustuslaissahan on tällaisia heikentämiskieltoja, ettei voida mennä taaksepäin yhteiskuntakehityksessä vaikkapa juuri tasa-arvon, yhdenvertaisuuden kohdalla. Toisaalta siellä on sitten tämmöisiä perustuslaillisia toimeksiantoja, että pitää mennä yhteiskunnan kehittyessä myös eteenpäin, ja voidaan hyvin sanoa, että tässä yhdenvertaisuusasiassa on olemassa tällainen taustalla näkyvä toimeksianto mennä eteenpäin, kun yhteiskunta ja demokraattinen päätöksenteko sen sallivat.

Myöskin tietysti tämä kansainvälinen tilanne ja sen kehitys täytyy ottaa huomioon, kun suomalaisia perusoikeuksia tulkitaan eurooppalaisessa viitekehityksessä.

³² **Antti Kaikkonen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos haetaan tällaiseen arvostukseen tai ihmisoikeuksiin tai tasa-arvokäsitykseen liittyvää verrokkia kansainväliseltä tasolta, niin kyllä omasta mielestäni oikea verrokiryhmä Suomelle on Pohjoismaat. Ruotsi, Tanska, Norja, Islanti ovat tällaisen lainsäädännön jo toteuttaneet, Suomi ei. Vai tietääkö joku paremman viiteryhmän kansainvälisesti meille kuin Pohjoismaat?

Arvoisa puhemies! Tämä aloite kyllä vastaa myös omaa käsitystäni tasa-arvoisesta lainsäädännöstä, ja tuen sen aloitteen tavoitteita. Ihmisiä on kohdeltava lainsäädännössä tasa-arvoisesti, ei melkein tasa-arvoisesti.

dännöstä, ja tuen sen aloitteen tavoitteita. Ihmisiä on kohdeltava lainsäädännössä tasa-arvoisesti, ei melkein tasa-arvoisesti.

³³ **Leena Rauhala /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen allekirjoittajat ovat todenneet, että olemme tekemässä lainsäädäntöön oikeastaan pienen lakitekni- nisen muutoksen eli on kysymys varsin pienestä lakitekni- nisestä muutoksesta. Näen kuitenkin, että sinänsä kaikki se, mitä tällä tavoitellaan, muutos avioliittoinstituutioon ja siihen järjestelmään, on suuri muutos, jopa paradigmaattinen muutos. Silloin se kysymys, miten me ymmärrämme tasa-arvon, on erittäin tärkeä. Jo näistä puheenvuoroista me toteamme, että me ymmärrämme sen hyvin eri tavalla.

Avioliittolainsäädännöllähän on haluttu yhteiskunnan taholta nimenomaan järjestää ja mahdollistaa sitä yhteiselämän muotoa, joka on erityinen siinä mielessä, että on kysymys miehen ja naisen välisestä suhteesta, jotka voivat saada jälkeläisiä keskenään. Näin tässä on kysymys myös erityisesti lapsen asemasta. Olen kyllä samaa mieltä kuin kansalaisaloitteen allekirjoittajat, että (Puhemies koputtaa) lapsi on etusijalla, mutta tässä ei ole kuitenkaan täydesti kysymys lapsen oikeudesta.

³⁴ **Janne Sankelo /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite avioliittolain muutoksesta on järjestyksessään siis kolmas eduskuntaan tullut aloite. Kahta aiempaa aloitetta en ole voinut tukea, ja linja näköjään jatkuu tässä kolmannessakin.

Rekisteröity parisuhdelaki on Suomessa laajasti hyväksytty ja tunnustettu. Parisuhteen rekisteröinnin oikeusvaikutukset vastaavat jo nykyisin pitkälti avioliiton solmimisen oikeusvaikutuksia. Aloitteen tekijöillä on kuitenkin esittää joitakin kohtia, jotka mielestäni voi saada kuntoon nykyistä lakia päivittämällä. (Eduskunnasta: Oletteko tehnyt aloitteen?) Nykyisin vain aviopuolisot voivat ottaa käyttöön yhteisen sukunimen ilmoitusmenettelyllä. Tämä oikeus ei koske nyt rekisteröityä parisuhdetta. Eli tämän asian osalta olen valmis lain täydentämiseen — se tuli esille myös tuossa jossain aikaisemmassakin puheenvuorossa — mutta kokonaisuudessaan aloitteen sisältö on sellainen, että en voi sitä kannattaa.

³⁵ **Sirpa Paatero /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin kiitoksia kaikille niille, jotka ovat aktiivisesti tätä aloitetta eteenpäin vieneet ja tämän kansalaisaloitteen tähän käsittelyyn saattaneet.

Täällä oli äsken puhetta puolueiden kannoista. Sosialidemokraattisen puolueen puoluekokous on kahteen kertaan ottanut tähän myönteisen kannan, mutta meillä on tietenkin eettisissä kysymyksissä avoin ja suvaitsevainen puolue, jotenka varmaan puolueen sisälle mahtuu yksittäisiä edustajia, joilla on toisenlainen näkökulma.

Itse en ymmärrä, miksi meillä eivät kaikki ihmiset olisi oikeudellisesti samalla viivalla. On ollut järjestelmä rekisteröidyistä suhteista, mutta mielestäni jos me olemme tasa-arvoisia oikeuden edessä, miksi emme olisi tasa-arvoisia oikeudellisesti myös.

³⁶ **Lauri Heikkilä /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olen joskus nuorena oppinut, että avioliitto tarkoittaa miehen ja naisen välistä suhdetta, ja en tietysti halua sitä asiaa muuttaa, vaikka Suomen kielitoimisto on ruvennut hirveästi lipsumaan viime aikoina.

Mutta tässä keskustelussa ei ole tullut vielä esille ollenkaan, mikä on niiden kansalaisten oikeusturva, jotka ovat solmineet avioliiton siinä vaiheessa, kun avioliitto on tarkoittanut miehen ja naisen suhdetta, ja voidaanko Suomessa nyt sitten säätää äkkiä, että se käsite, mihinkä he tavallaan ovat sitoutuneet, onkin jotain ihan muuta. Silloin nämä naimisissa olevat leimataan näitten, sanoisin vähemmistön, vaatimusten mukaan uudelleen.

Kysyisin oikeusministeriltä, kun hän on paikalla: mikä on oikeusturva tässä, jos me nyt jälkikäteen muutamme avioliittokäsitteen toiseksi kuin se on ollut silloin, kun ihmiset ovat siihen sitoutuneet?

³⁷ **Ari Tornainen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmisten samanarvoisuus ja tasa-arvo ovat jakamattomia ja ehdottomia arvoja. Mielestäni arvopohjaan liittyvissä poliittisissa ja lainsäädännöllisissä kysymyksissä ei saa olla ryhmä- eikä puoluekuria. Jokaisen tulee voida toimia oman näkemyksensä mukaisesti toisten mielipiteitä kunnioittaen. Tämä kansalaisaloite on mielestäni juuri omantunnon asia, ja kunnioitan jokaisen näkemystä tässä asiassa. Itse en kannata kansalaisaloitetta, mutta aloit-

teen tulee saada asianmukainen valiokuntakäsittely. Mielestäni avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto enkä ole valmis muuttamaan avioliittolakia. Sen sijaan mielestäni on hyvä pohtia, voitaisiinko kenties tarkastella lakia rekisteröidystä parisuhteesta.

³⁸ **Erkki Virtanen /vas** (vastauspuheenvuoro): Olen ollut 40 vuotta naimisissa rakastamani naisen kanssa, ja siksi olen tinkimätön avioliiton puolustaja. Täällä on väitetty, että tämän kansalaisaloitteen hyväksyminen jotenkin loukkaisi minun arvojeni. Olen siis ilmeisesti myöskin sitoutunut sillä tavoin kuin edustaja Heikkilä tuossa edellä kertoi. Voin kertoa, että tämän aloitteen hyväksyminen ei millään tavoin loukkaa minun arvojeni ja oikeuksiani, ja vaikka loukkaisikin, niin hyväksyisin sen loukkauksen siksi, että tasa-arvo on minun tärkein arvoni. Jos tätä aloitetta ei hyväksytä, tässä asiassa loukataan niitten ihmisten, joilla ei olisi sen jälkeen vielääkään mahdollisuutta päästä avioliittoon, oikeuksia merkittävästi enemmän kuin minun, jolla on ollut mahdollisuus päästä avioliittoon, mutta joutuisin ikään kuin hyväksymään sen, että tämä tasa-arvo lisääntyisi myöskin niillä ihmisillä, joilla sitä tähän saakka ei ole ollut. Kannatan kansalaisaloitteen hyväksymistä.

³⁹ **Oras Tynkkynen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hirvisaari oli sitä mieltä, että vakiintuneita käsitteitä ei pidä muuttaa. Jos tahtonne toteutuu, Suomeen ei saada toivomianne sitovia kansanäänestyksiä, koska kansanäänestysten hyväksyminen merkitsisi demokratian käsitteen aivan olennaista muuttamista.

Avioliittolailla ei muuteta sananvapautta, sillä ei muuteta uskonnonvapautta, sillä ei päätetä siitä, mitä kouluissa opetetaan eikä sillä päätetä siitä, miten vaikka yrityksissä pitää asiakkaita kohdella. Avioliittolailla päätetään siitä, ketkä voivat mennä keskenään naimisiin. Sen takia voin huojentaa edustaja Östmanin mieltä: teillä on vastaisuudessakin täysi vapaus olla haluamaanne mieltä, ja teillä on vapaus ilmaista mielipiteitäne.

Edustaja Oinonen oli sitä mieltä, että tasa-arvoinen avioliittolaki poistaisi oikeuden isään ja äitiin. Mutta samaa sukupuolta olevilla pareilla on lapsia avioliittolaista riippumatta. Se, mistä avioliittolailla päätetään, on, voidaanko näiden

lasten vanhemmille suoda yhteiskunnan tunnustus ja turva, ja on vaikea nähdä, miten näiden lasten kannalta olisi huonompi tilanne se, että heidän vanhempansa voisivat mennä naimisiin.

⁴⁰ **Mika Niikko /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on useassa puheenvuorossa kovasti väitetty, että mikäli avioliittolaki muuttuisi, se ei olisi keneltäkään pois. Mutta miten kävi Ruotsissa vuonna 2009, kun avioliittolaki muuttui? Siellä hallitus ryhtyi ensi töikseen uusimaan päiväkotien opetussisältöjä tavoitteena edistää lasten identiteettikäsitteiden muuttamista muun muassa satujen muodossa. Kyse ei ole enää siitä, että asiaan suhtaudutaan neutraalisti, vaan uutta aatemaailmaa ruvetaan ajamaan myös lasten ja nuorten maailmassa. Miten kävi Ruotsissa kolmentoista heteroperheen kohdalla, jotka olivat adoptoimassa lapsia? Korkein oikeus viime vuonna Venäjällä päätti, että Ruotsi ei saa ollenkaan lapsia adoptoitavaksi, jos on vaarana, että he voivat joutua seksuaalivähemmistöjen perheisiin. Joten tällaisella lainsäädännöllä, haluan sanoa sen, on hyvin monia ulottuvuuksia ja vaikutteita moneen asiaan, ja meidän lainsäädäntömme ja käytäntömme tulevat myös Suomessa muuttamaan, mikäli tämä laki muutetaan.

Kun täällä väitetään, että tämä on tasa-arvokysymys, niin vielä en ole yhtään perustetta kuullut sille, millä tavalla tämä muka on tasa-arvokysymys, koska se täällä on osoitettu, että se ei sitä ole. Nyt on vain pelkkiä sanoja.

Puhemies Eero Heinäluoma: Seuraavaksi ministeri Henriksson, 5 minuuttia puhuja-aitiosta.

⁴¹ **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat, tässä on hyvää keskustelua käyty. Muutama kommentti muutamaan kysymykseen, jotka ovat nousseet tässä keskustelussa esiin. Ensinnäkin nykyisin rekisteröidyt parit voivat saada yhteisen sukunimen vain hakemusmenettelyllä, niin kuin tässä tuli esille. Jos tämä kansalaisaloite hyväksyttäisiin täällä eduskunnassa, se tarkoittaisi, että yhteisen sukunimen voisi pariskunta saada sitten ilmoitusmenettelyllä, niin kuin järjestelmä jo tänä päivänä toimii heteroparien osalta. Tällä hetkellä ei ole vireillä erillistä lakihanketta oikeusministeriössä koskien tätä nimiasiaa, vaan katsotaan nyt, mihin eduskunta tässä asiassa päätyy.

Edustaja Ruohonen-Lerner nosti myös tämän kaksoisnimiasian esille. Se ei myöskään ole tällä hetkellä ajankohtainen, ja siitä asiasta olen vastannut muutamaan kirjalliseen kysymykseen. Siihen on varmasti hyvä perehtyä.

Tässä edustaja Heikkilä myös kysyi siitä, millä tavalla jo avioliitossa olevien kansalaisten oikeusturva voisi heikentyä tai voiko se heikentyä tämän kansalaisaloitteen hyväksymisen johdosta. Täytyy sanoa, että oikeusministerinä en pysty näkemään, että jo avioliitossa olevat jotenkin juridisesti asettuivat huonompaan tilaan kuin missä he nyt ovat. Aviovarallisuusjärjestelmä säilyisi entisellään, samat oikeudet avioliitossa säilyvät entisellään — en pysty näkemään, että sellaista oikeusturvavaaraa tässä olisi muille. Elikkä toivon, että ymmärsin tämän kysymyksen oikein.

Muuten tämä asia on senkaltainen, että se on nyt eduskunnan pääteltävissä. Niin kuin kaikki tietävät, olemme hallitusneuvotteluissa sopineet siitä, että hallitus ei tällä hallituskaudella anna tästä asiasta lakiesitystä eduskunnalle, ja sen takia myöskään, vaikka asia asiallisesti kuuluu oikeusministeriön hallinnonalalle, en ole lähtemässä tekemään tästä hallituksen esitystä.

Mutta asia on täysin nyt eduskunnan käsissä, ja tämä eduskunta sitten päättää, miten tälle kansalaisaloitteelle käy.

⁴² **Johanna Ojala-Niemelä /sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomessa kansalaisten tulisi olla 2000-luvulla yhdenvertaisia lain edessä. Tuossa lakivaliokunnassa, sen jäsenenä, käsitelimme silloin vuosi sitten tätä aloitetta, ja valitettavasti silloin äänin 9—8 sitä ei otettu käsiteltäväksi, koska siinä ei ollut tuota 100:aa allekirjoitusta. Näen kuitenkin, että nyt tämä aloite saa uuden mahdollisuuden tämän kansalaisaloitteen kautta.

Näen epäkohtana sen, ettei rekisteröidyssä parisuhteessa elävä voi esimerkiksi automaattisesti ottaa kumppaninsa sukunimeä eikä pariskunnalla ole oikeutta hakea yhdessä adoptiovanhemmuutta. Moni tuntee sekoittavan avioliiton ja kirkkoviikkimisen keskenään. Haluan kuitenkin korostaa sitä, että lakialoite ei puutu millään tavalla kirkollisiin toimituksiin, vaan kyse on kahden ihmisen välisen juridisen sopimuksen saattamisesta tasa-arvoiseen asemaan niiden sopimusten kanssa, joita enemmistö kansalaisista solmii keskenään. Toivon, että tämä saa arvokkaan kä-

sittelyn ja otetaan sille kuuluvalla vakavuudella huomioon tuolla käsittelyssä.

⁴³ **Timo Heinonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Tahdon2013-kampanja ehdottomasti ansaitsee kiitosta. He ovat tehneet hyvää työtä, ja uskon, että tämä kampanja on kaiken kaikkiaan jo lisännyt suomalaisessa yhteiskunnassa suvaitsevaisuutta ja hyvää ilmapiiriä, ja tässä salissa kyllä sellaisia puheenvuoroja, joita on ollut ilo kuunnella, ovat esittäneet lukuisat kollegat, muun muassa edustajat Toivola, Pekonen ja Pelkonen. Kiitän myös siitä, että tämä keskustelu on ollut sellaista, jossa on sallittu myös erilaisia mielipiteitä. Itse näen välttämättömänä, että tämä lakialoite aikanaan tulee äänestykseen tähän saliin.

Itse kannatan sitä, että lain edessä kaikki ihmiset tuodaan samalle tasolle samoin oikeuksin ja samoin velvollisuuksin, eli kannatan siis yhdenvertaisuutta lain edessä. Ymmärrän myös heitä, jotka haluavat pitää avioliitto-sanana naisen ja miehen välisenä liittona, mutta itse olen kääntymässä hyvin vahvasti tämän kampanjan ja tämän kampanjan aktiivisten ja asiallisten tekijöiden mukaisesti siihen, (Puhemies koputtaa) että tämän lakialoitteen myötä on hyvä edetä.

⁴⁴ **Osmo Kokko /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen myös, että kansalaisaloitteet on tuotava tänne suureen saliin ja ne on käsiteltävä asiallisessa järjestyksessä eli valiokuntien kautta. Mutta nyt käsittelyssä olevaa tasa-arvoista avioliittoa en tule tukemassa, koska näen, että avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto, ja siitä pidän kiinni. Näen myös, että kun vuonna 2002 tuli voimaan laki rekisteröidystä parisuhteesta, tämä täyttää nämä seikat erittäin hyvin. Tietysti täällä on myös keskusteltu adoptio-oikeudesta. Tälläkin hetkellä yksittäisillä henkilöillä on tämä mahdollisuus, ja näen, että se on riittävä tahtotila tässä. Myös itse viime vaalien aikana, kun olen valmistautunut, olen vaalikooneessa vastannut, että olen perinteisen avioliiton kannalla. Näin ollen tuen tätä näkemystä edelleen, niin että ajatukset eivät ole muuttuneet.

⁴⁵ **Katja Taimela /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tasa-arvoisessa avioliittolaisissa on kyse perustavanlaatuisesta muutoksesta omassa ajattelussamme. Pohdintaa asiain tiimoilta joutuu käymään omien perusarvojen

sa kautta. Kysymys on pohjimmiltaan inhimillisyydestä ja suhtautumisesta vähemmistöjen oikeuksiin. Kysymys on myös suhtautumisesta erillaisuuteen.

Näkisin, että tähän päivään kuuluu kaikkien ihmisten tasa-arvo ja avoimuus. Erityisen tärkeää on suvaitsevaisuus erilaisuutta kohtaan. Näistä lähtökohdista rakennetaan hyvinvointiyhteiskuntaa ja ihmisten välistä keskinäistä ymmärrystä. En voi löytää perusteluja, jota kautta samaa sukupuolta olevat parit voitaisiin enää lain edessä laittaa eri asemaan kuin eri sukupuolta olevat parit. Muuttamalla avioliittolainsäädäntöä tasa-arvoisemmaksi voisimme parantaa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen arvostusta, elämänlaatua ja onnellisuutta sekä ehkäistä mahdollista syrjintää ja kiusaamista, jota tänä päivänä tiedämme, että heidän keskuudessaan on.

Arvoisat kollegat, onko tätä päivää asettaa ihminen lailla eriarvoiseen asemaan seksuaalisen suuntautumisensa vuoksi? Mielestäni ei.

⁴⁶ **Anni Sinnemäki /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on jo toinen kerta tällä eduskuntakaudella, kun käsittelemme aloitetta tasa-arvoisesta avioliitosta. Ensimmäisellä kerralla valiokunnasta tuo aloite ei tullut tähän suureen saliin. Ymmärsin itse silloin käydystä keskustelusta, että ainakin jotkut edustajat näkivät, että tässä he olisivat ikään kuin ratkomassa hallituksen sisäistä ratkaisematonta riitaa. Toivoisin, että meillä olisi nyt kaikilla mahdollisuudet ikään kuin puhtaalta pöydältä käsitellä tätä aloitetta, koska tässä ei ole enää lainkaan kysymys ikään kuin puolueiden välisistä suhteista, vaan kysymys on kansalaisaloitteesta, joka on saanut kaikista kansalaisaloitteista kaikkein eniten allekirjoituksia.

Tässä keskustelussa on käytetty paljon hyviä puheenvuoroja. Edustaja Oinonen sanoi, että hänen näkemyksiään perustelevat arvot, biologia ja terve järki. Niin minunkin — kannatan tasa-arvoista avioliittolakia.

⁴⁷ **Sanni Grahn-Laasonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tasa-arvoisessa avioliittolaisissa on kyse samaa sukupuolta olevien parien juridisesta asemasta, niin sillä on nähdäkseni vielä vahvempi vaikutus yhteiskunnan asenneilmapiiriin eli siihen, miten me kohtelemme samaa sukupuolta olevia pariskuntia ja erilaisia perheitä. Miten ympäröivä yhteis-

kunta kohtaa tänä päivänä seksuaalivähemmistöt, ja millaisen viestin annamme? Oikeastaan tässä ei ole kuin kaksi vaihtoehtoa: joko osoittamme, että hyväksymme, tai emme hyväksy.

Luulen, että tällä hetkellä suurin osa suomalaisista suhtautuu tasa-arvoiseen avioliittoon sen kummemmin kiihkoilematta. Tutkimustietokin vahvistaa, että suurin osa suomalaisista haluaa antaa kanssaeläjilleen vapauden olla sellaisia kuin he ovat, heteroita tai homoja, ja antaa heidän valita itse, kenen kanssa he avioituvat. Ollaan ihmisiä tässä asiassa ja säädetään tämä laki, koska en ymmärrä todella, keneltä se enää tänä päivänä tai ylipäätään koskaan olisi pois.

⁴⁸ **Pia Kauma /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun itse ensimmäistä kertaa muutama vuosi sitten pohdin asiaa, mietin, pitäisikö tätä asiaa katsoa perinteisestä, konservatiivisesta näkökulmasta, jossa avioliitto solmitaan vain kahden eri sukupuolta olevan henkilön kesken, vai onko kyse jostakin muusta. Päädyin siihen, että kyse on muusta, kyse on ihmisarvosta. Tasa-arvoisessa avioliittolaissa on lopulta kyse yksilönvapaudesta, tasa-arvosta ja ihmisten erilaisuuden kunnioittamisesta. Kaikki nämä ovat nimenomaan länsimaisille demokratioille yhteisiä arvoja.

Täällä on nostettu esiin perustuslailliset kysymykset, mutta esimerkkinä voi todeta, että ne maat, missä tasa-arvoinen avioliittolaki ei ole sallittu, ovat entisen Neuvostoliiton alueella olevia maita, kuten Puola, Ukraina ja Valko-Venäjä. Ovatko nämä sellaisia maita, joihin Suomi haluaa arvoyhteiskunnan kannalta liittyä? Mielestäni eivät. Esimerkiksi edustaja Wallin ja edustaja Kaikkonen nostivat esiin pohjoismaisen arvomaailman. Se on se arvomaailma, johon itse haluan Suomen kuuluvan myös tasa-arvoisen avioliittolain piirissä.

⁴⁹ **Pauli Kiuru /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielipidetiedusteluihin on tässä viitattu keskustelussa useampaan kertaan. Niitä ei voi pitää ajattelun korvikkeena. Määräenemmistöistä on puhuttu useassa puheenvuorossa. Aina löytyy jostakin joku määräenemmistö, johon voidaan vedota.

Viitataan historiasta orjuuteen: Afrikasta vietiin 10—15 miljoonaa orjaa Amerikkaan. Jos orjuuden jatkamista olisi kysytty valkoisilta Euroopassa tai Amerikassa, niin orjuus varmasti jatkui

si edelleen. Vasenkätisistä: olen itse vasenkätinen, meitä on noin 5 prosenttia. Tuntuisi erittäin uskomattomalta, että joutuisimme keskustelemaan siitä, ovatko oikea- ja vasenkätiset tasa-arvoisia tässä yhteiskunnassa. Ja sitten kysymys oikeusturvasta avioliitossa: Tämän kuun aikana vietin 25-vuotishääpäivääni eli hopeahääpäivää. En oikein ymmärrä sitä, miten sen instituution arvo vähenisi, jos nyt muutamme lakia (Puhemies koputtaa) esitetyn lakialoitteen mukaisesti.

⁵⁰ **Pentti Oinonen /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mihinkä sitten lain hyväksyminen tulisi johtamaan? Eräissä maissa sijaissyntyminen on laillista, mutta Suomessa se on ollut kiellettyä vuodesta 2007. Koska nais- ja miesparit eivät voi saada lapsia keskenään, on mahdollista, että niin sanottu lapsitehtailu voisi alkaa taas kukoistaa. Etsitään kaunis, kiva, hyvin koulutettu osapuoli lahjoittamaan lapsentekotarpeet. Sateenkaariperheet ry:n helmikuun 2014 uutiskirjeessä kerrotaan, että Yhdysvalloissa on yhdistys, joka jakaa avustuksia nimenomaan miespareille sijaissyntytysten järjestelyjä varten. Tämäkö on tulevaisuuden liiketoimintaa myös Suomessa?

⁵¹ **Anu Urpalainen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Oinonen kyllä eksyi nyt tästä itse aloitteesta (Pentti Oinonen: Ei todellakaan!) aika kauas mielikuvitukseen siitä, mitä tällä aloitteella tarkoitetaan. Aloite lähtee tasa-arvoisuudesta, ihmisoikeuksista ja erityisesti yhdenvertaisuudesta lain edessä. On pakko todeta, että kun maailmalle edustaja Oinonenkin katsoi, niin haluan itsekkin vähän katsoa. Nobelin rauhanpalkinnon saaja Desmond Tutu on sanonut näin: "Meidän on rakennettava yhteiskunta, joka on hyväksyvä, eikä se ole vapaa yhteiskunta ennen kuin joka ainoa ihminen tietää olevansa tunnustettu ja hyväksytty sellaisena kuin hän on". Kannatan siis tätä aloitetta.

⁵² **Johanna Karimäki /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan aloitetta tasa-arvoisesta avioliittolaista. On jo korkea aika, että Suomessakin jokaisella on oikeus avoittua rakastamansa ihmisen kanssa. On puhuttu myös lapsen oikeuksista. Jo tänä päivänä lapsia elää kaikenlaisissa perheissä. Maailmassa on myös kaltoin kohdeltuja lapsia, ja jos kaksi järkevää aikuista haluaa huolehtia lapsesta ja tarjota

hänelle rakastavan kodin, niin miksi laki ei sitä voisi sallia?

Toivon aloitteelle hyvää ja avointa eduskuntakäsittelyä.

⁵³ **Satu Haapanen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni homoseksuaali nuori käy läpi monin verroin raskaamman kasvuprosessin tullakseen omaksi itseksensä ja hakiessaan hyväksynnän omilta läheisiltään ja yhteisöltä. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla on jopa kolmin-nelinkertainen itsemurhariski heteronuoriin verrattuna. Mistä se kertoo? Siitä, että yhteiskuntamme ei ole tähän asti hyväksynyt kaikkia nuoria ja aikuisia sellaisina kuin he ovat: omina itsenään. Myös pariskunnat on luokiteltu A- ja B-luokan pariskuntiin. Biologinen kuori ei voi määrätä, kenen kanssa ihminen haluaa elämänsä jakaa. Biologinen kuori ei muutenkaan määrää sitä, mitä osaamme, mihin pystymme ja kykenemme, kuinka hyviä tai huonoja ihmisiä olemme. Lain pitää olla kaikille sama. Kannatan siis tasa-arvoista avioliittolakia.

⁵⁴ **Eila Tiainen /vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Haapanen käytti tässä äskettäin erinomaisen hyvän puheenvuoron. Itse olen henkilökohtaisesti kokenut lähipiirissäni tällaisen ahdistavan tilanteen, kun pikkuveljeni ei jaksanut elää, ja olen tästä syystä sitä mieltä, että meillä ei ole oikeutta kieltää toisilta ihmisiltä elämää. Tämän takia minun mielestäni aivan ehdottomasti meidän pitää hyväksyä tämä avioliittolaki, tämä aloite. Kaikilla ihmisillä täytyy olla oikeus olla lain edessä tasa-arvoisia ja elää oman valintansa mukaan. Ja mitä tulee sitten lapsiin, niin mikään tutkimus ei tue sellaista näkemystä, että perheessä pitää olla mies ja nainen. Yhtä hyvin kaksi äitiä tai kaksi isää, jos he rakastavat tätä lasta, voivat luoda sellaiset kiintymyssuhteet, että lapsista tulee erinomaisen tasapainoisia. Tämä ei ole ollenkaan sukupuolikysymys.

⁵⁵ **Jaana Pelkonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen puheenvuoron jälkeen on aika vaikea sanoa yhtään mitään, mutta yritän, koska monessa puheenvuorossa on oltu huolissaan siitä, mitä avioliittoinstituutiolle tämän lain myötä tapahtuisi. Itse vakaasti jaksan uskoa siihen, että ainoastaan positiivista, uskon, että avioliiton arvostus entisestään nousisi. Avioliitto selkeästi koetaan tärkeäksi ja se halutaan

säilyttää ja avioliittoa halutaan vaalia. Ja mikä sen hienompaa kuin jos kaksi toisiaan rakastavaa ihmistä sukupuoleen katsomatta haluaa sitoutua toisiinsa ja solmia avioliiton. Eikö yhteiskunnan tehtävä nimenomaan ole tukea niitä, jotka haluavat sitoutua ja kantaa vastuuta puoliosastaan ja kantaa vastuuta perheestään?

⁵⁶ **Miapetra Kumpula-Natri /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asennemuutosta on Suomessa tapahtumassa. Jos ei usko gallupeihin, niin vaalikoneissa oli enemmistö meitä, jotka halusivat tämän osalta lainsäätäjänä viedä tasa-arvoa ja ihmisoikeuskäsitykseen pohjautuvaa asiaa eteenpäin. Näen lainsäätäjänä, että se oikeus, mikä meillä on, on annettava myös niille, joilla sitä ei ole.

Pidän jonkinlaisena kiusaamisena sitä, että me haluamme rakentaa kahden eri järjestelmän varaan järjestelmän, jossa ihmisillä olisi lain edessä yhtenäiset mahdollisuudet. Se, että heillä olisi mahdollisuus yhteiseen sukunimeen ilmoituksella, se, että heillä olisi mahdollisuus aloittaa vaikea ja tarkkaan säädelty adoptioprosessi — peruspalveluministeri tietää tästä, että se ei ole läpihuutojuttu. Se, että naapurin mies- tai naispari on onnellinen ja saa luvan mennä naimisiin, ei ole mitenkään pois meiltä, jotka olemme avioliitoissa. Heillä on myös usein jo tänä päivänä lapsia siinä perheessä, mutta se, että he voisivat myös avioliiton kautta vahvistaa nykyistä perhemallia, olisi myös lasten etu. Minä kannatan, että viimeisenä Pohjoismaana Suomi tulisi tänä keväänä hyväksymään tämän tasa-arvoisen avioliittolain.

⁵⁷ **Lasse Männistö /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama kommentti vielä edustajille Heikkilä ja Oinonen: Olen itse vakaa heteroavioliittojen kannattaja ja siitä syystä ja sillä rinnastuksella kannatan tasa-arvoista avioliittolakia, koska olen myös samaa sukupuolta olevien avioliiton kannattaja. Jo avioliitossa olevien asemaa tämä kansalaisaloite tai sen hyväksyminen ei millään tavalla muuttaisi. Itse asiassa ajattelen itse niin, että oma avioliittoni, heteroavioliitto, voisi muuttua paremmaksi, kun toteaisin, että elämme nyt vaimoni kanssa sitten avoimemmassa ja tasa-arvoisemmassa Suomessa.

Toiseksi totean vielä edustaja Soinille, että kokoomuksen puoluekokous on hyväksynyt tasa-arvoisen avioliittolain ja kokoomus siis puolueena, tällä puoluekokouksella, kannattaa aloi-

tetta. Silti me emme sido kansanedustajien käsiä tässä asiassa, vaan tämä jos jokin on omantunnon kysymys. Toivon todella, että kaikki kansanedustajat voivat omaa tahtoaan (Puhemies koputtaa) tässä asiassa noudattaa.

⁵⁸ **Antti Lindtman /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä. Täällä on käyty vilkasta keskustelua, ja monilla heistä, jotka eivät tätä kannata, ehkä eniten käytetty argumentti on täällä ollut se, että vakiintuneita käsitteitä ei pidä muuttaa. Mielestäni on hyvä, että aika ajoin yhteiskunnassa tarkastellaan vakiintuneita käsitteitä, viitaten esimerkiksi edustaja Kiurun pitkälle historiaan meneviin. Mutta on tässä viime vuosikymmeninä ollut sellainen tilanne, että vielä jokunen aika sitten oli täysin vakiintunut käsite, että pappi, pastori tai piispa on mies ja vain mies. Jos tällä perusteella yhteiskuntaa kehitämme, niin paikallemme kyllä jäämme. Mutta minulle tämä on yhdenvertaisuuskysymys. Seksuaalista suuntautumista ei pitäisi pakolla tuoda esiin, jos olet rekisteröityneessä parisuhteessa. Tämä on työmarkkinoiden kannalta tärkeää.

Mutta vielä, mitä tulee näihin puolueiden kantoihin, kun edustaja Soini täällä sanoi, että on puolueita, joilla on kantoja, ja puolueita, joilla ei, SDP:llä on kanta, mutta me emme tässä asiassa sido käsiä. Tämä on omantunnon kysymys. Vielä jokunen vuosi sitten Timo Soini itse oli sitä mieltä: "Luotan siihen, että perussuomalainen päättäjät tietää, mitä tahtoo. Joskus on oltava vastakarvaan jopa omassa porukassa." Toivon, että moni, joka täällä tätä asiaa miettii, miettii myös näitä sanoja, jotka vielä muutama vuosi sitten olivat vakiintuneet käsitteet.

⁵⁹ **Peruspalveluministeri Susanna Huovinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kävimme keskustelua siitä, missä roolissa me voimme täällä ministerikollegan kanssa esiintyä, ja käytämme siis debattipuheenvuorot täältä aitiosta ohjeen mukaisesti.

Ensinnäkin totean edustaja Kumpula-Natrin mukaisesti, että Suomessa todellakaan adoptio-prosessi ei ole mikään läpihuutojuttu vaan erittäin tarkan harkinnan paikka. Täällä keskustelussa on monissa puheenvuoroissa nostettu esiin myös perheisiin liittyviä kysymyksiä. Pidän tärkeänä sitä, että lasten asemaan ja oikeuksiin kiinnitetään huomiota, mutta henkilökohtaisesti olen

sitä mieltä, että täälläkin tänään esiin nostettu vaatimus isästä ja äidistä kaikille lapsille on kyllä vähintäänkin ongelmallinen. Ymmärrän erilaisia näkemyksiä, mutta pelkään kyllä, että tällainen keskustelu aiheuttaa aivan turhaa huolta ja mielipahaa sellaisissa perheissä, joissa on vain yksi vanhempi, ja tiedämme, että näitä perheitä on varsin paljon.

Henkilökohtaisesti haluan tukea tätä kansalaisaloitetta ja sen hyväksymistä. Koen, että se ei ole millään tavalla pois minulta tai perheeltäni.

⁶⁰ **Ympäristöministeri Ville Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti kansanedustajana koen, että tasa-arvoinen oikeus rakkauden tunnustamiseen lain edessä kuuluu kaikille pareille. Kun olemme sitä mieltä, että ihmisoikeudet ovat yhtäläiset kaikille, niin herää kysymys, miksi erotella vähemmistöjä enemmistöstä, miksi kohdella käsitteiden osalta eri tavalla, miksi rekisteröity parisuhde riittäisi.

Lainsäädäntö vaikuttaa ihmisten suhtautumiseen toisiinsa, suvaitsevaisuuteen yhteiskunnassa yleensä, ja jos me mietimme lapsia, jotka kasvavat tässä maassa, jokaisella lapsella pitää olla oikeus itseilmaisuuksiin ja kasvaa omanlaisenaan nuorena. Ja kuten edustaja Haapanen toi esille, seksuaalivähemmistöön kuuluvilla nuorilla on tutkimuksen mukaan jopa 3—4 kertaa suurempi itsemurhariski kuin muulla väestöllä ja myös suurempi riski mielenterveysongelmiin. Meidän on saatava nuorten ja lasten kiusaaminen loppumaan ja osoitettava, että sama oikeus avioliittoon kuuluu kaikille pareille. Se ei ole keneltäkään pois, se ei rajoita kenenkään elämää, se ei rajoita kenenkään vapautta toteuttaa omassa elämässään omaa uskonnollista tai henkilökohtaista vakaumustaan, ja se ei rajoita minkään uskonnollisen yhteisön toimintaa.

Näin ollen toivon syvästi ja nöyrästi koko sydämestäni, että eduskunnan enemmistö voi hyväksyä tämän lakialoitteen.

Puhemies Eero Heinäluoma: Näin kaikki pyydetty vastauspuheenvuorot on käytetty. Menetään puhujalistaan.

⁶¹ **Lea Mäkipää /ps** : Arvoisa puhemies! Miehen ja naisen välinen avioliitto on kautta historian kuulunut yhteiskunnan perusrakenteisiin. Puhuttaessa avioliitosta puhutaan siis asiasta, joka

on tunnettu hyvin monenlaisina aikakausina. Suvaitsevaisuuteen ja tasa-arvoon vetoaminen muodostuu tässä kohdassa eräänlaiseksi sumuverhoksi. Näiden kauniiden sanojen takia jää huomaamatta, että pyrkimys muuttaa avioliitonäkemyistä on samalla pyrkimystä sellaiseen tilanteeseen, jota ei koskaan ennen ole tunnettu maassamme. Se ei ole pelkkä lakitekkinen muutos vaan kajoamista yhteiskunnan perussoluun, perheeseen.

Nyt käsiteltävän aloitteen kannattajien kuuluu ilmoittaa avoimesti, pitävätkö he avioliittoa ja perhettä niin yksityisenä asiana, että yhteiskunta ei voi eikä saa sitä mitenkään ohjata eikä säädellä. Tällaisen käsityksen mukaan yhteiskunnan osuutena olisi vain todeta ja rekisteröidä, miten on perhe järjestetty eri tapauksissa. Silloin ei tulvaisuudessa jäisi mitään perusteita torjua myöskään moniavioisuutta eikä laajempiakaan ryhmäavioliittoja, joissa laajempi joukko ihmisiä ilmoittaisi olevansa keskenään avioliitossa.

Kirkon perheneuvontatyön uranuurtaja Matti Joensuu on eräässä kirjassaan kertonut Neuvostoliiton perhekokeilusta pian vuoden 1917 vallankumouksen jälkeen. Se pohjautui juuri siihen ajatukseen, että tällä alueella tuli vallita täysi vapaus ja että se oli yksityistä aluetta, johon puolueen ja valtion ei tullut puuttua. Varsin pian alkoi kuitenkin ilmetä niin suuria epäkohtia, että jo 1930-luvulla lakeja oli muutettava valtion ohjasta korostavaan suuntaan. Niitä muutettiin niin kireiksi, että siinä vaiheessa homoseksuaalisuus säädettiin jälleen rangaistavaksi. Täydellinen vapaus ei toiminut käytännössä.

Vaikka eri syistä johtuen myös perinteisistä avioliitoista osa on lapsettomia, niin tämä ei kumoakaan sitä tosiasiaa, että mahdollisuus yhteisiin lapsiin on aina kuulunut käsitykseen avioliitosta. Tästä lähtökohdasta luovuttaisiin, jos myös samaa sukupuolta olevien parisuhteista ryhdyttäisiin käyttämään nimitystä avioliitto. Pitäisikö silloin hyväksyä myös perheen sisäinen avioliitto eli se, että esimerkiksi veli ja sisar, jotka asuvat samassa taloudessa, voisivat ryhtyä kutsumaan yhteistä elämäänsä avioliitoksi?

Ihmiselle kuuluu aina myös sukupuolisuus. Hän ei ole vain ihminen yleensä, vaan samalla joko mies tai nainen. Sukupuolten välillä on erilaisuutta, mutta myönteisellä ja toisiaan täydentävällä tavalla tämä erilaisuus ja samalla ihmisen sukupuolisuus ilmenee yhden miehen ja yhden naisen välisessä avioliitossa. Mitä vaikuttaisi las-

ten ja nuorten kehitykseen se, jos he näkisivät ympärillään monenlaisia perheitä, joista kaikista kuitenkin käytettäisiin nimitystä avioliitto? Yhdessä olisi perinteiseen tapaan mies ja nainen, toisessa kaksi miestä, kolmannessa kaksi naista.

Yhteiskunnan ei tule hämmäntää eikä hämärtää tietoisuutta miehenä tai naisena elämisestä. Sen sijaan sitä tulee ohjata kehittymään rakentavaan ja myönteiseen suuntaan, koska se kuuluu jo alkuperäiseen luomisjärjestykseen. Näin voi säilyä myös ymmärrys siitä, että miehen ja naisen välinen rakkaus avioliitossa on eri asia kuin yleinen lähimmäisenrakkaus tai esimerkiksi sisarusten keskinäinen kiintymys.

Arvoisa puhemies! Herra meitäkin armahtakoon!

—————

Puhetta oli ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi.

—————

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nyt sitten vähän siitä, kuinka etenemme. Äskettäin käytiin varsin kattava ja monipuolinen debatti. Nyt edetään näitten etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen mukaan puhujalistassa, ja muistutan nyt siitä, että tämä on nopeatahtinen keskustelu, jonka puheenvuorojen enimmäispituus on 3 minuuttia.

⁶² **Antti Kaikkonen /kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa vierailee usein koululaisryhmiä. Silloin aina välillä minulta kysytään siitä, miksi Suomessa on lakeja ja mikä niiden tarkoitus on. Vastaan aika usein seuraavasti: Lakien tarkoitus on ennen kaikkea suojata ja suojella heikompia. Lakien avulla luodaan yhteiset pelisäännöt yhteiskuntaan, jotta myös muut kuin kaikista vahvimmat voivat pärjätä. Lakien tarkoitus on siis luoda tasa-arvoiset elinolosuhteet suomalaisille. Siitä on mielestäni kysymys myös tässä kansalaisaloitteessa.

Mutta kun keskustelemme tasa-arvoisesta avioliittolaista, on hyvä huomioida se, mikä tässä on käynyt ilmi, että mielipiteitä on erilaisia ja niitä perustellaan erilaisilla seikoilla. Tähän meillä kaikilla on vapaassa maassa oikeus, ja meidän on syytä arvostaa toinen toistemme mielipiteitä.

Arvoisa puhemies! Itse haluan kuitenkin korostaa tässä yhteydessä sitä tasa-arvon viestiä, jonka mukaan jokainen ihminen on samanarvoinen ja jokaista tulee kohdella lain edessä tasavertaisesti. Vaikka seksuaalivähemmistöjen asema on parantunut Suomessa viime vuosina muun muassa rekisteröidyn parisuhteen myötä, ei työ kuitenkin ole valmis. Nyt rekisteröidyn parisuhteen osapuolilla on avioliittoon verrattuna samat velvollisuudet mutta ei samoja oikeuksia. Siksi kannatan tämän kansalaisaloitteen perusviestiä.

Kansalaisaloitetta uskonnollisilla perusteilla vastustaville haluan muistuttaa, että kirkkoilla säilyy edelleen oikeus itsenäisesti päättää vihkiökeudestaan. Ketään ei pakoteta vihkimään toisia ihmisiä oman vakaumuksensa vastaisesti. Kirkkohäistä päättää kirkko itse.

Arvoisa puhemies! Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa samaa sukupuolta olevilla ei ole oikeutta avioliittoon. Katson, että Pohjoismaat ovat meille oikea viiteryhmä haettaessa kansainvälistä vertailua tämäntyyppisissä arvostusasioissa. Vai onko olemassa jonkun mielestä joku meille sopivampi viiteryhmä kansainvälisellä tasolla?

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry muistuttaa aiheellisesti, että Suomen valtion on kohdeltava ihmisiä tasa-arvoisesti, ei melkein tasa-arvoisesti, ja tätä rekisteröity parisuhde edustaa. Tällä hetkellä lainsäädäntö asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Yhdenvertaisuuden toteutuminen on nuorten hyvinvoinnin edellytys. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret kohtaavat arjessaan valitettavan paljon syrjintää, leimaamista ja kiusaamista. Kaikille nuorille ja erityisesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville nuorille ja nuorten parissa toimiville tasa-arvoinen avioliittolaki tuo myös vahvan viestin: jokainen nuori on yhtä arvokas riippumatta seksuaalisesta suuntautumisestaan. Muuttamalla avioliittolainsäädäntöä yhteiskunta tunnustaisi samaa sukupuolta olevien parien perheet samanarvoisiksi muiden perheiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Yhdenvertainen kohtelu ja yhdenvertaiset oikeudet kuuluvat kaikille.

⁶³ **Pauli Kiuru /kok:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme kansalaisaloitetta tasa-arvoisesta avioliittolaista. Kansalaisaloite on uusi menetelmä, ja se täydentää edustuksellista järjestel-

määmme. Aloitamahdollisuus vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa tarjoten myös oivan alustan kansalaiskeskustelulle. Kiitos kaikille heille, jotka ovat työskennelleet aloitteen puolesta. Kiitos myös heille, jotka ovat julkisessa keskustelussa vastakkaisen kantansa rakentavasti esittäneet.

Asiasta tehtiin lakialoite täällä eduskunnassa vuonna 2012. En allekirjoittanut sitä, koska kantani oli silloin epäselvä. Esimerkiksi adoptiokysymys vaati lisäperehtymistä. Kantani on kypsyntyt, ja viime syksynä maakuntalehtemme kyselyyn vastasin seuraavasti: "Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvoinen avioliittolaki ei heikentäisi olemassa olevien avioliittojen nauttimaa arvostusta ja tukea, vaan ulottaisi sen koskemaan laajempaa joukkoa ihmisiä." Ohjenuoranani käytin muun muassa perustuslakia. Tuen siis tehtyä aloitetta. Aloitetta ja avioliittoa ei pidä eduskunnassa eikä muutenkaan hämmäntää uskonnolla, tai jos niin halutaan välttämättä tehdä, niin kysymys kuuluu: miten Jeesus olisi tässä tilanteessa toiminut ja äänestänyt?

Arvoisa puhemies! Vietin kaksi viikkoa sitten hopeahääpäivääni. Olen valmis sallimaan saman mahdollisuuden kaikille.

⁶⁴ **Pia Kauma /kok:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvoinen avioliittolaki oli eduskunnassa esillä lakialoitteena jo kaksi vuotta sitten. Se keräsi 76 allekirjoitusta eikä edennyt lopulta tähän saliin, jotta olisimme saaneet äänestää asiasta. Maaliskuussa 2012 voimaan tullut perustuslain muutos, jonka jälkeen myös kansalaisaloitteella voidaan saada alulle lakimuutoksia, tuli tässä mielessä sopivaan aikaan. Lähes 170 000 allekirjoitusta kerännyt kansalaisaloite tasa-arvoisen avioliittolain puolesta on jo itsessään voimakas kansalaisten tahdonilmaisu, mutta ennen kaikkea se mahdollistaa asian käsittelyn koko eduskunnan edessä.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvoisessa avioliittolaissa on lopulta kyse yksilön vapaudesta, tasa-arvosta ja ihmisten erilaisuuden kunnioittamisesta. Nämä kaikki ovat länsimaisille demokratioille yhteisiä arvoja. Euroopan karttaa tarkastellessa tältä kannalta onkin havaittavissa selkeä jakolinja. Entisen Neuvostoliiton alueella samaa su-

kupuolta olevien avioitumiselle on pääsääntöisesti perustuslaillisia rajoituksia. Näin esimerkiksi Puolassa, Ukrainassa ja Valko-Venäjällä. Sallivinta lainsäädäntö on Espanjan, Ranskan ja Hollannin kaltaisissa vahvasti Länsi-Euroopan kulttuuripiiriin kuuluvissa maissa. Pohjoismaiden osalta Suomi on jälkijunassa, sillä tasa-arvoinen avioliitto on todellisuutta niin Ruotsissa, Norjassa kuin Tanskassakin.

Euroopan leikkaava jakolinja ei ole suinkaan sattumaa, vaan siihen sisältyy jopa kylmän sodan ajoilta juurensa juontava poliittisen kulttuurin ero valtionjohtoisen ja toisaalta yksilön arvoa kunnioittavan järjestelmän välillä. Itäblokin traditiossa järjestelmän voi nähdä perustuneen ylhäältä alaspäin suuntautuneeseen käskyvaltaan, joka ulotti otteensa ihmisten yksityiselämään asti. Tälle kontrastina oli ja on edelleen länsimainen arvomaailma, johon kuuluu keskeisesti yksilönvapauden kunnioittaminen ja valtion rajaaminen pois sille kuulumattomilta elämänalueilta.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2002 voimaan tullut laki rekisteröidystä parisuhteesta oli askel oikeaan suuntaan. Lailla annettiin samaa sukupuolta oleville pareille ensimmäistä kertaa mahdollisuus parisuhteen virallistamiseen ja samalla pääsy perhelainsäädännön piiriin. Kuten kansalaisaloitteessakin todetaan, asettaa kuitenkin nykyinen lainsäädäntö rekisteröidyt parisuhdekumppanit aviopuolisoita heikompaan asemaan. Parien erilainen keskinäinen kohtelu luo väistämättä eriarvoisuuden tunnetta, eikä nykyiselle menettelylle olekaan löydettävissä keskeisiä perusteita.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan avioliitosta, puhutaan myös lapsista ja lapsien oikeudesta perheeseen. Tällä hetkellä muut kuin aviopuolisot joutuvat hakemaan adoptiota yksin ja adoption vahvistamisessa suostumusta pitää erikseen hakea parisuhdekumppanilta. Selkeintä olisi, että perheen molemmat aikuiset tulisivat suoraan lapsen vanhemmiksi yhteisadoption kautta. Tässäkin suhteessa Suomi on jäljessä muita Pohjoismaita, sillä esimerkiksi Norjassa yhteisadoption on ollut mahdollista vuonna 2009 voimaan astuneen uuden avioliittolain myötä.

Arvoisa puhemies! Ihmisiä tulee kohdella samalla tavalla ikään, rotuun, sukupuoleen tai sukupuoliseen suuntautumiseen katsomatta. Tämän lain mahdollisen hyväksymisen jälkeenkin kirkolla ja eri uskontokunnilla on edelleen oike-

us päättää, vihkivätkö vai eivätkö ne vihi näitä liittoja. Kannatan aloitteen hyväksymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Edustaja Wallin, ja voitte käyttää puheenvuoronne sieltä paikaltanne, koska teidän liikkumisenne näyttää olevan hieman hankalaa.

⁶⁵ **Stefan Wallin /r:** — Kiitos, arvoisa puhemies. Ei ole ketunhantaa kainalossa, mutta kainalosauvat kylläkin.

Arvoisa puhemies! Avioliittolain muutosehdotuksen tarkoituksena on, että henkilöillä, jotka haluavat solmia virallisen parisuhteen, olisi täsmälleen sama asema ja samat oikeudet ja mahdollisuudet seksuaalisesta suuntautumisestaan riippumatta. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä kyse on periaatteellisesta asiasta ja oikeudenmukaisuuskysymyksestä. Itse olen ollut asian suhteen johdonmukainen. Kun asia tuli lakialoitteena ajankohtaiseksi tässä eduskunnassa pari vuotta sitten, allekirjoitin sen. Se oli itse asiassa ainoa aloite, jonka allekirjoitin ministerinä ollessani. Lakivaliokunnan käsittelyssä äänestettiin aloitteen puolesta, kun se hävisi äänin 9—8. Valiokunnan varapuheenjohtajana tulen jatkosakin seuraamaan omaatuntoani ja työskentelemään sen puolesta, että aloite hyväksytään tässä suuressa salissa.

Nykyistä yhteiskuntaa leimaavat, paradoksaalista kyllä, toisaalta koventuneet mielipiteet ja ontuva kunnioitus tiettyjä vähemmistöjä kohtaan, mutta toisaalta vahva trendi, jossa julkinen kunnioitus kahden saman sukupuolen edustajan parisuhdetta kohtaan on lisääntynyt. Voidaan sanoa, että yhteiskunnan hyväksyvä näkemys seksuaalivähemmistöistä on tulossa vauhdilla ulos kaapista.

Det här är också, talman, en nordisk och europeisk trend, i allt högre grad också en transatlantisk trend. I alla andra nordiska länder kan personer av samma kön redan ingå äktenskap. I Finland har vi allt svårare att motivera varför just vi skulle stå utanför den nordiska eller rentav allmänna trenden.

Det är skäl att framhålla att det här förslaget om ändring av äktenskapslagen också görs med respekt för dem som i sin syn på äktenskapet föredrar en mera traditionell ståndpunkt. Här vill jag ändå betona en viktig utgångspunkt för allt lagstiftningsarbete, och det är att det bör vara att

jämställa människor inför lagen. Det är inte bort från mig på något som helst vis om samma rätt att ingå äktenskapet som jag har ges åt flera människor. Jag kan inte se idén med att gradera fasta kärleksrelationers samhällseliga och juridiska relevans.

En annan tanke med initiativet är att inte blanda in kyrkan på något vis. Kyrkan eller kyrkorna har fortsättningsvis rätt att utifrån sina egna premisser viga. Det är en fråga som kyrkan tar ställning till utifrån sin autonomi.

Laki rekisteröidystä parisuhteesta oli aikanaan suuri askel oikeaan suuntaan, muttei riittävä. Edelleen on olemassa oikeuksia, jotka puuttuvat samaa sukupuolta olevilta pareilta. Adop-tio-oikeus tulee nyt ajankohtaiseksi seurauksena sille avioliiton muutokselle, johon tämä aloite tähtää. Aloite antaisi myöskin samaa sukupuolta oleville pareille oikeuden yhteiseen sukunimeen, jos pari näin haluaa.

Arvoisa puhemies! Kansalaismielipide alkaa olla vahvasti sen puolella, että mekin täällä Suomessa ottaisimme tämän askeleen maassamme. Se olisi tärkeä askel kohti ihmisten, parien ja rakkauden yhtäläisiä arvoja sivistyneessä pohjoismaisessa oikeusyhteiskunnassamme. On siis aika antaa samaa sukupuolta oleville pareille täsmälleen sama yhteiskunnallinen juridinen asema kuin aviopareille.

⁶⁶ **Anni Sinnemäki /vihr:** Arvoisa puhemies! Aloitan toteamalla, että kansalaisaloite on erinomaisen hieno instituutio. Vaikkakin se on uusi, se alkaa jo olla perinteinen. Me käsitelimme täällä kansanedustajien lakialoitetta tasa-arvoisesta avioliittolaista aikaisemmin tällä kaudella, ja ainakin joidenkin edustajien mielessä tuohon lakialoitteeseen sisältyi paljon puoluepoliittisia jännitteitä ja jännitteitä hallituksen ja opposition välillä. Tässäkin mielessä kansalaisaloite on hieno instituutio: meillä on nyt mahdollisuudet tässä eduskunnassa käsitellä tätä asiaa puhtaalta pöydältä kansalaisaloitteen pohjalta sillä tavalla, että jokainen meistä kansanedustajista voi toteuttaa sitä perustuslain määrittelemää kansanedustajan tehtävää toimia vapaasti omantuntonsa mukaan suomalaisen yhteiskunnan parhaaksi.

Arvoisa puhemies! Minulle itselleni ihmisten seksuaalinen suuntautuminen ja siihen liittyvät tasa-arvokysymykset ovat olleet aina jollain tavalla hyvin itsestään selviä ja helppoja, ja olen

totta kai vuosien varrella eduskunnassa huomannut, että monille ihmisille seksuaalivähemmistöjen tasa-arvon tunnustaminen on ollut vaikeampaa ja siinä on monien ihmisten mielestä jollain tavalla paljon enemmän jännitteitä kuin omassa mielessäni on ollut. Pohtiessani tätä keskustelua mietin, onko ylipäättänsä mitään sellaista, mitä voisin sanoa niille edustajille tai millä voisin yrittää vakuuttaa niitä edustajia, jotka eivät tätä aloitetta kannata. Ehkä yksi itse asiassa hirveän tärkeä asia mielestäni on se, että tämä aloite on kuitenkin henkilökohtaisempi, arempi ja ehkä tärkeämpi niille ihmisille, joita se suoraan koskee, joille se mahdollistaisi avioliiton solmimisen. Tuntuu reilulta ja inhimilliseltä, että enemmistön edustajat ovat valmiita avaamaan instituutioita, jotka aikaisemmin ovat olleet enemmistön hallussa, myös vähemmistölle. Uskon, että tämä olisi meiltä kaikilta oikein.

Uskon itse avioliittoinstituutioon ja uskon perheeseen ja uskon siihen, että parisuhteen julkisella rekisteröimisellä ja julkisen aseman saamisella sille on paljon merkitystä. Tässä laissa ei ole kysymys vain tietyistä teknisistä muutoksista, vaan kyllä tässä on viime kädessä kysymys hyväksymisestä, minkä esimerkiksi edustaja Pelkonen toi omassa puheenvuorossaan mielestäni hyvin esiin.

Ajattelen viimeiseksi, että erityisesti kasvavien lasten ja nuorten kannalta tämän aloitteen hyväksyminen olisi hyvin tärkeä asia. Meillä kasvaa lapsia samaa sukupuolta olevien perheissä. Se, että avioliitto olisi kaikille sama, olisi hyvä näiden lasten kannalta, ja kasvaville nuorille tämä laki olisi hyvä, koska se osoittaisi yhteiskunnan hyväksyntää silloinkin, kun ihminen kuuluu seksuaalivähemmistöön. Ehkä tämän aloitteen jälkeen meidän ei tarvitse enää niin paljon miettiä vähemmistön ja enemmistön kysymyksiä näissä asioissa.

⁶⁷ **Sanni Grahn-Laasonen /kok:** Arvoisa puhemies! Tahdon 2013-organisaatio toteutti asiallisen ja kiihottoman kampanjan, sai kerättyä paljon nimiä. Nyt keskustelu on siirtynyt tänne eduskuntaan, ja olen kyllä ilahtunut siitä, että tämä keskustelu on ollut ehkä odotettuakin asiallisempi ja kiihottomampi kuitenkin tasoltaan kuin saatettiin ennakkoon ajatella.

Suomen kansa on oikeastaan jo sanonut tälle tasa-arvoiselle avioliittolaille "kyllä" ja antanut sille vahvan tuen. Viimeisimmän Taloustutki-

muksella teetetyt tutkimuksen mukaan suomalaisista 58 prosenttia kannattaa lakimuutosta ja 34 prosenttia vastustaa sitä. Suomen perustuslakiin edellyttää kansalaisten yhdenvertaisuutta. Ihmisten tulisi olla yhdenvertaisia lain edessä sukupuolesta, ihonväristä ja myös seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Tasa-arvoinen avioliitto tarkoittaisi, ettei ihmisiä erotettaisi rekisteröityihin puolisoihin ja aviopareihin vaan jokaisen parin asema olisi lain ja oikeuden näkökulmasta yhdenmukaisesti määritelty.

Nykyisellään rekisteröity parisuhde on ollut hyvä välimuoto matkalla kohti tasa-arvoista avioliittolakiä, mutta totta on, että se alleviivaa parien epätasa-arvoa, ja se kokemus tässä on se oleellinen eli kokemus siitä, olenko nyt oikeutettu siihen samaan kuin enemmistö vai haluaako yhteiskunta edelleen erottaa parit A- ja B-luokan avioliittoihin.

Tasa-arvoinen avioliittolaki koskee kuitenkin keskustelunaiheena ja kokemuksena paljon suurempaa joukkoa kuin vain niitä, jotka tämän lain johdosta sitten pääsisivät tulevaisuudessa naimisiin. Siitä on tullut erityisesti nuoremmissa sukupolvissa meidän keskuudessamme symboli yhdenvertaisuudelle. Siitä on tullut meidän yhteiskuntamme eräänlainen suvaitsevaisuuden mittari, ja siitä on tullut myös yhdenlainen sukupolvi-kokemus.

Olen varma, että tämä laki tulee ennemmin tai myöhemmin voimaan. Kyse on enää oikeastaan aikataulusta. Edelläkävijöitä meistä suomalaisista ei enää tule. Kuten täälläkin on useaan otteeseen todettu, muissa Pohjoismaissa tämä laki on jo voimassa. Kyse on nyt oikeastaan siitä, haluammeko olla suvaitsevainen, avoin, oikeudenmukainen, inhimillinen maa vai haluammeko olla odottamassa kenties viimeisten joukossa tätä lakia. Valitettavasti tämä jälkimmäinen vaihtoehto meidät leimaisi, rohkenen nyt sanoa, ahdasmielisiksi ja ennakkoluuloisiksikin.

Uskon, että joskus vielä kerromme lapsillemme, että voitteko te kuvitella: vuonna 2014 homot eivät vielä saaneet mennä naimisiin. Suomi muuttuu. Muuttuko se hitaasti vai vähän nopeammin, se oikeastaan tullaan näkemään tässä salissa toivottavasti vielä käsittelyn aikana.

⁶⁸ **Teuvo Hakkarainen /ps:** Arvoisa puhemies! Me olemme tasa-arvoisia, olemme sitten minkä värisiä, kokoisia tahansa tai riippumatta siitä, minkälaista seksielämää itse kukin harjoit-

taa — se ei minua edes kiinnosta paljon. Me olemme tasa-arvoisia, mutta me olemme erilaisia. Hakkaraisen Teuvon rinnasta ei tule maitoa, vaikka kuinka lypsää tai imee. Me olemme erilaisia.

Tasa-arvoisen avioliittolain, tai parisuhdelain, vahvistaminen on monissa maissa aiheuttanut jo ahdinkoa niille, jotka ajattelevat toisin. Jos kannatat perinteisiä elämänarvoja, voit joutua siitä maksamaan kovan hinnan. Se voi johtaa tilanteisiin, joissa siviilivihkimistä suorittavat virkamiehet ja papit, jotka eivät vakaumuksensa vuoksi suostu vihkimään homopareja, joutuvatkin eroamaan virastaan. Näin lainsäädännöllisin keinoin vakaumuksensa tosissaan ottavat kirkonmiehet ja virkamiehet pakotetaan hyväksymään homoseksuaaliset elämänihauteet. Peräänkuulutan myös suvaitsevuuutta meitä kristillisiä arvoja seuraavia kohtaan. Missä ovat heteroiden ihmisoikeudet kohta?

Avioliittolain muutos on sama kuin yhteiskunnan pakko-ohjelmointi: jos ajattelet toisin, olet lähes rikollinen. Suuntaus on pahempi kuin kommunisimi. Media tekee parhaansa korostaakseen luonnonvastaista seksielämää ja enemmistöä alistavaa pakkovaltaa. Tässä ei nyt ole kysymys vain yhden vähemmistöryhmän ihmisoikeuden puolustamisesta vaan siitä, että hyvin suurelta osalta kansaa riistetään ihmisoikeudet. Yksi ryhmä riistää oikeudet muilta.

Nyt meillä, jotka kannatamme perinteisiä elämänarvoja, on oikeus suunnata esimerkiksi lastemme seksikasvatus näkemystemme mukaisesti. Lainmuutos antaa ulkopuoliselle oikeuden ohjelmoida lastemme perhenäkemykset vastoin omia arvojamme. Erilaiset selitykset vähemmistöryhmien ihmisoikeuksista ovat vedätystä. Tämä laki viime kädessä riistää ihmisoikeudet toisin ajattelevilta. Tästä on tasa-arvo kaukana. Yltiösuvaitsevaisuus johtaa suvaitsemattomuuteen perinteisiä perhearvoja kunnioittavaa kansanryhmää kohtaan.

Arvoisa puhemies! Lainmuutos saattaa kuulostaa oikeudenmukaiselta ja tasa-arvoiselta. Todellisuudessa se kuitenkin johtaa siihen, että vähemmistöryhmä saa vallan päättää, miten lastemme ja koko Suomen kansan seksikasvatus suuntautuu. Jos tämä laki joskus menee läpi, niin minä olen sitä mieltä, että piru joutaa kortistoon, (Puhemies koputtaa) me teemme hänen puolestaan työt täällä.

⁶⁹ **Hanna Tainio /sd:** Arvoisa herra puhemies! Tasa-arvoista avioliittolakia ei aikanaan saatu hallitusohjelmaan. Kaksi vuotta sitten siitä tehtiin lakialoite, jonka allekirjoitti 76 kansanedustajaa. Asian rauettua valiokunnassa siitä tehtiin vielä kansalaisaloite, joka nyt on meillä käsiteltyssä. Jokohan me nyt tämän jälkeen saamme asian pois päiväjärjestyksestä?

Suomi on menneisyydessä ollut tasa-arvoisten oikeuksien esitaistelija ja edelläkävijä. Naiset saivat täällä äänioikeuden vuonna 1906, ensimmäisinä Euroopassa. Historia tuomitsee jälkijunassa tulijat. Esimerkiksi Sveitsille vitkuttelu naisten äänioikeuden myöntämisessä on jäänyt ikuisiksi häpeätahraksi. Asiasta on aiheellista huomauttaa, sillä samaa sukupuolta olevien avioliitto on jo laillistettu lukuissa maissa niin Euroopassa kuin sen ulkopuolellakin, muun muassa kaikissa muissa Pohjoismaissa. Suomi on vain jäämässä näinkin itsestään selvässä asiassa takajulaksi.

Usein kuulee sanottavan, että tasa-arvoinen avioliittolaki murentaisi avioliittoinstituutiota. Onko avioliittoinstituutio todella niin heikoissa kantimissa, että se tästä romuttuisi? Enemmän sen arvoa murentaa se, ettei kaikilla ole oikeutta avioliittoon. Hiukan epäilen, että kun tämä asia aikanaan vihdoinkin hyväksytään ja saadaan pois päiväjärjestyksestä, lain vastustajat eivät tule huomaamaan elämässään mitään eroa entiseen.

Tasa-arvoista avioliittolakia vastustetaan myös uskonnollisilla perusteilla. Näin siitäkin huolimatta, että kirkolla on jatkossakin täysi vapaus olla vihkimättä samaa sukupuolta olevia pareja. (Timo Soini: Millä kirkolla?) Nyt on yksinkertaisesti kyse samaa sukupuolta olevien juridisesta oikeudesta siviilivihkimiseen, joten kirkon tuominen tähän keskusteluun on täysin tarpeetonta.

Monet lain vastustajista ovat ilmaisseet huolensa homo- ja lesboparien oikeudesta adoptioon, mutta Suomessa on jo nyt paljon sateenkaariperheitä. Itse asiassa joka kolmannella rekisteröidyllä naisparilla on lapsia, ja määrä on kasvussa. Olisi näissä perheissä asuvien lasten etu, että heidän perhetyyppinsä hyväksyttäisiin sellaisena tasa-arvoisena, normaalina osana yhteiskuntaa, jollainen se todellisuudessa on. Adoptio taas on aina pitkä ja yksilöllinen prosessi, jossa lapselle pyritään löytämään paras mahdollinen perhe. Perheen kelpoisuus lapsen kasvattajaksi ei

riipu vanhempien seksuaalisesta suuntautumisesta vaan ihan muista tekijöistä.

Arvoisa puhemies! Mieliopidekyselyt kertovat, että selvä enemmistö suomalaisista kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia. Minusta on hämmentävää, että niin monet, jotka täällä yleensä väittävät puhuvansa kansan äänellä, ovat nyt suomalaisten enemmistöä vastaan. Voisimmeko nyt kuunnella kansan ääntä?

⁷⁰ **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloite tasa-arvoisesta avioliittolaista perustuu sukupuolineutraalisuuden käsitteelle. Aloitteella annettaisiin yksilöille oikeudet solmia avioliitto samaa sukupuolta olevan yksilön kanssa ja samaa sukupuolta oleville pareille oikeus adoptoida yhdessä lapsi.

Yhteiskuntamme ei ole tähän asti ollut sukupuolineutraali, ja meillä on jopa korostettu sukupuolineutraalittomuuden tärkeyttä muun muassa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa perustuen miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon. Tasa-arvolain mukaan esimerkiksi kunnallisissa luottamuselimityksissä tulee olla vähintään 40 prosenttia miehiä ja 40 prosenttia naisia. Lainsäätäjä, toisin sanoen siis eduskunta, on nähnyt erityistä lisäarvoa sillä, että asioista on päättämässä suunnitteen sama määrä miehiä ja naisia. Itse pidän käytäntöä hyvänä, ja käsittäkseni koko eduskunta ja Suomen kansa, koska en ole huomannut kenenkään poliittisesti aktiivisen henkilön konkreettisin toimenpitein kyseenalaistaneen tätä tasa-arvopykälää.

Tätä taustaa vasten on loogisesti kysyttävä: Eikö adoptoitavalla lapsella sitten tulisi jatkossakin olla lähtökohtainen oikeus päästä perheeseen, jossa on edustettuna sekä naissukupuoli että miessukupuoli, mikäli perheessä on kaksi aikuista eli vanhempaa? Vai voiko todella olla niin, että mikäli kunnalliseen luottamuselimeen olisi valittavana kaksi henkilöä, nähtäisiin välttämättömänä, että toisen valitun olisi oltava mies ja toisen nainen, mutta että lasten kasvattaminen annettaisiin esimerkiksi kahden miehen vastuulle? Minusta tässä ei ole mitään logiikkaa.

Arvoisa herra puhemies! En kannata kansalaisaloitetta tasa-arvoisesta avioliittolaista ja toivon, että eduskunta tulee hylkäämään tämän sukupuolisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon kyseenalaistavan aloitteen.

Kolmen minuutin aikarajoituksen vuoksi palaan aiheeseen vielä toisessa puheenvuorossa.

⁷¹ **Simo Rundgren /kesk:** Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä olevan kansalaisaloitteen perusajatus on, että eduskunta muuttaisi avioliittolakeja siten, että myös kaksi samaa sukupuolta olevaa henkilöä voisi solmia juridisesti pätevän avioliiton. Nykyisessä laissa avioliiton solmimisen edellytyksenä on se, että puolisoista toisen tulee olla mies ja toisen nainen eli puolisoitten tulee olla eri sukupuolta.

Aloitteesta keskusteltaessa on hyödyllistä tehdä se havainto, että aloitteella näytetään olevan kaksi tavoitetta: yhtäältä aloite on tasa-arvoaloite, ja toisaalta aloitteen tavoitteena on muuttaa avioliiton käsite toiseksi verrattuna siihen, miten avioliitto suomalaisessa yhteiskunnassa tähän asti on ymmärretty.

Jo vuoden 2001 parisuhdelaki pyrki tasa-arvo-tavoitteeseen. Sen myötä parisuhteen solmineille tuli osapuulleen samat oikeudet kuin avioliitossa on. Vuonna 2008 eduskunta täydensi tätä linjaa hyväksymällä perheen sisäisen adoption. Kansalaisaloitteen johdanto antaa ymmärtää, että tasa-arvon toteutumisen esteenä on vielä se, että puolisoihin ei parisuhteessa voida soveltaa nimilain säännöksiä, kuten avioliitossa, eikä adoptiolakia, kuten avioliitossa tehdään. En usko, että kenellekään nimilain soveltaminen myös rekisteröidyssä parisuhteessa olisi suuri ongelma. Adoptiolain kohta on sitten ongelmallisempi, sillä sen yhteydessä joudutaan syvällisiin pohdintoihin lapsen edusta, ja siinä mielipiteet ja asiantuntijoiden näkemykset poikkeavat toisistaan.

Tasa-arvo ihmisten välillä yhteiskunnassa on asia, johon meidän kaikkien on suhtauduttava vakavasti. En usko, että kukaan pystyy perustelemaan epätasa-arvoa suosivia näkemyksiä kestäväällä tavalla. On vain kerta kaikkiaan niin, että ihmistä ei tule kohdella epätasa-arvoisesti mistään syystä, ei sukupuolen, ei uskonnon, ihonvärin eikä seksuaalisen suuntautuneisuuden vuoksi. Heteroiden ja homojen on saatava yksiselitteisesti yhteiskunnassa tasa-arvoinen kohtelu. Tätä edellyttää yleisinhimillinen laki.

Arkipäivän tosiasia taas on, että asenteiden tasolla me kaikki ihmiset olemme taipuvaisia kohtelemaan toisia ihmisiä epätasa-arvoisesti. Kirjoitettu laki ei ole poistanut esimerkiksi naisten ja miesten epätasa-arvoista kohtelua työmarkkinoilla, vaan syrjintää saattaa tapahtua inhimillisistä asennevammoista johtuen.

Helsingin emerituspiispa Eero Huovinen kysyy: "Miten voitaisiin toimia, jotta tosiasialliset

eroavuudet tunnustetaan mutta niiden ei anneta estää perusoikeuksien toteutumista? Merkitseekö tasa-arvon toteuttaminen kaikkien ihmisten välisten eroavuuksien häivyttämistä?" Tämä johtaa seuraavaan kysymykseen: vaatiiko tasa-arvo-tavoitteen toteuttaminen välttämättä myös avioliittokäsityksen muuttamista, vai voidaanko tasa-arvo saavuttaa muutenkin?

Teen tämän kysymyksen, koska toivon, että tasa-arvo käsiteltävässä asiassa voitaisiin toteuttaa muuttamatta avioliiton käsitettä. Nykyisellä avioliittokäsityksellä on nimittäin pitkät historialliset juurensa, ja on vaikeaa löytää kulttuuria, jossa avioliitto ymmärrettäisiin jotenkin toisin kuin miehen ja naisen välisenä liittona. Se pieni mutta ratkaiseva ero, joka on fyysisesti miehen ja naisen välillä, on luonut edellytykset muun muassa ihmiskunnan suvunjakamiselle. Tätä perusasiaa ei teknologinen tai lääketieteellinen kehityskään muuta muuksi. Avioliiton erityisasemaa ei ole nähty Suomessa perusoikeusongelmana eikä siis tasa-arvo-ongelmana, sillä perustuslakivaliokunta on todennut, että avioliiton asettaminen miehen ja naisen parisuhteena erityisasemaan lainsäädännössä on perusteltua. (Puhemies koputtaa)

Näillä perusteilla, arvoisa puhemies, sanon "kyllä" ehdottomalle tasa-arvolle yhteiskunnassamme ja "kyllä" avioliitolle sellaisena kuin se historiallisesti ja kulttuurisesti on ymmärretty. Tätä lakialoitetta en voi tukea, koska sen tavoitteena on perinteisen, kristillisiin arvoihin pohjautuvan avioliittokäsityksen muuttaminen.

⁷² **Anu Urpalainen /kok:** Arvoisa puhemies! Avioliitto ja perhe ovat sellaisia, jotka todella vaativat puolustamista, ja sitä puolustamista pitäisi tehdä jokaisen perheen ja jokaisen avioliiton osalta, jokaisen parisuhteen osalta. Samoin kristilliset arvot, jotka itselläni ainakin hyvin vahvana ovat kantavana voimana työssäni ja elämässäni, vaativat ehdotonta puolustamista, kristilliset arvot, jotka ovat siis oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus, välittäminen, huolenpito, rakkaus. Kun siinä mielessä näitä asioita tarkastelee, tämä kansalaisaloite vaatii oikeanlaisen käsittelyn ja sellaisen käsittelyn, joka johtaa positiiviseen lopputulokseen, sillä kysymys on arvoasiasta, tasa-arvoasiasta, ihmisoikeudesta, ja aivan niin kuin täällä moni on todennut, niin tämä on myös suvaitsevaisuuden mittari. Yhdenvertai-

suus lain edessä koskettaa ja sen tulee koskettaa meitä kaikkia.

Tätä voidaan tietysti myös tarkastella vain tekni-
nisenä tarkasteluna, mutta tämä on todellakin ar-
voasia ja siinä mielessä jokaisen päätöksiä tulee
kunnioittaa, mutta monet perustelut tuntuvat hie-
man erikoisilta. Vetoaminen biologiaan mieles-
täni sopii myös tämän aloitteen puolesta puhumi-
seen jos minkä. Olen ehdottomasti sitä mieltä,
että biologia perusteena on oikeastaan kantava
voima juuri tälle aloitteen eteenpäinviemiselle.

⁷³ **Timo Soini /ps:** Arvoisa herra puhemies! Ai-
van ensiksi haluan ilmaista tukeni perustuslaki-
valiokunnan puheenjohtaja Kimmo Sasin tulkin-
nalle tämän asian lainmukaisuudesta, tämän lain
oikeudenmukaisuudesta. Tämä laki ei sorra ke-
tään, ja Suomi ei ole laittomassa tilassa, vaan
laillisessa tilassa. (Anni Sinnemäen välihuuto)
— Edustaja Sinnemäki, mielelläni puhuisin häi-
ritsemättä ja jatkan teidän kanssanne vaikka tuol-
la.

Kun te täällä puhutte hyvin usein ihmisoike-
uksista, ensimmäinen ihmisoikeus on oikeus elä-
mään. Koska te puhutte siitä, ja mitä mieltä te
olette siitä?

Toinen asia: ei ole mitään syytä kummankaan
osapuolen häpeillä sitä, että on tästä asiasta jo-
tain mieltä. Ei tässä asiassa ole sellaista oikeaa
mielipidetä, vaan tässä on eri ihmisten arvoasi-
oista kysymys, siitä, miten asiat ymmärretään,
uskotaan tai ollaan uskomatta. En hyväksy sitä,
että jotenkin leimataan taantumukselliseksi, van-
hanaikaiseksi ääri-ihmiseksi, jos kannattaa sitä,
mikä on voimassa oleva lainsäädäntö. Tuleeko
minusta tai joistain muista, jotka vastustavat tätä
lakia, tämän lain läpi mennessä sitten lainrikko-
jia, koska en minä tule hyväksymään tätä kos-
kaan? Henkisesti en voi hyväksyä, että avioliitto,
joka minulle on sakramentti... Minä en siihen kye-
sele lupaa, mitä mieltä minä saan olla.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisen kan-
nasta on kysely. Kerron yksiselitteisesti, miten
kanta on muodostunut. Puolueessa on käyty oh-
jelmakeskustelu, edustajat ovat sitoutuneet vaa-
liohjelmaan, allekirjoittaneet sen. Arvoisat vihre-
ät, vasemmistolaiset, oikeistolaiset, jos te haluat-
te vaikuttaa perussuomalaisen kantoihin, liitty-
kää perussuomalaisiin, koska vihreistä tai mis-
tään muusta puolueesta meidän kantoihimme ei
vaikuteta.

Arvoisa puhemies! Muutama asia vielä: halu-
an tässä yhteydessä myös tukea malttia, en halua
loukata ketään, joka on eri mieltä, en halua ahdis-
tusta kellekään, mutta jos se nyt joitakuuta loh-
duttaa, niin minunkin sähköpostissani on aika
paljon kaikennäköistä tavaraa, niin että tuulee
sitä molemmin puolin laitaa. (Anni Sinnemäki:
Vastauspuheenvuoro! Nimi mainittiin!)

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi:
Edustaja Töllli. — Minä noudatan niitä pelisään-
töjä, jotka tämän oman rupeamani aluksi ilmoit-
tin, ja pysyn kannassani.

⁷⁴ **Tapani Töllli /kesk:** Arvoisa puhemies!
Avioliitto on ollut ja on nyt ja toivottavasti myös
tulevaisuudessa miehen ja naisen välinen liitto,
instituutio. Nyt käsillä oleva aloite on periaatteel-
lisesti ja arvonäkökulmasta merkittävä ja myös
vakava. Se kuvaa myös hyvin tämän ajan arvoja.
Tätä aloitetta on poikkeuksellisen voimakkaasti
myös lobattu, ja siinä on ollut laajasti ja tiiviisti
myös media mukana. Tähän asiaan on valmistau-
duttu vuosia myös sillä tavalla, että lainsäädän-
töä on viipale kerrallaan vuodesta 2002 lähtien
muutettu — silloinhan hyväksyttiin parisuhdelaki
— kohti tätä nyt tehtyä aloitetta. Tätä menette-
lyä on joskus sanottu salamiteoriaksi eli viipale-
teoriaksi.

Arvoisa puhemies! En ymmärrä, miksi pitäisi
samaa sukupuolta olevien parisuhdetta nimittää
avioliitoksi. Tasa-arvolla tätä aloitetta on vaikea
perustella. Se peruste ei kestä. Ei ole kyse epäta-
sa-arvosta, jos samaa sukupuolta olevien suhde
ei ole nimeltään avioliitto. On todettava sekin,
että vaikka tämä aloite nyt hyväksyttäisiin edus-
kunnassa, sillä päätöksellä ja hyväksymisellä ei
kuitenkaan poistu se ero, joka on miehen ja nai-
sen avioliiton ja samaa sukupuolta olevien pari-
suhteen välillä. Se ero säilyy, vaikka nimitys ja
päätös olisi mikä tahansa. Sen eron poistamiseen
ei, hyvät kollegat, meidän toimivaltuus riitä. Se
ero pysyy.

Tässä on puhuttu sitten perustuslaista ja perus-
tuslakiin nojattu. On kuitenkin syytä todeta voi-
massa oleva perustuslain tulkinta, joka täällä on
ollut esillä. Avioliiton asettaminen miehen ja nai-
sen parisuhteessa erityisasemaan lainsäädännös-
sä on perusteltua. Tämä on perustuslakivaliokun-
nan linjaus.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että me kes-
kustelussa arvostamme toistemme näkökulmia.

Tässä on paljon puhuttu suvaitsevaisuudesta. Joskus ihmetyttää se, että niiden, jotka oikein voimakkaasti puhuvat suvaitsevaisuudesta, on siinä suvaitsevaisuudessaan joskus vaikea suvaita sellaisia, jotka kannattavat perinteistä avioliittokäsitystä.

Arvoisa puhemies! Miehen ja naisen välinen liitto, avioliitto, instituutio, joka on tarkoitettu elinikäiseksi, on syytä säilyttää yhtenä yhteiskuntamme peruspilareista.

⁷⁵ **Anne-Mari Virolainen /kok:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan demokratiaa ja erilaisten ihmisten arvostamista ja kunnioittamista. Kannatan myös kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien edistämistä, perehtyneisyyttä ja asioiden monipuolista ja asiallista käsittelyä. Tämän aloitteen puimissa kaikki nämä arvot ovat koetuksella. Kuitenkin samalla on kysymys kaikkien näiden arvojen puolustamisesta.

Perheet ja parisuhteet ovat yhteiskunnan perusyksiköjä, eikä ole mikään ihme, että niistä on vahvoja näkemyksiä. Tässä yhteydessä onkin hyvä tunnistaa ne vaarat, joita liittyy voimaperäiseen keskusteluun aiheesta, joka ravisuttaa ja koskettaa syvästi monien identiteettiä ja mahdollisesti jo lapsuudesta asti rakentuneita perusarvoja. Halua suvaita ja ymmärtää vaaditaan niin aloitteen kannattajilta kuin vastustajiltakin. On helpompaa pyöritellä silmiä kuin nähdä maailma toisen silmin. Juuri toisen asemaan asettumisesta tämän aloitteen käsittelyssä kuitenkin on kysymys. Meidän on annettava kaikille yhtäläiset mahdollisuudet hyvinvointiin ja yhteiskunnassa hyväksytyyn ja turvattuun asemaan. On annettava myös kirkolle ja muille vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuvilla uskonnollisilla yhteisöillä mahdollisuudet tehdä omat linjauksensa.

Arvoisa puhemies! Lain edessä kaikille ihmisille kuuluvat yhtäläiset oikeudet. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että myös samaa sukupuolta olevilla, välittäviksi ja vastuullisiksi todetuilla aikuisilla täytyy olla mahdollisuus adoption ja yhteisen sukunimen ottamiseen. Sukupuoli ei tee kenestäkään automaattisesti hyvää tai huonoa vanhempaa, vaan hyvä vanhemmuus edellyttää ennen kaikkea vahvaa tahtoa ja sitoumusta toimia lapsen hyväksi — aina.

Luottamus ja vakaumus ovat lopulta niitä tekijöitä, joiden varassa jokainen parisuhde, perhe ja yhteiskunta joko kukoistaa ja menestyy tai heikkenee ja hajoaa. Luottamus ja vakaumus eivät nimit-

täin synny siitä, että kaikki pakotetaan ajattelemaan ja elämään samoin, vaan siitä, että ihmiset kunnioittavat toisiaan, auttavat toisiaan kasvaamaan sekä tarjoavat toisille tukeaan. Tosiasia on, että tässä maassa on paljon samaa sukupuolta olevia pareja, jotka pystyvät tarjoamaan lapsille hyvän kodin. Tosiasia on myös, että monet kärsivät edelleen puuttuvista oikeuksista, siitä, ettei hyväksyttyä heidän tahtoaan sitoutua ja rakastaa.

Emme tarvitse tähän yhteiskuntaan yhtään lisää ahdistusta. Emme myöskään tarvitse yhtään lisää mielipideterroria, joka pyrkii jyräämään muiden ihmisten ajattelua. Hyvän keskustelukulttuurinkin rakentaminen on nimittäin tahdon asia.

⁷⁶ **Jouko Jääskeläinen /kd:** Arvoisa herra puhemies! Avioliiton rajaaminen yhden miehen ja yhden naisen väliseksi on perusteltua, koska vain tämä suhde poikkeaa kaikista muista mahdollisista suhteista. Kyse ei ole mielivaltaisesta vaan perustellusta rajauksesta. Asialla on monesta näkökulmasta aivan riittävät perustelut.

Mikä on avioliiton tarkoitus? Se on huolehtiminen, yhteenliittyminen, hoivaaminen. Kaksi monin tavoin erilaista ihmistä, mies ja nainen liittyvät yhteen. Historia kertoo, että hyvissä tapauksissa sen on vahvistanut lähiperhe, suku, yhteiskunta, kirkko. Onnellisissa tapauksissa rakkaus ja liitto ovat kestäneet koko eliniän. Historian kokemus on opettanut, että hyvässä tapauksessa liitto on ollut yhden miehen ja yhden naisen liitto.

Arvoisa puhemies! Mikä tekee aloitteen ongelmalliseksi? Se, että siinä etsitään erältä keskeisiltä osiltaan erilaiselle liittymiselle virallista asemaa ja statusta "avioliitto". Luomakunta ja Luojamme opettavat meille, että alussa Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät. Kahdesta persoonasta huolimatta tässä on tuntua yhdestä ja yhteen liittyneestä. Toivon ja uskon, että rakkautemme lainsäädännöllinen muoto saa säilyä tällä perustalla edelleenkin.

Arvoisa puhemies! Ajattelin sanoa pari sanaa myöskin tästä aika haasteellisesta isä ja äiti -kysymyksestä. Molemmathan ovat meille tärkeitä kaikissa elämänvaiheissa. Tiedämme, että aina ei ole molempia, joskus ei kumpaakaan. Kansamme historiasta ehkä voidaan havaita monia kausia, johtuen sekä ulkonaisista olosuhteista että kiireistämme, elämäntavastamme ja niin edel-

leen, että varsinkin isän puute on monelle lapselle ollut ihan todellinen kysymys. Täällä muun muassa ministeri Huovinen ja jotkut edustajat kävivät tästä asiasta jo vähän äsken keskustelua. Voimme varmaankin tässä kohdassa todeta, että ennalta ehkäisevässä mielessä on tietenkin pyrittävä siihen, että jokaisella olisi, jos mahdollista, isä ja äiti. Tänä päivänä ehkä tämä isän merkitys on vielä korostuneempi, ymmärrämme sen tarpeen ja välttämättömyyden todella hyvin monien elämäkokemusten kautta.

Arvoisa puhemies! Kannatan nykyisen lain-säädännön säilyttämistä.

⁷⁷ **Eeva-Johanna Eloranta /sd:** Arvoisa puhemies! Suomalaisten selkeä enemmistö kannattaa tasa-arvoista avioliittolakiä. On tärkeää, että me kansanedustajat toimimme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden puolestapuhujina ja kehittäjinä. Samat oikeudet kuuluvat kaikille kansalaisille sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Tasa-arvoisten oikeuksien toteutuminen ja yhdenvertaisuus lain edessä ovat oikeusvaltion perusperiaatteita.

Tasavertainen avioliittolaki parantaisi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen arvostusta, elämänlaatua ja onnellisuutta sekä ehkäisisi hyvin todennäköisesti syrjintää, kiusaamista sekä mielenterveysongelmiakin. Jokaiselle kuuluu oikeus rakastaa toista ihmistä sukupuoleen katsomatta ja virallistaa parisuhteensa yhteiskunnan edessä kaikkine lainmukaisine seurauksineen. Suomi on itse asiassa ainut Pohjoismaa, jossa samaa sukupuolta olevat ihmiset eivät voi avioliittoa solmia. Useat maat ovat viime vuosina hyväksyneet tasa-arvoisen avioliittolain.

Aloitteen toteutumisen myötä kaikki avioparit olisivat oikeudellisesti samalla viivalla kaikissa tilanteissa. Jopa byrokratia vähenisi merkittävästi, kun tarve erotella ihmisiä rekisteröityihin puolisoihin ja aviopareihin poistuisi. Sama sukunimikin hoituisi ilman erillistä hakemusta. Näin myös väestörekisteristä, erilaisista henkilörekistereistä ja muista vastaavista voitaisiin poistaa rekisteröidyn parisuhteen kategoria. Seksuaalivähemmistöjen edustajan ei tarvitsisi jatkossa enää epäsuorasti tuoda esille myöskään seksuaalista suuntautumistaan siviilisäätystä kysyttäessä. Aloite antaa uskonnollisille yhteisöille edelleen mahdollisuuden valita vihkimänsä avioparit.

Arvoisa puhemies! Monet suomalaiset lapset elävät sateenkaariperheissä. Tutkimusten mu-

kaan näiden perheiden suurimpia haasteita on ympäröivän yhteiskunnan asennoituminen. Tasa-arvoinen avioliittolaki antaisi näille lapsille, heidän vanhemmilleen ja lähiympäristölleen selkeän viestin siitä, että heidän perheensä on yhtä arvokas ja hyvä kuin muutkin perheet, siis turvaa sateenkaariperheiden lapsille, ehkä jopa tasa-arvoa muiden lasten kanssa. Adoption kannalta tärkeintä toki on, että lapsi saa rakastavat vanhemmat, eikä vanhempien sukupuoli.

Mitä lapsiin ja adoptio-oikeuteen tulee, olen siinä suhteessa aloitteentekijöiden kanssa hieman eri mieltä. Adoptiossa tulee ensisijaisesti miettiä aina lapsen etua. Tilanteissa, joissa lapsi jo valmiiksi elää sateenkaariperheessä, on lapsen etu, että perheen sisäinen adoptio on mahdollinen ja molempien vanhemmuus tunnustetaan ja että tämä perhe on lain edessä samassa asemassa kuin muutkin perheet. Tätä kannatan. Perheen ulkoisessa adoptiossa on kuitenkin lapsen etu, että omia vanhempia vailla oleva, haavoittuvassa tilanteessa oleva lapsi saa ensisijaisesti sekä äidin että isän, sekä naisen että miehen mallin. Käytännössähän tilanne on muutenkin se, että lasta adoption kautta toivovia pariskuntia on kovin paljon ja odotusajat pitkiä eivätkä läheskään kaikki lasta toivovat näin lasta edes saa. Tämän lisäksi lapsia adoptioon luovuttavat maat asettavat toisinaan toivomuksia vastaanottavien vanhempien sukupuolen suhteen. Lapsen etu on aina tärkein, ja se on tärkeämpi kuin oikeus vanhemmuuteen.

Toivon aloitteelle muuten positiivista vastaanottoa valiokunnassa ja toivottavasti myös täällä täysistunnossa asti.

⁷⁸ **Eero Suutari /kok:** Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloite avioliittolain ulottamisesta myös samaa sukupuolta edustaviin puolisoihin on merkittävä asia ja herättää kansalaisissa hyvin ristiriitaisia tunteita. Suomalaiseen oikeusjärjestykseen perustuen ovat kansalaiset yhdenvertaisia lain edessä, mutta tosiasiallisesti kaikissa asioissa eivät kansalaiset näin koe vielä olevan. Tässä tapauksessa ovat kansalaiset tehneet kansalaisaloitteen saadakseen samaa sukupuolta olevien avioliitoille laillisen hyväksynnän ja siten myös yhdenvertaisen kohtelun.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa keskusteluun kansainvälisen näkökulman siitä, miten laajasti samaa sukupuolta olevilla on oikeus avioliittoon eri maissa ja millaisia vaikutuksia niissä

maissa, joissa laki hyväksyy kyseiset avioliitot, on maan kulttuuriin ja erityisesti lasten kasvatukseen.

Yleisesti ottaen samaa sukupuolta olevien avioliitot eivät ole suuressa osassa maailmaa vielä laillisesti mahdollisia. Euroopan unionin 28 jäsenmaasta vain 7 on hyväksynyt lain tasa-arvoisesta avioliitosta. Sen sijaan Pohjoismaita voidaan pitää tässä edelläkävijöinä, sillä tasa-arvoisen avioliittolain ovat hyväksyneet Suomea lukuun ottamatta kaikki muut Pohjoismaat, viimeisenä Tanska vuonna 2012, vaikkakin suppeammilla oikeuksilla.

Niin Euroopasta kuin Pohjoismaistakin on todennäköisesti saatavilla jo laajaa tutkimustietoa siitä, millaiset vaikutukset kahden äidin tai kahden isän perheellä on heidän lapsiinsa sekä yleiseen suvaitsevaisuuden kulttuuriin. Lasten oikeuksiin perustuvan vaikutusten arvioinnin tässä laissa tulisikin lain valmisteluvaiheessa valokunnassa pohjautua jo olemassa oleviin tutkimustietoihin sekä asiantuntijakuulemisiin.

Arvoisa puhemies! Me jokainen tiedämme YK:n ihmisoikeusjulistuksen toisen artiklan, jonka mukaan jokainen on oikeutettu samoihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkään synnyn mukaista erottelua. Tästä juuri on mielestäni kysymys. Emme voi lain edessä erotella ihmisiä sukupuolisen suuntautumisenkaan perusteella. Sormittamisen jatkamiselle ei mielestäni ole perusteita. Suvaitsevaisuuden ja ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta kannatan kansalaisaloitetta avioliittolain muuttamiseksi.

⁷⁹ **Leena Rauhala /kd:** Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen esityksen tarkoituksena on muuttaa avioliittolakia ja nimenomaan, mikä täällä keskustelussakin on vahvasti noussut esille, muuttaa avioliittolakia tasa-arvoiseksi. Se tarkoittaa tämän esityksen mukaan sitä, että samaa sukupuolta olevat parit voivat solmia keskenään avioliiton ja muutoksen jälkeen aviopareja koskevat oikeudet, kuten adoptio-oikeus sekä oikeus ottaa yhteinen sukunimi, koskisivat aviopareja puolisoitten sukupuolesta riippumatta. Näissä tavoitteissa nostetaan samaa sukupuolta olevat samanarvoiseen asemaan avioliittokysymyksessä miehen ja naisen väliseen avioliittoon nähden.

Mielestäni lähtökohtaisesti ajatus siitä, että tehtäisiin samanarvoiseksi miehen ja naisen, naisen ja naisen tai miehen ja miehen avioliitto, ei muuta sitä, että erilaisuus säilyy joka tapaukses-

sa tässä kohden. Emme pääse siinä kohtaa samanlaisuuteen. Mies on mies, ja nainen on nainen. Nyt kuitenkin avioliitto instituutiona on lähtenyt siitä, että kysymys on miehen ja naisen välisestä erityisestä suhteesta ja vielä siinä mielessä erityisestä suhteesta, että avioliitossa voidaan lapsen asema saada miehen ja naisen välisessä liitossa. Ja näin se tietenkin tulee turvata, että lapsilla on mahdollisuus sekä isään että äitiin.

Kansalaisaloitteen kanssa olen tietysti samaa mieltä siinä, kun siellä todetaan, että lapsen etu on tärkeä. Mutta mitä se tarkoittaa perheessä, jossa ei ole isää tai ei ole äitiä? Me otamme pois isyyden tai äitiyden, äidin tai isän lapselta, ja silloin me menemme yli lapsen oikeuksien. On paljon tutkimuksia siitä, mitä merkitsee se, kun lapsi joutuu eroon jommastakummasta vanhemmasta jo pienestä lähtien.

Näen erittäin tärkeänä, että tämän lain kohdalla me otamme huomioon sen, että siinä murennetaan nykyisen avioliittoinstituution sisältö, ja se saattaa johtaa ennakoimattomaan kehityskulkuun, jota emme kaikkea vielä tässä tiedä. Tiedämme myös muun muassa Norjan kohdalla, miten siellä esimerkiksi päiväkotien sisällöt ovat muuttuneet, (Puhemies koputtaa) sukupuoli-identiteettikäsitettä on muutettu eli yhteiskunnan seksuaalista moninaisuutta ja opetusmateriaalia ja niin edelleen muutetaan. Tähän muutokseen en ole valmis.

⁸⁰ **Erkki Virtanen /vas:** Arvoisa puhemies! Olen todellakin ollut 40 vuotta onnellisesti naimisissa saman naisen kanssa, ja kun täällä nyt on laajasti väitetty, että minun — joka siis tinkimättä puolustan avioliittoa miehen ja naisen välillä — arvojani loukattaisiin, jos tämä lakiesitys hyväksyttäisiin eli samaa sukupuolta oleville annettaisiin mahdollisuus mennä naimisiin, niin totean tässä salissa toisen kerran, että ei varmasti loukata. Jos se jostain käsittämättömästä syystä loukkaisi minun arvojani, niin sallisin sen loukkauksen, koska olen 11 vuotta tässä salissa puolustanut tinkimättömästi ihmisten tasa-arvoisia oikeuksia ja puolustan jatkossakin. Puolustan myöskin niitten ihmisten oikeuksia, jotka ovat samaa sukupuolta ja rakastavat toisiaan, haluavat elää yhdessä ja haluavat saada saman kohtelun lain edessä kuin me, jotka rakastamme toista sukupuolta.

Minulla on ollut ilo tämän 40 vuoden avioliiton ja 11-vuotisen edustajaurani aikana saada

kolme lastenlasta, mikä on parasta, mitä minulle on tapahtunut kansanedustajana ollessani, ja en voi kuvitella, jos nämä lapset toteaisivat rakastavansa samaa sukupuolta, että voisin millään perusteella ajatella kieltää heitä menemästä avioliittoon rakastamansa ihmisen kanssa. Tässä on kysymys nimenomaan kaikkien ihmisten välisen tasa-arvon yhtäläisestä toteuttamisesta.

Täällä on esitetty erilaisia kummallisia perusteluita. Edustaja Oinonen taisi viitata moniavioisuuteen ja siihen, että naapurin miehellä ja naisella on helpompi mennä, toisiinsa rakastuneilla on helpompi, ikään kuin he voisivat mennä naimisiin tai he voisivat vaatia naimisiinmeno-oikeutta, mutta hehän voivat vaatia sitä jo nyt. He voivat ottaa avioeron ja mennä sen jälkeen naimisiin. Sen sijaan nykyisen lainsäädännön vallitessa samaa sukupuolta olevat ihmiset eivät voi mennä naimisiin, eivät voi ottaa eroa eivätkä saa perustetta mennä naimisiin. Minusta tässä tasa-arvo loukkaantuu aika vakavasti. Tästä syystä ja niissä monissa hyvissä puheenvuoroissa, jotka täällä on käytetty, esitetyistä syistä tulen kannattamaan tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä.

⁸¹ **Ritva Elomaa /ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on lähetekeskustelussa kolmas kansalaisaloite. Edelliset olivat turkistarhauksesta ja tekijänoikeuksista. Tasa-arvoisen avioliittolain kansalaisaloitteen on allekirjoittanut yli 160 000 kansalaista. Tämä on suuri luku. Kansalaiset haluavat, että aloitetta käsitellään täällä eduskunnassa, siitä keskustellaan, ja toivotaan, että se johtaa toimenpiteisiin.

Tässä käsiteltävässä asiassa eniten hiertää adoptio-oikeus ja se, sallitaanko lapselle kaksi isää tai kaksi äitiä. Monissa maissa ollaan menossa sallivampaan suuntaan, ja näin todennäköisesti voi tulla käymään Suomessakin. Olen kuitenkin iloinen siitä, että käsittelemme tätä asiaa täällä salissa. Puhumattomuus vaikeasta aiheesta on huonoin vaihtoehto. Lapsen etu on ehdottoman tärkeä. Kiusataanko kahden samaa sukupuolta olevan vanhemman lasta, se on vakava kysymys, vakava asia, samoin avioliitto instituutiona. Henkilökohtaisesti ajattelen, että jokainen ihminen on yhtä arvokas.

Katson kuitenkin, että Suomessa ei olla valmiita tämän lain hyväksymiseen. Eduskuntavaalien vaalikoneessa vastasin samansuuntaisesti, joten sen suhteen olen johdonmukainen.

⁸² **Pauliina Viitamies /sd:** Arvoisa puhemies! Suomi on historian saatossa opittu tuntemaan tasa-arvoisena maana, joka on ollut ihmisoikeuskysymyksissä usein edelläkävijänä. Sosialidemokraattinen puolue on tasa-arvon ja ihmisoikeuksien puolue. Siksi itsekin tervehdin ilolla sitä, että tämä aloite on eduskuntaan saatu, ja toivoin, että siitä keskustellaan faktojen pohjalta ja kunnioittavaan sävyyn. Avioliitto instituutiona on yhteiskunnassamme arvostettu, ja sen asema on kiistaton. Kun nyt tarjotaan mahdollisuus avioliittoon myös samaa sukupuolta oleville, osoittaa yhteiskuntamme heille tasavertaisuutta.

Arvoisa puhemies! Täällä on tänään käytetty hyviä puheenvuoroja, ja keskustelu on ollut pääasiassa asiallista. Siitä kollegoille kiitos. Haluan tässä yhteydessä lukea saamani viestin, jossa kolme sisarusta kertoo omasta perheestään. "Isämme on melko tavallinen 63-vuotias suomalainen mies. Hän mouhottaa lapsilleen terveellisistä elämäntavoista, nolaa meitä tasaisin väliajoin puujalkavitseillään, ja viime viikolla hän tuli kuopuksensa uuteen kotiin asentamaan kattolampun. Hän ei siedä myöhästelyä, hermostuu ja leppy nopeasti ja nauraa höröttävästi. Hän opetti kaikki lapsensa uimaan, puhumaan reippaasti ja aina silmiin katsoen. Hän on loppumattoman kannustava, empaattinen ja antelias. Hän on työnsä tässä maassa tehnyt, veronsa maksanut ja siinä sivussa kasvattanut kolme tasapainoista ja onnellista, nyt jo aikuista lasta. Muistattehan, kun pyöritätte ajatuksianne, kerrotte mielipiteitänne puolesta ja vastaan, seuraatte mielipidetutkimuksia, analysoitte tutkimuksia, että niiden takana on aina yksilöitä ja tarinoita. Ettehän unohda, että pohtiessanne asiaa ette estä, lisää tai vähennä sateenkaariperheitä yhteiskunnassamme? Me olemme jo täällä. Haaveilemme tasa-arvoisesta Suomesta, missä me lapset saisimme taluttaa isämme avioliittoon ennen kuin aika loppuu kesken. Kello käy."

⁸³ **Sauli Ahvenjärvi /kd:** Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävänä olevalla kansalaisaloitteella tähdätään avioliiton määritelmän uusimiseen. Tällä hetkellä voimassa oleva avioliiton määritelmä nojaa siihen biologiseen tosiasiaan, että suvun jatkamiseen tarvitaan yksi mies ja yksi nainen. Jokaisella ihmisellä on biologinen isä ja äiti. Avioliitolla on näin ollen erittäin hyvin rajattu ja vahvaan reaali maailman tosiasiaan tukeutuva perusta. Yhden miehen ja yhden naisen avioliitto

on ainutlaatuinen ja ihmiskunnan olemassaolon kannalta ratkaisevaan faktaan perustuva kahden ihmisen välinen liitto. Mikään muu ihmisten välinen yhteenliittymä ei paini samassa sarjassa. Yhden miehen ja yhden naisen välinen avioliitto on omaa luokkaansa, ainutlaatuinen. Tätä yhteiskunnan tärkeintä perusyksikköä ei ole mitään syytä lähteä romuttamaan.

Toisin kuin annetaan ymmärtää, nykyisessä laissa ei ole yhdenvertaisuuteen tai tasa-arvoon liittyviä ongelmia. Lähtökohtaisestihan voimassa oleva laki mahdollistaa sen, että jokainen mies ja nainen voi, määrätyin rajoituksin, solmia miehen ja naisen välisen avioliiton. Nykyinen avioliiton määritelmä ei syrji ketään. Se, että joku ei voi solmia avioliittoa, ei mielestäni ole riittävä eikä oikea peruste avioliiton määritelmän purkamiseen. Yhden miehen ja yhden naisen välisen liiton ainutlaatuisuus on tunnustettava ja sitä on suojeltava. Muut liitot ovat muita liittoja.

Mikäli kansalaisaloitteen mukainen muutos avioliiton määritelmään toteutuisi, aiheuttaisi se uusia ongelmia. Olisi virhe uummistaa silmät siltä tosiasialta, että monelle suomalaiselle avioliitto on edelleen pyhä asia. Viittaa kristilliseen avioliittokäsitykseen, jonka monitasoisia merkityksiä en lähde tässä yhteydessä selostamaan. Monille suomalaisille avioliiton määritelmän muuttaminen ei merkitse vain avioliiton avaamista vaan koko avioliittoinstituution romuttamista. Tämän johdosta ehdotetun avioliittolain muutoksen toteuttaminen tuottaisi uuden ja alkuperäistä ongelmaa paljon paremman ongelman.

Olen huolissani siitä, että tällä hankkeella ollaan tekemässä karhunpalvelus paitsi niille, joille nykyinen avioliiton määritelmä on luovuttamaton, myös niille seksuaalivähemmistöille, joiden asiaa muutosesityksellä yritetään edistää. Avioliiton määritelmän muuttaminen tulisi kärkeistämään vastakkainasetteluja yhteiskunnassamme ja aiheuttamaan uusia ongelmia esimerkiksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon sisällä. Tästä kaikesta joutuisivat helposti — ja jossain määrin ovat jo nyt joutuneet — tulilinjalle ne, joiden asiaa aloitteella on tarkoitus edistää.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituista syistä totean, että kansalaisaloitteessa ehdotettu ratkaisu on huonosti harkittu enkä tule sitä kannattamaan. Mielestäni on viisaampaa pitää kiinni nykyisestä avioliiton määritelmästä ja käsitellä samaa sukupuolta olevien parisuhdekysymykset siitä erillään.

⁸⁴ **Jukka Kopra /kok:** Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on instituutioon uusi ja asiana hyvä. Jokainen kansalaisaloite, joka on vakavalla mielellä laadittu ja saanut riittävästi allekirjoittajia, ansaitsee tulla asianmukaisesti käsitellyksi täällä eduskunnassa.

Avioliitto on instituutio, joka osaltaan on varmistanut yhteiskunnan jatkuvuutta. Aloitteen tekijät esittävät paria kolmea perustetta, joiden takia aloite tulisi hyväksyä. Yksi näistä olisi se, että adoptio-oikeus tulisi näin myös samaa sukupuolta oleville pareille. On totta, että meillä on niin kutsutussa perinteisessä avioliitossa olevia lapsia, joiden asiat eivät välttämättä ole hyvin. Edelleen on totta, että on lapsia, jotka elävät perheissä, joissa aikuiset ovat samaa sukupuolta ja asiat ovat ihan hyvin. Lapsi ei kuitenkaan itse voi valintaa tehdä. Vaikkemme voikaan määrätä lapsen onnellisuudesta tai hänen kotiolosuhteistaan, uskon, että yhteiskunnan tulee kuitenkin viitoittaa tietä siihen, että avioparit koostuvat eri sukupuolta olevista ihmisistä. Muun muassa tästä syystä niin sanottu perinteinen avioliitto tulee mielestäni instituutioon säilyttää sellaisenaan. Nykyinen säätely rekisteröidystä parisuhteesta riittää. Sitä voidaan täydentää sillä, että pariskunta voi halutessaan päättää yhteisestä nimestään.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä aloite on asiallisesti laadittu ja sen tekijät ovat vilpittömällä ja vakavalla mielellä liikkeellä, en sitä sen sisällön vuoksi voi kokonaisuutena kannattaa.

⁸⁵ **Anneli Kiljunen /sd:** Arvoisa herra puhemies! Pidän hyvänä, että olemme saaneet täysistuntokeskusteluun aloitteen tasa-arvoisesta avioliittolaista. Pidän samalla valitettavana, ettei tätä kysymystä pystytty ratkaisemaan hallitusneuvotteluissa niin, että aloite olisi tullut hallituksen esityksenä.

Lyhyesti: Kannatan aloitteen hyväksymistä. Mielestäni jo käsite tasa-arvoinen avioliittolaki kertoo olennaisen, eli kysymys on ihmisten välisen tasa-arvon toteutumisesta lainsäädännössä. Kuten aloitteessa todetaan, Suomen oikeusjärjestys rakentuu yhdenvertaisuuden periaatteen varaan. Perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Kansalaisaloitteessa esitetyllä muutoksella halutaan taata samat oikeudet sekä samaa että eri sukupuolta oleville pareille. Ehdotus olisi myös linjassa muiden Pohjoismaiden ja usei-

den muiden oikeusvaltioiden avioliittolainsäädäntöjen kanssa.

Arvoisa puhemies! Aloitteen keskeisin muutosehdotus on avioliittolain muuttaminen siten, että kahden samaa sukupuolta olevan henkilön on mahdollista solmia keskenään avioliitto. Esi-tetyt muutokset myötä kaikki avioparit olisivat oikeudellisesti samalla viivalla kaikissa tilanteissa. Kunkin parin oikeudellinen asema Suomessa olisi selkeästi ja yhdenmukaisesti määritelty. Jatkossa myös samaa sukupuolta oleviin puolisoihin sovellettaisiin nimilain säännöksiä yhteisestä sukunimestä sekä adoptiolain säännöksiä, jotka koskevat aviopuolisoiden oikeutta adoptoida yhdessä lapsi.

Muutoksella voitaisiin vähentää myös byrokraatiaa, kun tarve erotella ihmisiä rekisteröityihin puolisoihin ja aviopareihin poistuisi. Muutos myös vähentäisi ihmisten leimaamista, kun parisuhteen muotoa ei tarvitsisi eritellä esimerkiksi lomaketiedoissa. Sukunimen osalta muutos vähentäisi byrokraatiaa, kun puolisoiden ei enää tarvitsisi erikseen anoa samaa sukunimeä.

Adoption osalta jo tällä hetkellä jokaisella suomalaisella on oikeus adoptioon yksilötasolla. Tällä hetkellä samaa sukupuolta olevan parin adoptioprosessissa ensin toinen osapuoli adoptoi yksin ja sen jälkeen toinen adoptoi puolisonsa lapsen. Lakimuutos antaisi parille oikeuden hakea adoptiota yhtä aikaa. On lapsen edun mukaista, että hänen kanssaan arkea elävät vanhemmat voivat tulla vanhemmiksi yhtä aikaa. Ja pitää muistuttaa, että kaikkein olennaisinta ja tärkeintä lapsen näkökulmasta on, että hän kasvaa rakastavassa perheessä perhemuodosta riippumatta. Lapsen kannalta on myös tärkeää, että yhteiskunta ja hänen läheisyydessään olevat ihmiset hyväksyvät hänen perheensä samalla lailla kuin muutkin perheet. Eli on myös lapsen edun mukaista, että vanhempien ja perheen yhdenvertaisuus on turvattu ja perhemuoto on hyväksytty ja tunnustettu lais-sa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vaikka tasa-arvoisen avioliittolaki tuo käytännön helpotusta samaa sukupuolta olevien pariin elämään ja lakiesitys on siinä mielessä erittäin perusteltu, näkisin, että viime kädessä tämän aloitteen hyväksymisessä on kyse jakamattomasta ihmisarvosta ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Toivon, että aloite etenee eduskunnassa myönteisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nopeatahtiseen keskusteluun etukäteen pyydyt

puheenvuorot on käytetty, mutta haluan muistuttaa edustajia siitä, että puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 3 minuuttia.

⁸⁶ **Satu Haapanen /vihr:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin onnittelut kansalaisaloitteen tänne tulosta ja kaikille kerääjille onnittelut isosta työstä.

Minä katson tätä asiaa lasten ja nuorten näkökulmasta, ja varsinkin nuorten ja aikuistenkin näkökulmasta ja siitä näkökulmasta, saammeko olla kaikki omia itsejämme tässä yhteiskunnassa, joka muuten antaa meille niin hienot mahdollisuudet kasvaa parhaimpaamme ja omiksi itseksemme. On kuitenkin tiedossa, että homoseksuaaleilla nuorilla se kasvuprosessi on paljon raskaampi niin sanottuihin heteronuoriin verrattuna. Ajattelen, että tämä lakialoite, mikäli tämä menee läpi, myöskin sitten olisi semmoinen vahvistus ja auttaisi nuoria siinä heidän kasvuprosessissaan ja myöskin jollakin tavalla ehkä helpotaisi heteronuorten elämää, kun, aivan niin kuin täällä edustaja Grahn-Laasonen hienosti puhui, tämä on myöskin sukupolvikysymys jossakin mielessä.

On mielestäni jotenkin sillä tavalla, tai itse olen kasvanut siihen, että biologia ei voi määrittää ihmistä, sitä, mikä hän on. Tämä biologinen kuori tietysti meitä rajoittaa ja jollakin tavalla määrittää, keitä olemme. Mutta siitä huolimatta meidän pitäisi päästä sen yli eikä luokitella ihmisiä biologian mukaan.

Voin toisaalta ymmärtääkin niitä toisenlaisia ajatuksia, sitä, miten esimerkiksi avioliitto käsitteenä on joillekin hyvin vakiintunut ja pyhäkin ja sillä tavalla sitä on opittu ajattelemaan, että avioliitto tarkoittaa nyt nimenomaan naisen ja miehen välistä avioliittoa. Sillä tavalla tässä myös puhutaan yhtä lailla käsitteen määrittelystä. Jotenkin tuli mieleen, että esimerkiksi keskustelu siitä, kuka saa kutsua Makedoniaa Makedoniaksi, on ehkä verrattavissa tähän keskusteluun. Mutta kunniointi kyllä näitä toisenlaisiakin, perinteisiä näkemyksiä. Voin ajatella niin, että ei ole helppoa välttämättä muuttaa sitä maailmankuvaansa tai ihmiskäsitystään. Uuteen liittyä aina tietyllä lailla arkuutta ja pelkoakin.

Olen itse tämän tasa-arvoisen avioliittolain kannalla, ja mielestäni ihmisellä on oikeus itse määritellä, kenen kanssa hän haluaa jakaa elä-

mänsä. Siinä mielessä tämä on aika paljon myöskin valtakysymys: onko enemmistöllä oikeus määrätä ja määritellä, miten toiset asuvat ja elävät.

⁸⁷ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Monet edustajat ovat tulleet tänne pönttöön toteamaan, että eivät kannata tasa-arvoista avioliittolakea, koska avioliitto on heidän mielestään vain naisen ja miehen välinen liitto. No, kun olen kuullut tämän koska-sanan, niin olen ajatellut, että nyt seuraa perustelu mielipiteelle. Olen kuulijana joutunut valitettavan usein pettymään. Käytännössä on vain todettu kehäpäätelmänomaisesti, että naisen ja miehen välille rajattua avioliittoa ei voi muuttaa, koska avioliitto on naisen ja miehen välinen. Olette mitä mieltä tahansa tästä nyt käsiteltävästä aloitteesta, toivon, että esitätte perusteluja mielipiteillenne.

Keskustelussa on esitetty myös monia hurjia väitteitä tasa-arvoisen avioliittolain vaikutuksista vaikkapa Ruotsissa tai Yhdysvaltain osavaltioissa. Kaksi vuotta sitten, kun kävimme tätä samaa keskustelua, edustaja Niikko esitti hurjia väitteitä siitä, millaisia vaikutuksia lapsille on kasvaa samaa sukupuolta olevien parien perheissä. Kysyin silloin, mihin lähteisiin nämä hänen väitteensä perustuivat, ja edustaja Niikko ystävällisesti toimitti ne lähteet. Kävin ne lähteet läpi. Väitteiden taustalta paljastui yhdenvertaisuuden vastaisia äärivanhoillisia uskonnollisia yhdysvaltalaisjärjestöjä. Aineistoissa ei ollut tutkituun näyttöön perustuvaa pohjaa. Siksi toivon, että kun jälleen esitetään hurjia väitteitä tasa-arvoisen avioliittolain vaikutuksista, niin esitätte, mihin lähteisiin nämä teidän väitteenne perustuvat. (Mika Niikon välihuuto)

Moni edustaja tässä keskustelussa on puhunut usean ihmisen välisistä liitoista. Kiinnostavaa kyllä, ainoat, jotka näitä moniliittoja tässä salissa nostavat esiin, ovat tasa-arvoisen avioliittolain vastustajat. Yhdenkään tasa-arvoisen avioliittolain kannattajan en koko kymmenenvuotisen eduskuntaurani aikani ole kuullut kannattavan tai edes pohdiskelevan usean ihmisen välisiä liittoja tässä salissa. Miksi juuri te, jotka vastustatte kahden samaa sukupuolta olevan ihmisen oikeutta avioliittoon, haluatte toistuvasti nostaa täällä esiin näitä moniliittoja? (Eduskunnasta: Se on meidän oikeus!) Jos luette tämän kansalaisaloitteen, niin siitä käy hyvin yksiselitteisesti ilmi,

että tämä lakialoite ei johda moniliittojen sallimiseen eikä niitä pyri ajamaan.

Osviittaa saadaan myös siitä, kun tarkastellaan kaikkia niitä — nyt jo useampaa kymmentä — maita ja alueita, joissa tasa-arvoinen avioliittolaki on jo säädetty. Kuinka monessa näistä on tasa-arvoisen avioliittolain säätämisen jälkeen sallittu myös moniliitot? Nollassa. Ei edes siellä Utahin osavaltiossa, mihin aiemmin täällä on viitattu.

Arvoisa puhemies! Nopeasti vielä: Monessa puheenvuorossa on täällä vedottu Raamatun tulkintaan. Sanomatta on jäänyt, että monet teologit ja monet kirkon työntekijät, kirkon jäsenistä puhumattakaan, tulkitsevat Raamattua eri tavalla, mutta tulkitsevat Raamattua sitten yhdellä tai toisella tavalla, meillä on maailmalla paljon esimerkkejä maista, joissa maallinen lainsäädäntö perustuu jonkin ihmisryhmän tulkintaan uskonnollisista kirjoituksista. Tällaisia esimerkkejä ovat muun muassa Iran, Saudi-Arabia ja Afganistan. Me sen sijaan täällä Suomessa elämme länsimaisessa oikeusvaltiossa ja demokratiassa, jossa uskonnonvapautta kunnioitetaan yhdelläkään ihmisryhmällä ei ole oikeutta pakottaa omaa uskonnollista vakaumustaan toisten kansalaisten ylle. Jos te uskotte, että avioliitto on rajattava vain naisen ja miehen välille, se ei vielä riitä perusteeksi kieltää toisia ihmisiä toimimasta toisella tavalla.

Puhetta oli ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti.

⁸⁸ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa herra puhemies! Paljon olisi tänä iltana vielä sanottavaa, mutta koska tämä puheaika on rajoitettu 3 minuuttiin, niin tässä ei kovin syvällisiä pääse yhdellä puheenvuorolla käymään lävitse.

Mitä tulee edustaja Tynkkynen mainitsemaan lähteisiin, niin toki olen nyt jälkeinpäin antamasi tiedon perusteella tietoinen siitä, että kaksi vuotta sitten olevat tiedot on joltakin määrättyltä katsantokannalta katsottu tai tulkittu tai tutkittu. Mutta eikö ihan samanlainen periaate ole myös esimerkiksi perheitten hyvinvoinnin tutkimuksissa, joissa tutkitaan samaa sukupuolta olevien perheitten vanhemmuutta? Ne ovat myös jonkun

silmälasiänsä lävitse katsottuja tutkimuksia, joten sinänsä en siihen kompastu.

Mutta mitä tulee tänään mainitsemaani Venäjän adoptio-ongelmaan, jossa 13 perhettä eivät ole päässeet heteroperheiden luokse, niin se lähde löytyy ranneliike.net-sivustolta, joten tämä varmasti on luotettavaa tietoa, kun se on seksuaalivähemmistön omaa tietoa, eikö totta? Tästä me olemme varmaan yhtä mieltä.

Se mistä haluaisin puhua, on ennen kaikkea se, että tätä keskustelua kuunnellessani tänään täällä ihmettelen sitä inhimillisen viisauden tasoa käsitellä näin tärkeää asiaa muulla kuin tunnetasolla. Minä olen kuullut niin monen suusta puhuttavan tästä tasa-arvosta ja suvaitsevaisuudesta ja samoista oikeuksista kaikille, mutta sitä ei olla perusteltu kunnolta. Edustaja Tynkkynenkään ei sitä perustellut minulle millään tavoin. Kuitenkin me jokainen kansanedustaja tiedämme tai ainakin meidän pitäisi tietää, että yhdenvertaisuus-käsite on itsessään jo hyvin ongelmallinen. Jos se toteutetaan absoluuttisesti, kaikilla on täsmälleen samat oikeudet tai ei ole oikeuksia lainkaan.

Se mihin oikeuksien raja vedetään, riippuu viime kädessä arvoista, eikö totta? Avioliiton salliminen samaa sukupuolta oleville tai vaikkapa, niin kuin puhutaan keskustelussa, useammalle kuin kahdelle tai lähisukulaisille, on viime kädessä arvokysymys. Turha meidän on kiertää tätä asiaa. Tämä on arvokysymys, eikä se ole mitään muuta, ja syrjimisikielto perusoikeuksissa ei edellytä lainkaan sitä, että kaikille vähemmistöille annetaan virallinen ja legitimi asema enemmistön rinnalla.

Tällä hetkellä meillä on Suomen maa täynnä lakeja, joissa me sorsimme erilaisia ihmisryhmiä tai ihmisiä tai yksilöitä tai ikää olevia tahoja. Lainsäädäntö vain on sellainen, että aina jonnekin päin kun se kumartaa, se jonnekin päin pyllistää, ja siitä me emme, ikävä kyllä, pääse koskaan eroon, koska lain tarkoitus on osoittaa joku suunta. Yhteiskunta voi suosia positiivisina pitämiään käyttäytymismuotoja, ja heteroseksuaalisen avioliiton asettaminen erityisasemaan ei itsessään merkitse siitä poikkeavien ratkaisujen syrjimistä.

Näin ollen, kun täällä nytten tätä tasa-arvoasi-aa käsitellään, niin me nyt ymmärrämme varmaan — tai ymmärrättekö te muut? — että tämä on vaikea kysymys. Me teemme nyt lakeja, ja minun mielestäni tämä nykyinen laki on erittäin

hyvä, ja se ei mielestäni ketään sorsi. (Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

⁸⁹ **Outi Mäkelä /kok:** Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että kansalaisaloite on osoittautunut nyt näiden esillä olleitten aloitteiden myötä toimivaksi työkaluksi. On hyvä, että syntyy yhteiskunnallista keskustelua, joka ei ole aina hallituksen aloitteista johtuvaa vaan ihan yhteiskunnan omista haluista, erilaisten kansalaisryhmien haluista. Ja on hyvä, että on syntynyt kanava aidolle vaikuttamiselle, joka todellisuudessa voi johtaa jopa lainmuutoksiin.

Olen itse jo vaalikoneissa luvannut äänestäjilleni, että äänestän "kyllä", jos tämä esitys tasa-arvoisesta avioliitosta tulee äänestykseen, ja tämänpäiväistä keskustelua kuunneltuani uskon, että tämä tulee olemaan ensimmäinen kansalaisaloite Suomen historiassa, jolle eduskunnan enemmistö sanoo "tahdon".

⁹⁰ **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Toinen asia, jota rohkenen avata, on edellisessä puheenvuorossani mainitsemani sukupuolineutraalisuus, joka on tämän kansalaisaloitteen keskeinen taustafilosofia.

Me elämme tällä hetkellä hyvin pitkälti heteronormatiivisessa yhteiskunnassa, jossa esimerkiksi yleiset peseytymistilat on järjestetty pääsääntöisesti erikseen miehille ja naisille. Itsensä kanssa samaa sukupuolta oleviin lähtökohtaisesti seksuaalista vetoa tuntevat ovat voineet kuitenkin asioida omalle sukupuolelleen tarkoitetuissa peseytymistiloissa, koska lähtöolettamana on ollut, että kaikki ovat kuitenkin heteroja.

Tilanne muuttui olettamaperusteen osalta vuonna 2002, kun samaa sukupuolta olevat ovat voineet rekisteröidä parisuhteensa. Tästä huolimatta mielestäni ei olisi asiallista ja sallittavaa, että mies pyrkisi esimerkiksi uimahallissa naisten yleisiin peseytymistiloihin. Luulenpa, että pääosa eduskunnasta ja kansalaisista on tästä kanssani samaa mieltä. Perusteena jaottelulle on käsittäkseni se, että miehen oletetaan kuitenkin normaalisti tuntevan seksuaalista vetoa naisiin ja naisen taas miehiin.

Kuitenkin yhtä lailla tähän logiikkaan perustuen voidaan väittää, että ei ole periaatteessa oikein, että esimerkiksi lesbonainen menisi uimahallissa naisten yleisiin peseytymistiloihin, kos-

ka hän tuntee lähtökohtaisesti vetoa naisiin, ja tämän naisen seksuaalinen suuntautuminen saattaa jo nykyäänkin olla julkinen tieto perustuen esimerkiksi juuri rekisteröityyn parisuhteeseen.

Miksi lesbonainen voi silti yhä mennä naisten yleisiin suihkutiloihin? Siksi, että yhteiskunnassamme vallalla on ajatus, ettei homoja ja lesboja ole oikeasti olemassa, vaan kyse on pikemminkin jostakin ohimenevästä elämänvaiheesta yksilön kohdalla tai että homo tai lesbo tuntee vetoa vain yhteen tiettyyn yksilöön, ei yleisemmin samaan sukupuoleen. Homoseksuaalisuus siis kiistetään. Lisäksi rekisteröity parisuhde on eräänlainen poikkeus, eli yhteiskunta ei ole halunnut antaa sille samanlaista arvoa kuin vaikkapa avioliitolle. Lainsäätäjän näkökulmasta homo- ja lesboparisuhteet koetaan ikään kuin jollakin tavalla vajavaisiksi verrattuna heteroparisuhteisiin, ja tavallaan siinä perusteena on, että homoseksuaalisuuden tasa-arvoisuus heteroseksuaalisuuteen nähdén viime kädessä kyseenalaistetaan.

Jos jatkamme tietä kohti sukupuolineutraalia yhteiskuntaa ja ikään kuin normalisoimme homoseksuaalisuuden nostaen sen yhteiskunnan silmissä yhtä arvokkaaksi kuin heteroseksuaalisuuden muun muassa juuri uudella avioliittolainsäädännöllä ja jos homoseksuaalisuus rinnastetaan nykytilanteesta poiketen siten heteroseksuaalisuuteen, saatetaan silloin ajautua erikoisiin käytännöllisiin ja periaatteellisiin ongelmiin, mikäli halutaan varjella kaikkien yksilöiden tasavertaisia oikeuksia. — Käytin tässä esimerkkinä nyt yleisiä suihkutiloja.

Arvoisa puhemies! Jos alamme olettaa, että henkilö voi olla yhtä lailla homoseksuaali kuin heteroseksuaali, emmekä arvota ja määrittele parisuhdetta sen seksuaalisuuden perusteella, niin kysyn: joudutaanko lopulta poistamaan sukupuoleen perustuva jaottelu muun muassa yleisissä suihkutiloissa tai luopumaan sellaisista yleisistä tiloista, kuten saunoista, joissa kaksi ihmistä voivat nähdä toisensa alastomina? (Puhemies koputtaa)

Tämän kansalaisaloitteen taustalla oleva sukupuolineutraali ja seksuaalineutraali ihmiskäsitys ja maailmankuva ovat loppuun asti mietittyinä utopiaa. Luonnonlait tulevat vastaan.

⁹¹ **Inkeri Kerola /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kantaa tasa-arvoiseen avioliittolakiin on kysely useaan kertaan meiltä kansanedustajilta useiden vuosien ajan. Tämä on merkki siitä, että

tavan takaa on haluttu varmistua siitä, missä eduskunnan kannanmuodostuksessa milloinkin mennään. Oman ongelmansa kysyjille on tietysti tehnyt se, että kansanedustajat ovat vaihtuneet vuosien varrella. Työ tasa-arvoisen avioliittolain edistämiseksi on siis ollut silmiinpistävän systemaattista. Suvaitsemattomuutta on käytetty myös lyömäaseena.

Omaa kantaani minun ei kansanedustajana eikä kansalaisena ole tarvinnut muuttaa vuosien varrella. Minulle jokainen ihminen on ollut ja on edelleen samanarvoinen. Meidän ei tarvitse todistaa toisillemme sitä, kuka on arvokkaampi toista tai missä suhteessa rakkauden määrä on suurempi. Minulle on ollut aina selviö, että avioliitto on miehen ja naisen välinen. En tunne asiassa maiden rajoja, en pakotteita sieltä tai täältä, en velvoitteita edellä käyvien kansojen tai maiden joukossa. Arvoasiat ovat niitä, jotka jokainen ihminen miettii omalla kohdallaan, päättää niistä omalla kohdallaan ja aivan itse. Siihen on meillä oikeus kaikilla. Meillä on oikeus myös keskustella siitä, miten yhteiskuntamme muuttuisi uusien lakien myötä, niin tämänkin ehdotuksen kohdalla.

En kannata siis lain hyväksymistä. Toivon, että aloitteen käsittelyni jälkeen, kävipä sille miten tahansa, voimme elää toisiamme kunnioittaen ja arvostaen myöskin kansanedustajina.

⁹² **Lea Mäkipää /ps:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kysyn teiltä, kun täällä on muutamissa puheenvuoroissa kysely, miksi rekisteröityjen parisuhteitten lapsilla on vaikeampaa ja pahoinvointia. Sitä voi kukin miettiä omalla tahollansa, ja minä myös, mutta en anna vastausta.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite perustuu vaatimuksille tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta samaa sukupuolta olevien pariin kohtelussa. Kuten kappaleessa 3.2.1 todetaan: "Aloitteen tavoitteena on lisätä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa yhteiskunnassa takaamalla samat oikeudet samaa ja eri sukupuolta oleville pareille. Ihmisten kohtelulle eri tavoin riippuen heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan ei ole nyky-yhteiskunnassa perusteita." Mitä tasa-arvolla ja yhdenvertaisuudella lopulta tarkoitetaan, ja miten lainsäädäntöä tulisi säätää, jotta perustelut olisivat loogiset ja yhdenmukaiset?

Avioliittolaissa on useita moraalisluntoisia rajauksia. Se on mahdollinen kahden, täysi-ikäisen, eri sukupuolta olevan, ei-lähisukulaisen ih-

misen välillä. Avioliitto on siinä mielessä täysin tasa-arvoinen ja yhdenvertainen, että jokaisella avioliiton edellytykset täyttävällä miehellä ja naisella on oikeus se solmia. Mikäli taas todella tarkoitetaan sitä, mitä kansalaisaloitteessa edellä mainitussa kappaleessa todetaan, "yhdenvertaisuus lain edessä edellyttää, että lainsäädäntö soveltuu kaikkiin yhtäläisesti riippumatta esimerkiksi sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta, ellei muulle ole riittäviä perusteita", tulisi avioliitto avata samoilla perusteilla myös lukuisille muille ryhmille.

Jos avioliitto nyt avataan käsittämään samaa sukupuolta olevien parisuhteet, on hyvin vaikea nähdä, miksei samoilla perusteilla hyväksyttäisi monenvälisiä ja moniavioisia suhteita avioliiton perusteeksi. Haluttaessa voidaan myös muut avioliiton rajaukset kyseenalaistaa. Täällä jo puhuttiin, että on huomionarvoista, että viime vuoden joulukuun 13. päivä Utahissa paikallinen oikeus totesi moniavioisuuden kriminalisoinnin olevan perustuslain vastaista, vedoten samaa sukupuolta olevien avioliittojen perusteluihin. Voidaan myös kysyä, millä perusteella sukulaissuhteen pitäisi olla este avioliitolle ainakaan samaa sukupuolta olevien kesken.

Nyt esitetyn laisella tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperusteella ajattelua voidaan viedä vieläkin pidemmälle ja kysyä, miksi avioliitto tulisi ylipäätään kytkeä seksuaalisuuteen. Sisarukset tai ystävykset voisivat olla toisiinsa kiintyneitä ja haluta taloudellista turvaa tai yhteistä adoptiota, vaikkei heillä ole parisuhdetta perinteisessä merkityksessä. Eikö silloin heitä syrjitä, jos avioliiton solmimista rajoitetaan? Jos tämä kansalaisaloite hyväksytään, niin paljon tulee ongelmia. Toivottavasti, hyvät ystävät, järki voittaa.

⁹³ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Aloitankin mielelläni edustaja Mäkipään aiemmin esittämästä väitteestä. Totesitte, että avioliitto edustaa käsitettä turvasta, ja olen kanssanne samaa mieltä. Jos avioliitto todella takaa parisuhteelle turvaa, niin eikö silloin meidän tavoitteenamme tulisi olla, että sitä turvaa voidaan ulottaa myös samaa sukupuolta olevien parien suhteisiin?

Muun muassa edustajat Ahvenjärvi ja Rauhala, ja itse asiassa moni muukin, ovat aiemmin väittäneet, että avioliitossa on kyse lasten saamisesta. (Lea Mäkipää: Kyllä!) Ei avioliittolaissa näin lue. Lukekaa avioliittolaki uudelleen. Siellä

ei missään kohtaa väitetä, että avioliittoon voi mennä vain jos haluaa ja pystyy saamaan lapsia. Kun heteroparit menevät naimisiin, heiltä ei missään vaiheessa kysytä, että pystyttekö saamaan lapsia ja haluatteko saada lapsia. Avioliittoa ei ole rajattu pois niiltä heteropareilta, jotka vaikka hedelmättömyyden takia eivät voi saada lapsia tai eivät niitä halua.

Edustaja Rundgren esitti kysymyksen, voiko tasa-arvoa edistää muuttamatta avioliiton käsitettä. Tiettyyn rajaan asti varmaankin kyllä, mutta niin kauan kuin lain edessä ihmiset jaotellaan vuohiin ja lampaisiin, niin kauan kuin ihmiset asetetaan eriarvoiseen asemaan sen perusteella, mitä sukupuolta puoliso sattuu olemaan, niin kauan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ei ole saavutettu.

Edustaja Elomaa väitti, että Suomi ei ole valmis tasa-arvoiseen avioliittolakiin. Olen hänen kanssaan eri mieltä. Kysely toisensa jälkeen on johdonmukaisesti osoittanut, että suomalaisten selvä enemmistö paitsi on valmis niin myös haluaa tasa-arvoista avioliittolakiä. Nyt on meidän kansanedustajien tehtävä kuunnella kansalaisten toivetta ja säätää tämä laki.

Edustaja Heikkilä pohti avioliiton jo solmineiden oikeusturvaa. Valitettavasti tässä kohtaa hieinan jo tipahdin. En ihan pysynyt perässä siinä, mitä edustaja Heikkilä ajoi takaa, mutta jos hän pohdiskeli, miten tasa-arvoinen avioliittolaki vaikuttaisi avioliiton asemaan ja arvostukseen yhteiskunnassa, niin väitän, niin kuin muun muassa edustaja Pelkonen ja Männistö edellä, että tasa-arvoinen avioliittolaki vahvistaisi avioliiton asemaa yhteiskunnassa. Jos avioliitto todella on niin haluttu ja toivottu instituutio, että kymmen-, sadattuhannet suomalaiset kamppailevat päästäkseen nauttimaan siitä samasta oikeudesta, joka enemmistölle tässä salissa on itsestäänselvyys, niin eikö se kerro siitä, että vielä 2010-luvullakin avioliittoa arvostetaan laajalti?

Edustaja Oinonen veti keskusteluun mukaan sijaissynnytyksen ja lapsitehtailun. Jälleen keran pyydän: lukekaa kansalaisaloite. Kansalaisaloitteessa ei esitetä sijaissynnytyksen sallimista eikä siinä esitetä monia niitä muitakaan asioita, joiden perusteella tässä salissa tänään on kansalaisaloitetta vastustettu.

⁹⁴ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Lupasin äsken jatkaa tätä edellistä puheenvuoroa,

mutta kiusaus se on pienikin kiusaus kommentoida edustaja Tynkkysen puheenvuoroa.

Avioliiton merkitys on yhä suuri heteroiden keskuudessa. Se, mitä äsken sanoitte, ei pidä paikkaansa: että 2010-luvulla sen merkitys olisi romuttunut tai vähentynyt voimakkaasti. (Oras Tynkkynen: Ette kuullut tai ymmärtänyt, mitä sanoin!) 1 009 000 avioliittoa kertoo siitä, että avioliittoa arvostetaan, mutta vastaavasti 2 900 rekisteröityä parisuhdetta puhuu taas toista kieltä. Ei ole osoitettu, että tähän avioliittoon olisi kauhean suuri pyrky seksuaalivähemmistöjen osalta. En toki sitä millään tavalla väheksy enkä millään tavalla sitä vaadikaan, mutta haluan korostaa tällä heteroavioliiton merkitystä. Suurin osa avioliitossa olevista henkilöistä on ollut yhden ihmisen kanssa naimisissa. Ihmiset arvostavat avioliittoa ja pitävät sen merkitystä arvokkaana.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän arvokysymykseen, haluan nyt muutaman sanan puhua teologian näkökulmasta, sillä olen myös seurakuntatyöntekijäksi itseni lkenut joskus. Kristillisyyttä liittyy hyvin voimakkaasti meidän yhteiskuntaamme ja kulttuuriimme. Sieltä nousee myös meidän perustuslakimme. Kukaan ei tässäkään salissa kiistä kymmenen käskyn merkitystä, joka on tunnustettu jo vuosituhansien ajan. Tosin ehkä seitsemäs käsky ei ole niinkään muo-
dissa tänä päivänä, mutta kaikki muut käskyt taidetaan tunnustaa. Meillä myös valtiopäivät yleensä aloitetaan jumalanpalveluksella. Meillä itsenäisyyspäivät aloitetaan jumalanpalveluksessa, jonne me kansanedustajat menemme kunnioittamaan Jumalaa ja valtiota tällä valtiopäivöiminnan avauksella. Joku voi sanoa, että tämä on pitkä perinne — minun mielestäni erinomainen perinne. Jokainen sen sovittakoon itseensä. Tällä haluan kuvata sitä, että kristillisyyden on osa arkeamme meillä jokaisella, jokaisena päivänä. Emme me voi yhteiskunnassa sitä tosiasiaa muuttaa, että jos me muutamme tämän avioliittolain, se ei vaikuta mukamas arvoihin millään tavoin. Raamatusta nousee hyvin selkeästi, mitkä ovat Jumalan mielipiteet tässä lakialoitteessa. Tämän uskallan sanoa.

Täällä edustaja Kiuru kysyi itse, että miten Jeesus suhtautuisi tähän asiaan, jos hän olisi täällä. Ja minäpä kerron — vaikka edustaja Kiuru ei ole täällä — miten hän suhtautuisi. Ja mistä minä tiedän sen? Tästä, Jumalan sanasta, Raamatusta. Matteuksessa, esimerkiksi, luvussa 19, Jeesus sa-

noo näin: "Ettekö ole lukeneet, että Luoja jo alussa 'loi heidät mieheksi ja naiseksi. Sen tähden mies luopukoon isästänsä ja äidistään ja liityköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi'?" Tässä Jeesus vahvisti tämän Mooseksen aikaisen säädöksen. Minä pidän arvossa näitä asioita. Täällä ei vastaavasti puhuta tästä toisesta, vastakkaisten sukupuolten (Puhemies koputtaa) liittymisestä, mutta kuin huonossa merkityksessä. Siinä mielessä se on meille täällä varmasti löydettävissä, mikä Jumalan tahto tässä on.

No, tämä oli teologian näkökulmaa, mutta kuitenkin itse arvostan tätä eettistä teosta, jota Raamatuksi kutsutaan, ja en itse uskaltaisi kovin helpolla perusteella lähteä muuttamaan niitä iäisiä arvoja, jotka tänne on kirjoitettu.

⁹⁵ **Satu Haapanen /vihr:** Arvoisa puhemies! Käytän täältä paikalta. — No, jatketaan tästä edellisestä puheenvuorosta, että Raamatusta myös on paljon muuta ja arvostan sitä kirjaa erittäin suuresti. Raamatusta on myös kaksoiskäskey, käskyistä kaikista suurin: rakasta Herraa sinun Jumalaasi ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.

Minusta tällainen puhe, että lähdetään uskonnon kautta arvottamaan ihmisiä, sanomaan, kuka tekee oikein ja kuka väärin, ei ole vastuullista puhetta. Samalla lapsi ja nuori pohtii, olenko minä hyvä ihminen, olenko oikea ihminen. Kautta aikojen ovat varmasti ihmiset kipuileet tämän kysymyksen kanssa, oman seksuaalisuutensa kanssa. Kautta aikojen on ollut meillä naispareja, miespareja, ja voi vain kuvitella, miten ahdingossa monet heistä ovat eläneet. Tässä on myös kysymys siitä, saako ihminen parisuhteensa julkisesti tunnustetuksi. Se on tärkeä asia, että on myös tasavertainen julkisesti ja muitten ihmisten edessä.

Minusta on virheellistä tai vaarallista kytkeä tämä tasa-arvoinen avioliittolaki nytten kristillisiin arvoihin. Kristillisiä arvoja on toki muillakin kuin tämän lain vastustajilla, eikä sillä tavalla tämä kyllä minusta tähän kuulu ollenkaan.

⁹⁶ **Erkki Virtanen /vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Saarakkala käytti täällä, sanoisinko, hieman teoreettisen puheenvuoron siitä, mihin homojen ja lesbojen pitäisi uimahallissa mennä tai muuttuvatko suomalaisten uimahallien pukeutumis-, peseytymis- ja saunatilat molemmille sukupuolille avoimiksi ilman rajoituksia. En tiedä, miten se välttämättä kytkeytyy tähän lakiesi-

tykseen, mutta sen todistelun lähtökohtanahan oli sellainen kummallinen ajatus, että seksuaaliset vähemmistöt menisivät uimahalliin ikään kuin harjoittamaan seksiä. Tämä oli aika mielenkiintoinen näkemys. En oikein ymmärrä sen perustetta, mutta voi nyt kai sanoa, että todennäköisesti jopa homot ja lesbot menevät uimahalliin pääasiassa uimaan.

Tämä keskustelu ja prosessi ovat olleet mielenkiintoisia historiallisesta näkökulmasta. Minä olen ollut täällä tarpeeksi pitkään. Muistaakseni, kun täällä puhuttiin silloin, kun muun muassa hedelmöityshoidoista samaa sukupuolta oleville pareille päätettiin, niin silloin esitettiin nämä aivan samat uhkakuvat. Kuitenkin tämä keskustelu on siinä mielessä parantunut, että joka kerta aina sieltä parisuhdelain säätämisestä lähtien ne pahimmat väitteet ovat poistuneet ja sitten niitä hyväksytyjä lakeja on käytetty ikään kuin perustana sille, että nyt onkin tämä, että ei voi soveltaa, että kun on kerran parisuhdelaki, niin avioliittolakeja ei tarvitse säätää. Täällä on niitäkin, jotka jo silloin vastustivat parisuhdelakia, kun sitä säädettiin, ja he nyt sitten käyttävät sitä vastustamaansa parisuhdelakia perusteluna sille, että tätä lakia ei voida hyväksyä.

Näin vanhaksi kun olen elänyt, niin muistan senkin ajan, jolloin avopareja paheksuttiin syvästi. Silloinhan se yleinen vaatimus oli, että avoparien pitää mennä ehdottomasti avioliittoon, koska synnissä ei saa elää. Jotkut ovat olleet sitäkin mieltä, että ikään kuin parisuhteessa elävät eläisivät synnissä, mutta ilmeisesti he eivät voi pelastua siitä avioon menemällä, jos tämä logiikka toimii.

No, joka tapauksessa minäkin voin olla sitä mieltä, että ne tekniset ja käytännölliset ongelmat, jotka nykyisestä avioliittolaista samaa sukupuolta oleville pareille seuraavat, voitaisiin poistaa muuttamalla lakeja. Mutta eihän tässä siitä ole kysymys. Tässä on kysymys siitä, onko kaikilla ihmisillä samat ja tasa-arvoiset oikeudet.

⁹⁷ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko varmaankin kuuli puheenvuoroni väärin. Voitte tarkistaa eduskunnan pöytäkirjoista, että sanoin nimenomaan, että avioliittoa arvostetaan vielä 2010-luvullakin paljon, ja siitä arvostuksesta on osoitus se, että täälläkin tänään keskustellaan, voidaanko tätä avioliittoa laajentaa myös muille ihmisryhmille.

Aiemmin tänään keskustelussa edustaja Sasi sanoi jotain sensuuntaista, että onko nyt sitten joillakin ihmisillä oikeus ikään kuin ottaa avioliiton käsite omaan käyttöönsä, ja edustaja Lohi oli sitä mieltä, että tasa-arvoinen avioliittolaki loukkaa perinteisen avioliiton kannattajia. Eli jos vähän hakee vastaavaa esimerkkiä: jos vaikka aikoo ainoastaan heteroparit olisivat saaneet kulkea bussilla ja sitten esitettäisiin, että homoparitkin pääsisivät bussiin, niin loukkaisiko se näitten heteroparien tunteita ja oikeuksia? (Erkki Virtanen: Etelävaltioitten valkoisten oikeuksia!) Busseista puheen ollen tulikin mieleeni: ajattelitkohan valkoihaiset Yhdysvaltain etelävaltioissa taannoisina vuosikymmeninä, että mikä oikeus mustaihoisilla on tulla viemään meille valkoihaisille kuuluneita etuoikeuksia, miten mustaihoiset kehtaavat tulla vaatimaan yhdenvertaista kohtelua? Tasa-arvoisessa avioliittolaisissa ei ole kyse etuoikeuksien vaatimisesta vaan siitä, että yhtäläiset oikeudet ulotetaan koskemaan kaikkia kansalaisia.

Edustaja Mäkipää valitettavasti jo poistui, mutta hän toisti väitteen, että Utahin osavaltiossa oikeus olisi päätyntä sallimaan moniavioisuuden ja vieläpä tasa-arvoisen avioliittolain perusteella. Näin ei ole käynyt. Utahin oikeuden päätös ei salli moniliittoja. Sen sijaan se toteaa, että usean henkilön yhdessä asumisen kieltä on perustuslain vastainen. Miksi osavaltion lainsäädännössä tällainen yhdessä asumisen kieltä on aikoinaan ollut? Sillä on pyritty taistelemaan mormonien moniavioliittoja vastaan. Mutta tällä ei ole mitään tekemistä tasa-arvoisen avioliittolain kanssa.

Edustaja Niikko muiden muassa esitti sellaisen väitteen, että nykyinen laki on jo tasa-arvoinen, koska jokainenhan (Puhemies koputtaa) voi mennä vapaasti naimisiin toista sukupuolta edustavan ihmisen kanssa, mutta, edustaja Niikko, jos meillä olisikin sellainen laki, että saisitte mennä naimisiin ainoastaan samaa sukupuolta olevan ihmisen kanssa, tulisitteko tänne pönttöön sanomaan, että meillä on jo tasa-arvoinen avioliittolaki, koska kuka tahansa saa mennä naimisiin toisen ihmisen kanssa? Ja jos ei halua mennä naimisiin samaa sukupuolta olevan ihmisen kanssa, se on sitten oma valinta. Ette ehkä tulisi puolustamaan tällaista lakia ja väittäisi sitä tasa-arvoiseksi.

Edustaja Hakkarainen esitti aika reippaan väitteen, että tasa-arvoisella avioliittolaila suu-

relta osalta kansaa riistetään ihmisoikeudet. Miten, se ei hänen puheenvuorostaan käynyt ilmi. Kansalaisaloitehan päivävastoin laajentaa kansalaisoikeuksia, laajentaa samoja yhtäläisiä oikeuksia koskemaan useampia ihmisiä. Mutta edustaja Hakkarainen esitti väitteen, että tasa-arvoinen avioliittolaki määrää siitä, minkälaista seksikasvatusta Suomessa lapsille järjestetään. Edustaja Hakkaraisen kansanedustajana olettaisi ymmärtävän, miten lainsäädäntö Suomessa toimii. Avioliittolaila ei millään muotoa päätetä siitä, mitä Suomen kouluissa opetetaan. Sillä ei päätetä millään muotoa siitä, mikä on Suomessa kouluissa seksikasvatuksen sisältö. Avioliittolaila, kertaan vielä, päätetään vain siitä, ketkä voivat mennä naimisiin keskenään ja millä ehdoilla.

⁹⁸ **Jaana Pelkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Täällä salissa on puhuttu tänään paljon vakauksesta ja omastatunnosta. Edustaja Tynkkynen on joskus täällä salissa viisaasti todennut, että on erittäin tärkeää kyetä tekemään ero oman henkilökohtaisen vakaumuksen ja lainsäätäjän roolin välillä, ja en voisi enempää olla hänen kanssaan samaa mieltä tästä asiasta.

Kuten itse tänään jo aikaisemmin sanoin, erityisesti meille lainsäätäjille ihmisten juridisen tasa-arvon tulisi olla itsestäänselvyys, ja ainuttakaan pätevää perustelua sille, millä perusteella eri sukupuolta olevat parit voidaan asettaa juridisesti eri asemaan samaa sukupuolta olevien parien kanssa, en ole kuullut enkä tule kuulemaan, koska sellaisia ei yksinkertaisesti ole.

⁹⁹ **Heikki Autto /kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on tänään pidetty hyviä ja pitkiä puheita tästä asiasta, joten totean vain lyhyesti oman kantani.

Mielestäni nykyinen avioliittolaki on toimiva. Jo käsitteenä avioliitto tarkoittaa mielestäni yhden naisen ja yhden miehen välistä liittoa. Olen toki sitä mieltä, että parisuhdelainsäädäntöä voidaan kehittää Suomessa, ja kuten täällä on tuotu esille esimerkiksi tämä sukunimikysymys, niin mielestäni tätä voidaan lainsäädännöllä viedä eteenpäin ja kehittää niin, että erilaisissa ihmissuhteissa elävät ihmiset ja erilaisissa parisuhteissa elävät voivat kokea tässä mielessä tasa-arvoa. Mutta mielestäni nykyinen avioliittolaki on toi-

miva, ja siksi en kannata tämän kyseisen aloitteen hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Täällä ei nyt ole kyllä pitkiä puheita pidetty. On suositeltu 3:a minuuttia, ja korkeintaan 4:ään on joku puhe voinut venyä, niin että ollaan aika lyhyitä puheenvuoroja pidetty, ja toivotaan, että siitä pidetään myös jatkossa kiinni.

¹⁰⁰ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Haapanen, jos kuuntelit tarkkaan, niin mainitsin, että puhuin lähtökohtaisesti teologin näkökulmasta siinä minun teologisen näkökulman puheenvuorossani. Koska kysymys on mielestäni arvokeskustelusta, niin silloin näen oikeaksi vastata edustaja Kiurun kysymykseen, mutta en meinaa enempään teologiseen keskusteluun lähteä, koska siitä ei tule kuin sillisalaatti.

Edustaja Pelkonen, mainitsit, että... Tai lähditkö taas pois? Joo. Mainitsit kuitenkin tuossa, ettet ole kuullut yhtään perustetta täällä, minkä takia tämä tasa-arvoasia ei mene läpi. Aikaisemmin tässä mainitsin siitä yhdenvertaisuuskäsitteen ongelmallisuudesta, että kaikkia lakeja ja asioita ei voi absoluuttisesti toteuttaa kaikille, koska kaikilla on joko samat oikeudet tai ei oikeuksia ollenkaan. Tämä lainsäädäntö on vain tämmöistä valintaa: sulle enemmän ja mulle vähemmän tai näinpäin pois. Kaikessa lainsäädännössä törmätään tähän, jaamme me sitten rahaa kunnille tai terveydenhuoltoon.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin muutamaa mielestäni huonosti perusteltuun argumenttiin vielä ottaa kantaa.

Täällä on mainittu kyllä tämä ansiokas yli 160 000 nimeä, jotka tähän avioliittolakiin on kerätty. Se on todella paljon nimiä, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että se itsestään selvästi hyväksytään täällä, kuten me kaikki tiedämme. Jos minä en väärin muista, niin eduskuntavaaleissa vihreillä oli yli 200 000 ääntä, joten tämä ei vastaa edes vihreitten äänimäärää puhumattakaan vasemmistosta ja muista puolueista. Elikkä ei se iso äänimäärä vielä kerro koko kansan tahtoa. Meillä oli myös muistaakseni presidentinvaaleissa hyvin tiukka kamppailu, jossa numero kakkonen sai miljoona ääntä ja voittaja sai lähes 2 miljoonaa, joten se selkeästi kertoi, millaisen presidentin me silloin aikanaan valitsimme kansan mielestä parhaana.

Tällä yritän vain kuvata sitä, että mielestäni näin tärkeässä kysymyksessä kyllä tämmöinen kansanäänestys olisi ehdottomasti paras vaihtoehto. Silloin voisivat suoraan kaikki todeta, että pulinat pois, kansa on puhunut ja mennään sen mukaan. Tässä käy niin, niin kuin täällä on tänään käynyt ilmi, että tämä lain käsittely väkisin enemmän tai vähemmän politisoituu, niin kuin kaikkien muittenkin lakien käsittely.

En myöskään, arvoisa puhemies, ymmärrä tätä mielipidekyselyihin vetoamista, että yli puolet Suomen kansasta haluaa tämän lainmuutoksen. Jos vähänkin on silmät auki lukenut niitä mielipidekyselyjä, niin se kysymys on hyvin suppeasti kysytty: haluatko tasa-arvoisen avioliittolain? Kysymyksen voi esittää monella muullakin tavalla, minkä me hyvin itsekin tiedämme.

Sitten myös tämä perustelu "koska muutkin, niin mekin": Tämäkään ei minua vakuuta, mitä Ruotsissa tehdään tai Norjassa tehdään. Se ei vakuuta vielä minua siitä, että meidän täytyy toimia samoin kuin he. Maailmassa on valtion laskentatavasta riippuen 200—250 valtiota, (Puhemies koputtaa) joista lähes 200 valtiota on YK:n jäseniä, joten se määrä itsessään on jo niin suuri. Elikkä se hyväksyneiden 16—17 valtion määrä ei vielä vakuuttanut minua.

Arvoisa puhemies! Anteeksi, että ylitin taas puheajan.

¹⁰¹ **Satu Haapanen/vihr:** Arvoisa puhemies! Vielä muutama kommenttini. Ensinnäkin edustaja Autto: nykyinen avioliittolaki on toimiva niiden kannalta, jotka ovat avioliitossa, mutta kaikkien näkökulmasta se ei ole vielä toimiva. Ja sitten muistuttaisin, mitä täällä on toistettu, että ei tämä tasa-arvoinen avioliittolaki muuttaisi käytännössä kenenkään arkea mihinkään. Se ei olisi keneltäkään pois. Se parantaisi joidenkin arkea, mutta enemmistön näkökulmasta se ei muuttaisi asioita mihinkään, eikä se muuttaisi meidän yhteiskuntaakaan. Vaikka täällä on sellaisia kuvia maalailtu, että nyt sitten jotain aivan kauheaa tästä seuraisi, ei näin tulisi tapahtumaan.

Olen ollut pöyristynyt niistä näkemyksistä, joiden mukaan avioliitto on vain lastentekoa varten. Eihän se nyt näin ole. Silloinhan me halveeraamme avioliittoa, jos ajattelempa, että se on vain jonkinlainen biologinen suhde.

Sitten edustaja Mäkipää täällä puhui näitten rekisteröityjen parisuhteiden lasten hyvinvoinnista. Sosiaali- ja terveysministeriön sivuilta lai-

naan: "Näyttääkin siltä, että lasten persoonallisuuden kehityksessä, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmissa ja psykiatrisessa sairastavuudessa ei ole systemaattisia eroja sen mukaan, minkälaisessa perheessä lapsi on kasvanut. Missään tutkimuksessa ei ole todettu, että homoseksuaalisten vanhempien lapsilla olisi enemmän psyykkisiä ongelmia ja psykiatrisia häiriöitä kuin muilla lapsilla" ja niin edelleen. Tähän ei löydy mitään tieteellistä perustetta, että homoperheitten lapset voisivat huonosti.

Sitten on vielä pelkoja tässä asiassa. Paitsi että tässä on kysymys käsitteen määrittelystä, niin jossain määrin myös vallankäytöstä ja myöskin adoptio-oikeudesta. Adoptiot ovat aina tiukan seulan takana. Ja kun katson omaa lastani, kun hän harrastaa ja onnistuu ja menestyy elämässään, niin kyllä minä ajattelen monesti, miten vanhemmuus tuo elämään sellaisen ulottuvuuden, jonka kyllä soisi kaikille niille aikuisille, jotka rakastavat ja välittävät lapsistaan, että he saisivat myöskin sen ilon kokea.

¹⁰² **Eero Suutari/kok:** Arvoisa puhemies! Tämän illan aikana on täällä esitetty monenlaisia pelkoja ja olettamia tästä kansalaisaloitteesta. Ne on lähes kaikki jo pystytty käsittelemään ja suurilta osin torjumaan. Yksi asia on mielestäni jäänyt vähän vähemmälle, elikkä täällä on pelätty, että lasta kiusataan sen takia, jos hänen vanhempansa olisivat samaa sukupuolta kotona. Minulla on tällainen toisenlainen käsitys tästä asiasta. Jos me täällä teemme lain, joka on tasa-arvoinen, niin se aiheuttaa kulttuurin, jossa on hyväksyttävät asiat, ja sen kulttuuri tuloksena syntyy tilanne, ettei ole kyllä mitään syytä kiusata enää sellaisilla perusteilla.

¹⁰³ **Oras Tynkkynen/vihr:** Arvoisa puhemies! On ilo ja kunnia palata edustaja Niikon edellä esittämiin argumentteihin.

Te, edustaja Niikko, totesitte, että kaikki lainsäädäntö toimii periaatteella "sulle enemmän, mulle vähemmän". Itse asiassa tasa-arvoinen avioliittolaki toimii periaatteella "mulle samat oikeudet kuin ennenkin, sulle vihdoinkin samat oikeudet kuin muillekin tähän asti". Tasa-arvoinen avioliittolaki ei ole keneltäkään pois eikä merkitse kenellekään vähemmän.

Edustaja Niikko myös totesi, että kansalaisaloitteen allekirjoittajien määrä ei kerro koko kansan tuesta, eikä kerrokaan. Muistakaa kuitenkin

kin tuo perustelu, kun käsittelemme myöhemmin muita kansalaisaloitteita tässä salissa, vaikka kansalaisaloitetta, jossa esitetään ruotsin kielien aseman muuttamista koulutuksessa. Ja jälleen, jos mielestänne kyselyt eivät kerro kansalaisten näkemyksistä mitään olennaista, muistakaa myös tuo näkemys silloin, kun tässä salissa käsitellään muita aiheita, koska te ette johdonmukaisesti voi silloin vedota myöskään mihinkään mielipidekyselyihin.

Edustaja Niikko vähän aikaa sitten ja muutama kollega aiemmin totesi, että maailmassa on kuitenkin pari sataa valtiota ja mitäpä nyt, jos vaikka tusinan verran on valtioita, joissa tasa-arvoinen avioliittolaki on säädetty. Olennainen kysymys ei ehkä niinkään ole se maiden määrä, vaan se, mihin maiden viiteryhmään me katsomme kuuluvamme. Katsommeko kuuluvamme samaan ryhmään muiden Pohjoismaiden kanssa arvomaailmalta, näkemyksiltä noin pääsääntöisesti vai luemmeko itsemme vaikka Itä-Euroopan tai Venäjän kanssa samaan arvoryhmään?

Mutta, arvoisa puhemies, haluan vielä palata kysymykseen, joka tässä keskustelussa aika monta tuntia sitten esitettiin edustaja Soinille, kysymykseen, johon hän ei vastannut. Edustaja Soinilta edustaja Männistö kysyi, miten perussuomalaisten eduskuntaryhmä aikoo suhtautua kansanedustajiensa äänestyskäyttäytymiseen. Edustaja Soini kertoi puolueensa kannan, mutta ei edustaja Männistö sitä kysynyt. Täällä on muillakin puolueilla tässä salissa virallisia puoluekantoja tasa-arvoisesta avioliittolaista. Edustaja Männistö kysyi edustaja Soinilta, aikooko perussuomalaisten eduskuntaryhmä pakkottaa jäsenensä äänestämään kunkin edustajan omaatuntoa vastaan. (Ari Jalonen: Meillä on vaaliohjelma! Ei ole vaalikuria!) Siihen ei saatu tässä salissa vielä vastausta. Toivon, että joku, vaikka edustaja Jalonen, voi tähän kysymykseen vastata.

Edustaja Soini myös totesi, että jos haluaa vaikuttaa perussuomalaisten kantoihin, niin sitten pitää liittyä puolueeseen. Mutta kun kyselyjen mukaan selvä enemmistö perussuomalaisten kannattajista kannattaa tasa-arvoista avioliittolaikaa, mikä painoarvo tällä perussuomalaisten kannattajien näkemyksellä on perussuomalaisen eduskuntaryhmän äänestyskäyttäytymisessä?

Edustaja Soini kysyi myös, että jos tasa-arvoinen avioliittolaki menee läpi, tuleeko hänestä lainrikkoja sen takia, että hänen käsityksensä

avioliitosta on toisenlainen. Jälleen kannattaa lukea kansalaisaloite. Kansalaisaloitteessa esitetään avioliittolain muuttamista niin, että kaksi samaa sukupuolta olevaa ihmistä voi mennä naimisiin keskenään. Se ei evää keneltäkään oikeutta omaan mielipiteeseensä tai sen esittämiseen.

¹⁰⁴ **Ilkka Kantola /sd:** Arvoisa puhemies! On jotakin tavattoman hienoa, oikeastaan koskettavaa, siinä keskustelussa, mikä täällä on tänään käyty hyvin tärkeästä aiheesta: elämme sellaista aikakautta, jolloin eduskunnassa käydään puolustamaan avioliittoa. Niin pitkään, kymmeniä vuosia, on käyty syvällistäkin keskustelua ja hyvin painokasta keskustelua siitä, että avioliitto instituutiona olisi käymässä tarpeettomaksi tai että avoliitto, avosuhte, muunlainen parisuhde kuin avioliitto, olisi jotenkin se ensisijainen ja suositeltava ja että nykyaikaisen ihmisen parisuhteen muodon tulisi olla jotakin muuta kuin se perinteinen sitoutunut avioliitto. No, nyt täällä tänään eri näkökulmista puhujat ovat käyneet puolustamassa avioliiton arvoa. Avioliitto, sen instituutio, nauttii suurta arvostusta tänä päivänä, ja varmaan monista syistä avioliiton arvostus on ollut kasvamaan päin.

Kun ajatellaan pitkää kehitystä sotien jälkeisenä aikana Suomessa, niin monesta syystä yhteiskunta joutui monenlaiseen kaaokseen sodanjälkeisenäkin aikana, kun arkielämän täyttivät monet kiireiset työt jälleenrakentamiskaudella ja kun sodassa oli monenlaisen moraalisen kriisin läpi jouduttu käymään ja kun perheet rikkoutuivat myös siitä syystä, että miehiä kuoli rintamalla suuri määrä ja monet kodit särkyivät. Siinä kaikessa kaaoksessa myös avioerojen määrä lisääntyi huomattavasti, ja se merkitsi yhteiskunnassa suurta arvojen mullistusta ja kirkossa ja yhteiskunnassa suurta keskustelua siitä, millä tavalla, millä perustein avioero on myönnettävä, ja sitten vielä siitä, millä perustein ihmisiä on mahdollisuus vihkiä ja heidän on mahdollisuus aloittaa alusta uudelleen avioliitossa. Avioliiton asema oli uhattuna, mutta sen jälkeen kehitys on jatkunut sitten toisentyppisesti.

Avioliitto instituutiona ymmärretään tänä päivänä hyvin tärkeäksi suojaksi parisuhteelle ja sille perheelle, joka parisuhteen ympärille muodostuu, parisuhteelle, joka meidän yksilönvapautta korostavassa yhteiskunnassamme perustuu ihmisten vapaalle valinnalle oman kumppaninsa suhteen, rakkautta, ehkä romanttiselle rakkau-

delle, kiintymykselle, luottamukselle, kaikille hyvälle ja tärkeille asioille. Tällaista kiintymykseen, luottamukseen, sitoutumiseen perustuvaa parisuhdetta avioliittoinstituutio varmasti meidän kaikkien mielestä hyvin tukee ja vahvistaa.

Sen takia, juuri näiden syiden takia, on minusta ymmärrettävää se, että myös tuo toisentyypinen parisuhde, kiintymykseen, luottamukseen, sitoutumiseen perustuva suhde, haluaa ympärilleen yhtäläisen tuen kuin tämä perinteinen kahden eri sukupuolta olevan parisuhteen jäsenen välinen suhde. Avioliittolain muutos, niin kuin edustaja Tynkkynen tuossa edellä sanoi, ei poista keneltäkään mitään hänen oikeuksiaan, ei heikennä kenenkään asemaa. Mutta kun meillä on olemassa, muun muassa minulla ystäväpiirissäni, henkilöitä, jotka kokevat, että nykyinen lainsäädäntö on heidän parisuhdettaan, heidän tuen tarvettaan syrjivä lainsäädäntö, niin miksi emme ottaisi sitä askelta, jolla tuo heidän syrjinnän kokemuksensa poistuu?

Minusta tästä on kysymys. Keneltäkään ei oteta mitään pois. Joillekuille tuodaan se kokemus, että he ovat yhdenvertaisessa asemassa siinä, kun yhteiskunta tukee heidän uskollista, sitoutunutta parisuhdettaan.

¹⁰⁵ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin kertoa, että olen samaa mieltä edustaja Tynkkynen kanssa siitä, että eihän tämä nimimäärä, missä tahansa asiassa, kerro koko kansan tahtoa. Se on totta. Tokihan me joudumme siitä osviittaa ottamaan eri asioihin. Loppujen lopuksi ne ovat poliittisia päätöksiä, ja sen johdosta itse olen lämmennyt sille ajatukselle, että kansanäänestys olisi tärkeässä roolissa. Myös esimerkiksi pakkoruotsikysymys olisi kansanäänestyksen arvoisen. Sillä näistä kiistoista päästäisiin.

En kuitenkaan vielä yhdy siihen lämmitteilyyn, jonka perustelu on, että koska naapurit ovat hyväksyneet tämän lain, niin miksi emme mekin, että kuljettaisiin sen kehityksen mukana. Minun mielestäni se kehityssuunta on väärä, ja sen vuoksi tässä sanonkin, että historia tulee todistamaan, olenko minä oikeassa vai väärässä. Ja sen verran olen historiaa lukenut, että tämä ei ole ihan ensimmäinen kerta, kun tällaisia isoja kysymyksiä tällä alueella yhteiskunnassa käydään läpi.

Sitä, mitä tulee Timo Soinin sanomisiin tai sanomatta jättämisiiin, ei ole meidän asiamme kommentoita. Hän toki on itse oikeutettu olemaan

vastaamatta siihen, jos hän ei halua vastata. Mutta sen verran voin sanoa, että meillä perussuomalaisilla on vaaliohjelma, johon me sitouduimme, kun me lähdimme tänne eduskuntavaalikierrokselle mukaan. Aivan samoin hallituspuolueet ovat sitoutuneet kehysriiheen ja moneen muuhunkin asiaan, mitä te täällä muutatte yhdessä.

Ettei kenellekään jää epäselväksi, haluan tätä loppusuoraa pehmentää toteamalla lopuksi tämän: Eivät perussuomalaiset ole yhtään mitään vähemmistöä vastaan, eivät edes homoja vastaan missään tapauksessa, vaikka tässä asiassa olemme eri mieltä. Tätä lakialoitetta käsiteltäessä tulee varmasti erimielisiä mielipiteitä esille, ja niin sen kuuluu ollakin. Jokaisen meistä on hyvä sanoa ääneen, mitä me ajattelemme ja tunnemme tässä asiassa. Toki on hyvä pysyä asiallisilla linjoilla, ettemme lähde toisiamme leimaamaan toisten mielipiteitten vuoksi tai tuomitsemaan millään tavoin. Siinä mielessä kiitänkin, että tämä on kuitenkin hyvin maltillisella tasolla tämä keskustelu tänään täällä käyty.

Lopuksi haluan omalta osaltani kuitenkin vielä sen sanoa, että avioliittolain muuttaminen on kuitenkin arveluttava asia yhteiskunnan kokonaisedun kannalta katsottuna, ja tämä ehkä on se minun lähtökohtani yhdeltä osaa. Yhteiskunnan kokonaisedun kannalta on, ikävä kyllä, tämän nykyisen tilanteen johdosta vain todettava, että tämä avioliittolaki on syytä pitää tällaisenaan, sillä tällaisenaan se myös antaa lapsille erilaiset oikeudet kuin heillä muutoin olisi.

¹⁰⁶ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Vaihtelun vuoksi näin täältä paikalta. Jatkan siitä, mihin edustaja Niikko lopetti, eli yhteiskunnan kokonaisedusta. Sekä edustaja Niikko että moni muu kollega on aprikoinut, että jos tasa-arvoisen avioliittolaki säädetään, mitä yhtä sun toista kauheaa siitä mahtaa seurata. No, tähän selviää aika helposti. Te voitte matkustaa vaikka Ruotsiin ja katsoa, miten huonosti Ruotsilla menee sen takia, että siellä on säädetty tasa-arvoisen avioliittolaki, tai ottaa laivalipun Islantiin, tutustua siihen, miten kurjalta Islannin tilanne tällä hetkellä näyttää tasa-arvoisen avioliittolain säätämisen takia. Tai miten makaa Kanada, jossa on pitkään ollut voimassa tasa-arvoisen avioliittolaki, minkälaisia erilaisia kauheuksia siellä tästä laista on seurannut, tai vaikka Yhdysvalloissa Washingtonin tai Massachusettsin osavaltioissa?

Oma tuntumani näissä ja monissa muissa paikoissa matkustaneena on se, että tasa-arvoisesta avioliittolaista ei ole seurannut mitään muuta kuin hyvää. Siitä on seurannut sitä, että kaikki kansalaiset aiempaa yhdenvertaisemmin otetaan yhteiskunnassa huomioon ja kaikkia kansalaisia arvostetaan. Itsekin haluan näin loppuun kiittää kaikkia keskustelijoita ja myös edustaja Niikkoa, jonka kanssa on ollut jälleen ilo vaihtaa ajatuksia.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Ja edustaja Niikko vielä on pyytänyt puheenvuoroa.

¹⁰⁷ **Mika Niikko /ps:** Kiitos, puheenjohtaja! Tapanana on ehkä ottaa viimeinen sana joskus joissain asioissa, mutta en nyt sen vuoksi puhu vaan ehkä pikkasen haluan muistuttaa, että tänään on puhuttu myös niistä asioista, että heterot ikävä kyllä kokevat, että se on joiltakin pois, jos avioliittolaki muuttuu, koska se väistämättä vähentää esimerkiksi heteroparien adoptiomahdollisuuksia, kuten tänään olen puhunut muutamin esimerkein. Toisekseen, on aina olemassa se vaara, että tällaisesta uudesta lainsäädännöstä tulee enemmänkin normi kuin joku yksi asia vain, ja siitäkin tänään muutaman sanan mainitsin viitaten Norjassa tapahtuneeseen tilanteeseen.

Mutta kiitän edustaja Tynkkystä, että saatiin käydä rakentavaa ja hyvää ajatustenvaihtoa, ja uskomme ja tiedämmehän me sen, että me pysymme kaikki täällä hyvään yhteiseen lainsäädäntötyöhön. Tältäkin osin varmasti tehdään hyvä valmistelu, että tämä tulee huolella käsiteltyä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

3) Laki kaivoslain 169 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 78/2013 vp (Heikki Autto /kok ym.)

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Heikki Autto /kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa esiteltävän lakialoitteen tarkoituksena on turvata kullanhuuhtonon jatkuminen tilanteessa, jossa hallinto-oikeudesta haetaan muutosta kaivosviranomaisen tekemään myönteiseen kullanhuuhtonaluvan jatkopäätökseen.

Kullankaivuu on 150 vuotta vanha perinteikäs lappilainen elinkeino. Perinteinen kullanhuuhtonta, modernimpi koneellinen kullankaivuu ja nykyaikaiset kultakaivokset ovat kaikki tärkeitä osia Lapin elinkeinorakenteessa, mutta ehkä vielä keskeisemmin lappilaisessa kulttuurissa. Tästä kulttuurillisesta merkityksestä voi ottaa esimerkiksi vaikkapa sen, kuinka Lapin äidin kehtolaulussa äiti laulaa lapselleen, kuinka tämä vartuttuaan tulee kerran perimään kairain kultamaat, tai kun kairojen kulkija laulaa: "Rovaniemen markkinoille vein mä Lapin kultaa. Sitähän on mulla niin kuin etelässä multaa."

Arvoisa puhemies! Kullankaivuun kaikkein perinteisin muoto, kullanhuuhtonta, mies, lapio, ränni ja vaskooli, on vuoden 2010 kaivoslain muutoksen jälkeen joutunut kohtuuttomien byrokraattisten vaikeuksien kohteeksi.

Kaivoslain 65 §:n mukaan kullanhuuhtonaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään 3 vuotta kerrallaan. Näin kullanhuuhtoja joutuu saattamaan elinkeinonsa alttiiksi kaivosviranomaisen päätökseen kohdistuvalle muutoshauille kolmen vuoden välein.

Kaivoslain 169 §:n mukaan kaivosviranomaisen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista taikka kaivoslupaa tai kaivosturvallisuuslupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Jostain syystä, ilman lain perusteluista ilmeneviä kunnollisia perusteluja, kullanhuuhtonalupa on jätetty pois tämän mahdollisuuden piiristä. Tämä yksi sana, kullanhuuhtonalupa, meidän tulee nyt lakiin lisätä, jotta kullanhuuhtontaperinteen turvaamisessa päästään askel eteenpäin.

Perinteinen kullanhuuhtonta on ympäristövaikutuksiltaan kaikkein pienimuotoisinta kullankaivuutoimintaa. On selvää, että mikäli toimivaltaisen viranomaisen myöntämä kullanhuuhtonalupa todettaisiin hallintotuomioistuimessa lainvastaiseksi, ei perinteisen kullanhuuhtonon

menetelmin ole voitu jo toiminnassa olevassa kultahuuhtomossa aiheuttaa muutoksenhau aikana mitään sellaista vahinkoa, joka ei olisi korvattavissa asetettavan vakuusmaksun puitteissa. Esitettävä lakimuutos mahdollistaa toiminnassa olevien kultahuuhtomoiden toiminnan jatkumisen siinä tapauksessa, että kolmen vuoden välein tehtävästä kullanhuuhtontalupapäätöksestä valitaan hallinto-oikeuteen.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti lakialoite etenee valiokuntakäsittelyssä ripeästi hyvään lopputulokseen, jotta koko Euroopan mittakaavassa ainutlaatuisen kulttuurin, kullankaivuuperinteen, säilymistä voidaan näin edesauttaa.

² **Eero Suutari /kok:** Arvoisa herra puhemies! On todellakin sääli, jos tuhoamme kullanhuuhtontatyypin kullankaivuuperinteen, ja siksi esitän huoleni ja olen samaa mieltä kuin edustaja Autto. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4) Laki tupakkalain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 74/2013 vp (Ari Jalonen /ps)

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

¹ **Ari Jalonen /ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi on syytä esittää kiitos sinne, minne kiitos kuuluu, eli Euraajan Perussuomalaisilta on alun perin tämä ajatus tästä lain perusmuodosta tullut, ja sinne kuuluvat kiitokset. Toinen henkilö, kenelle kuuluu kiitos osoittaa, on oikeustieteen professori Erkki Havansi, joka on auttanut tämän lain teknisessä muotoilussa ja varsinkin sen perustuslain kohdan selvittämisessä.

Tämä lakialoite jakaa hyvin paljon mielipiteitä. Toiset sanovat, että tämä on erittäin oivallinen ja hyvin keksitty, ja toiset sanovat, että tämä on huono, tämä on vain tällainen holhousyh-

teiskunnan negatiivinen jatke, ja polkisivat sen syvälle suohon. Minä ymmärrän, että tämä jakaa mielipiteitä hyvin paljon, ja sehän on hyvin helppo ymmärrettävää, koska tupakointihan on tietynlainen sosiaalinen tapahtuma. Jos ajatellaan jotain nuorisoryhmää, missä tupakoidaan, niin siinä ajatuksenvaihtoa on siinä tupakkataululla ja samoin työpaikoilla joka paikassa. Eli tämän hyväksyttävyyden sinänsä paljon muutakin kuin se tupakanpolto. Se on sosiaalinen tapahtuma.

Nuorten joukossa onneksi on vähentynyt tupakanpolto. Tosin on myös muita asioita, mitkä sitten ovat tulleet tilalle, ja se ei välttämättä ole aivan hyvä asia. Mutta tästä nuorten käyttäytymisestä johtuen, siis tupakoinnin vähentymisestä, voisi päätellä, että nyt voisi olla otollinen aika tehdä tälle jotain.

Tämä on hieman poikkeuksellinen lakiesitys. Minulle ainakin itselleni tuli ensimmäisten epäilyjen joukossa mieleen se, onko tämä perustuslain mukainen, rajaako tämä ihmisiä eriarvoiseen asemaan ja niin edespäin. Tämä oli ensimmäinen epäily, mikä tuli mieleen.

Toinen oli sitten siitä, meneekö tämä pimeille markkinoille, niin sanotusti tiskin alle, ja salakuljetus ja niin edespäin lisääntyisi — eli haitat jäisivät, mutta hyötyjä eli verotuloja ei olisi. No, näin tapahtuisi, jos tällainen tupakan täyskielto tulisi voimaan heti. Kieltolaila sitä joskus koettiin alkoholin suhteen, ja siitä ei ollut mitään hyvää seurausta. Se meni kuusen alle poltoksi ja salakapakoiksi. Haitat jäivät edelleen, mutta hyötyjä ei lainkaan. Eli kertakiellolla näitä asioita ei saada ratkaistua. Utta kieltolakia ei missään nimessä tule tehdä. Tämä on hyvin poikkeuksellinen, ja tämän parhaita ominaisuuksia on nimenomaan tämä liukuvoimaantulo, koska tämä tupakanpolton käytön kieltohan koskee vain 2000-luvulla syntyneitä — vain 2000-luvulla syntyneitä, ei ketään muita.

Miksi sitten kannattaa pohtia tätä, miten yli-päästä eroon? Tupakoinnin haitat eri laskelmin tehtynä — ne ovat hieman joustavia — ovat 1,5:stä jopa 2 miljardiin euroon vuodessa. Se ei ole aivan pikkuraha. Ja tupakkaverot, mitkä sitten taas voidaan plussapuolelle laskea, on noin 779 miljoonaa euroa valtion kassaan. Tämä tappio, minkä kansantalous kohtaa tupakoinnin seurauksena, on siis noin miljardin luokkaa, miljardin luokkaa per vuosi. Joka vuosi menetetään

miljardi siinä. Sehän koostuu sitten erinäköisistä sairastumisista ja sairauslomista ynnä muista.

Monet lain epäilijöistä sanovat, että ei se syöpä nyt siitä tupakasta tule. No, ei se välttämättä just siitä tulekaan, vaan asioitten yhteisvaikutus on se, mistä tulevat nämä sairaudet, mutta tupakalla on huomattava merkitys siinä yhteisvaikutuspotissa, ja sen takia tämä on erittäin tarkasti käsiteltävä asia. Yhteisvaikutus on se iso juttu.

Mitä tulee näitten sairauksien pelkoon ja myös siihen rahanmenetykseen, mitä tupakoiija kokee vuositasolla — se on ihan kohtalainen summa — minä en tunne kovinkaan monta tupakoitsijaa, joka ei olisi yrittänyt tupakkalakkoa. On joitakin tutkimuksia, että 70 prosenttia tupakoijista on koettanut tupakkalakkoa. Minä väitän, että se on jopa isompi, mutta koska näitä tupakkalakkoa yrittäneitä on näin paljon, se kertoo siitä, että se ei kuitenkaan ole semmoinen asia, mitä välttämättä haluaisi, että oma lapsi rupeaa joskus tekemään.

Niin kuin äskeisessä keskustelussa oli se, että keneltä tämä on pois, niin tähän ei ole pois keneltäkään, joka nyt laillisesti polttaa. Tähän koskee vain ja ainoastaan 2000-luvulla syntyneitä. He ovat maksimissaan 14-vuotiaita tällä hetkellä. Nelisen vuotta, viitisen vuotta on siihen, kun he saisivat aloittaa tupakanpolton nykylaila, mutta tämä estäisi sen.

Eli tämä joustava voimaantulo on se tämän lain punainen lanka, mikä tekee tästä semmoisen, että tämä voi onnistua, ja jos tämä onnistuu, niin yhteiskuntamme säästää noin miljardin per vuosi. Ja kuten tosiaan alussa sanoin, niin tämä tarkistettiin myös sen perusteella, onko tämä perustuslain mukainen. Perustuslain 6 §:n 2 momentissa sanotaan, että tällainen terveyteen perustuva asia on hyväksyttävä peruste ja tällä in perusteella sopii tehdä.

Tässä tämä merkittävin pykälä, mikä on siis esityksen alla, kuuluu seuraavasti: "Tupakkatuotteita ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle eikä vuoden 2018 tammikuun 1. päivästä alkaen kenellekään, joka on syntynyt myöhemmin kuin joulukuun 31. päivänä 1999." 2000-luku on siis se maaginen raja.

Miksi se just sitten nyt tarvitsisi tehdä, ettei olisi tällamoista sopeuttamisaikaa enemppää? No, tulevaisuudessa minunkin ikäiseltäni sitten joskus kysyttäisiin papereita. Jos syntymävuoden ensimmäinen numero on kakkonen, niin myyjä tietää, että tälle henkilölle en voi myydä, joten

tätä mahdollisuutta ja tällä liukuma-ajalla mahdollistettua hyvää lopputulosta nyt ei voi menetää, vaan tämä toivottavasti sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä otetaan vakavasti käsitelyyn. Nyt on se mahdollisuus. Hetken ajan päästä tämä mahdollisuus menee ohi. Ja ettei kenelläkään olisi epäilyjä siitä, onko tämä perustuslain vastainen, niin siellä on myös pohdittava siten se, pitäisikö tämä lähettää perustuslakivaliokuntaan. Valiokuntahan voi sen itse tehdä.

2 Hanna Tainio /sd: Arvoisa herra puhemies! Noin miljoona suomalaista tupakoi. Tupakointi on merkittävin vältettävissä oleva ennenaikaisen kuolemien ja sairauksien aiheuttaja. Tupakkaan kuolee noin 5 000 suomalaista vuosittain, ja heistä on puolet työikäisiä. Joka kolmas syöpäsairaus aiheutuu tupakasta, keuhkosityöistä 90 prosenttia. Joka viidennessä sydänperäisessä kuolemassa tupakka on tärkein riskitekijä. Joka toinen tupakoitsija kuolee tupakan aiheuttamiin sairauksiin, jos jatkaa tupakointiaan. Lisäksi tupakointi lisää kohdunkaulan, haiman, munuaisten, suun, huulien, kurkunpään, ruokatorven ja virtsarakon syövän vaaraa. Koska tupakoinnin aiheuttamat syövät kehittyvät pitkän ajan kuluessa, nykyisin havaittavat syövät ovat seurauksia pari vuosikymmentä sitten vallinneista tupakointitottumuksista.

Tutkimusten mukaan alle 15-vuotiaana aloitettu tupakointi voi vahingoittaa keuhkoja pysyvästi ja nostaa keuhkosityövän vaaran pysyvästi tupakoimattomien tasoa korkeammalle. Ympäristön tupakansavu on syöpävaarallista. Tupakansavu sisältää toistasataa ihmiselle haitalliseksi tunnettua yhdistettä, joista syöpävaarallisiksi on luokiteltu yli 40. Altistuminen ympäristön tupakansavulle lisää keuhkosityövän vaaraa, sydän- ja verisuonisairauksien vaaraa ja hengitysteiden sairauksia. Erityisen vahingollista tupakansavu on syntymättömälle ja pienelle lapselle. Tupakointi raskauden aikana lisää ennenaikaisen synnytyksen vaaraa, vähentää lapsen syntymäpainoa ja lisää lapsen hengitysteiden sairauksia. Suomen tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden käytön loppuminen. Tavoitteen toteutuminen edellyttää, että yhä harvempi aloittaa tupakoinnin ja yhä useampi tupakoiva onnistuu tupakoinnin lopettamisessa.

Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa puhutaan jatkuvasti terveysterojen kaventamisesta. On syy-

tä tietää, että terveyseroista merkittävin osa johdetaan nimenomaan tupakoinnista ja alkoholinkäytöstä, joten tupakoinnista pitää puhua. On selvää, että meidän tulee kaikin lainsäädännöllisin ja valistuksen keinoin pyrkiä vähentämään tupakointia ja ennen kaikkea estämään sen aloittamista, sillä meidän tavoitteemme on täysin savuton Suomi 2040.

Tämä aloite on hyvin mielenkiintoinen, ja en ainakaan haluaisi tyrmätä sitä välittömästi, vaan mielestäni sitä kannattaa tutkia, ja mielestäni ennen kaikkea on tärkeää, että se nostaa tämän tärkeän asian jälleen keskusteluun.

³ **Laila Koskela /ps:** Arvoisa puhemies! Tupakointi on suurin terveysriski ja keskeinen syy väestöryhmien välisiin terveyseroihin. Myöskään tupakkatuotteet eivät ole normaaleja kulutushyödyketuotteita näin aiheuttaen käyttäjälle vaikean riippuvuuden, ylläpitäen sitä ja myös sisältäen ihmisille myrkyllisiä aineita.

Nuorten tupakkakokeilut ja tupakointi aloitetaan Suomessa tyypillisesti 13—15-vuotiaana. Tällöin tupakointi alkaa vähitellen muuttua ehdollistuneeksi käyttäytymiseksi, joten meidän aikuisten vastuulla on suojella lapsia ja nuoria tupakkatuotteilta. On myös tiedostettava keskeiset altistavat riskitekijät. Niiden tietäminen ja tunnistaminen on ensisijaisen tärkeää. Näitä ovat muun muassa perinnöllisyys, puberteetti-ään kehityksen vaiheet, heikko koulumenestys, mielen-terveysongelmat. Tässä muutamia.

Tupakkatuotteiden helppo saatavuus nuorten elinympäristössä voi synnyttää tilanteen, jossa nuorten alttius riskikäyttäytymiselle voi muuttua tupakoinniksi. Suomalaisista päivittäin tupakoinnista nuorista 70 prosenttia kertoo hankkivansa tupakat kaupallisista lähteistä, joten tämä lakialoite on kannatettava.

⁴ **Osmo Kokko /ps:** Arvoisa puhemies! Lakialoite, jonka edustaja Jalonen on tehnyt, on mielestäni oikeasuuntainen, koska niin kuin useissa puheenvuoroissa täällä on todettu, tupakka on erittäin haitallinen ja tällä tavalla, tällä uudella lailla, saataisiin hallintaan tämä, että ennen kaikkea nuorten, joissa on tulevaisuus, tupakointia oltaisiin tällä lailla rajoittamassa. Tämä on vielä siinä mielessä erittäin hyvä asia, että tämä tarkoittaa tällä vuosituhannella syntyneitä nuoria henkilöitä, niin kuin täällä on: "Käsillä oleva lakialoite tähtää sellaiseen vaiheittaisesti etene-

vään tupakoinnin vähentämiseen, joka alkaisi vaikuttaa vuoden 2018 alusta ja johtaisi arviolta vuoden 2050 vaiheilla siihen, että maassamme olisi enää hyvin vähän tupakoitsijoita ja hekin lähes 100-prosenttisesti jo yli 50-vuotiaita".

Lakialoite on erittäin hyvä, ja toivotaan, että se sosiaali- ja terveysvaliokunnassa etenee ja tulee sitten uudessa muodossaan tänne suureen saliin.

⁵ **Heikki Autto /kok:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Jalonen on tehnyt varsin tärkeästä asiasta lakialoitteen. Tuossa edustaja Tainio edellä kuvasikin hyvin sitä kokonaista ongelmakenttää, joka tupakoinnista aiheutuu, ja näihin ammattilaisen arvioihin tämän asian vakavuudesta on tietysti hyvä yhtyä. On varmasti tavoiteltavaa, että tupakointi suomalaisessa yhteiskunnassa vähenee, ja uskon, että näin tuleekin tulevaisuudessa tapahtumaan.

Kysyisin kuitenkin edustaja Jaloselta — jonka tunnen vastuulliseksi kansanedustajaksi ja ilmeisen hyvin myös tähän aihepiiriin perehtyneeksi, kun on siitä lakialoitteen tehnyt — onko tupakan osalta jo nyt olemassa Viron viinarallin kaltaista ilmiötä, sen kaltaista kuin alkoholin osalta on, ja miten uskot Suomen verolakien tai ylipäätään lainsäädännön muutosten tulevaisuudessa vaikuttavan tähän ulottuvuuteen.

Alkoholipolitiikan osalta täytyy todeta se, että kotimaassa tehdyt ratkaisut ovat pahentaneet tätä Viron viinarallia, joka on taas ollut omiaan pahentamaan kaikkia niitä alkoholihaittoja, joita yhteiskunta kohtaa. Eli Suomessa varmasti on viimeiseen asti syytä välttää sellaista tilannetta, että tämän Viron viinarallin kaltaista ilmiötä myös tupakkatuotteiden osalta maahan syntyisi.

⁶ **Ari Jalonen /ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Autto nosti tämän ulkomaantuonnin esille. Se on nimenomaan tärkeä kysymys. Alkoholin kohdalla nimenomaan veron nostot ovat aina vaikuttaneet siihen, että laivalta tuodaan entistä enemmän alkoholia. Samoin tulisi käymään tupakan kohdalla, jos tehtäisiin esimerkiksi niin, että tupakan verotuotot vastaisivat niitä menoja, mitä yhteiskunta kohtaa tupakoinnin johdosta. Sehän nousisi aivan tolkuttoman isoksi, ja käytännössä niitä verotuloja ei tulisi, koska ne laivattaisiin sitten muualta tai salakuljetettaisiin.

Mutta tähän ei tee niin, koska ne kaikki, jotka nyt tällä hetkellä polttavat, saavat polttaa,

ja tämä ei muuta sen tupakka-askin hintaa mitenkään. Tämä koskee niitä maksimissaan 14-vuotiaita ja vielä syntymättömiä lapsia, jotka eivät tälläkään hetkellä saa polttaa, lain mukaan eivät saa polttaa, 18 vuotta on tällä hetkellä se raja, joten periaatteessa mitään muutosta ei tule. Totta kai on niitäkin, jotka jo nyt 14-vuotiaana polttavat, mutta se on kuitenkin kohtalaisen pieni osa niistä alle 14-vuotiaista, joten nyt se on otettavissa hallintaan. Tätä negatiivista puolta tästä laivauksesta tai tällaisesta ei tulisi sen kertakiellon takia, tavallaan kieltoain kaltaisen, silloin, vaan tämä on joustava, ja se on sen hienoin ominaisuus.

⁷ **Heikki Autto /kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Jalosta näistä tiedoista aloitteen osalta ja totean myös sen, että esimerkiksi nuuskaaminen Suomessa on ilmeisesti vain lisääntynyt sen jälkeen, kun nuuskan myynti Suomessa aikanaan EU-määräyksistä johtuen kiellettiin. En missään nimessä pidä tätä hyvänä kehityksenä, ja siksi itse olisin aina hyvin varovainen niiden toimenpiteiden osalta, jotka ovat omiaan lisäämään tällaisen niin sanotun kielletyn hedelmän makua jonkin tuotteen osalta. Päinvastoin, usein tarvitaan valistus- ja asennetyötä, toki tietysti muitakin instrumentteja, mutta tällaisten voimakkaitten kieltojen ja rajoitusten osalta täytyy olla hyvin varovainen ja vastuullinen. Mutta kun edustaja Jalonenkin vastuullisena edustajana tunnetaan, niin tiedän, että hän tämäntyyppistä politiikkaa varmasti omassa toiminnassaan edistää.

⁸ **Ari Jalonen /ps:** Arvoisa puhemies! Valistuksen voimaa ei voi väheksyä, ja on erittäin hyvä, että nostatte näitä asioita esille. Tämä ei ole mikään yksinkertainen asia, ja siinä on riskejä. Sen takia tämä pitää varsin perusteellisesti käsitellä ja pohtia, onko tämä se keino, miten saadaan yhteiskunta säästämään noin miljardin vuodessa.

Täällä on koko tämä kausi keskusteltu tietynlaisista rakenneuudistuksista ja rakennemuutoksista. Sote-soppaa ja kuntasoppaa on keitetty. Tämä on tietynlainen rakennemuutos, josta tiedetään, että se oikeasti hyödyttää, jos se menee läpi. Mutta kunnon pureskelun se vaatii, ja sosi-

aali- ja terveystieteiden valiokunta saa tästä valikoimaan yhden keinon, miten tästä voidaan rakentaa parempi tulevaisuus. Ne ovat nimenomaan alle 14-vuotiaat ja syntymättömät lapset, jotka tulevat tästä hyötymään.

Tässä ei ole semmoisia yhteiskunnan muita haittapuolia, jotka nämä negatiivisen puolen holhousyhteiskunnasta tuovat esiin. Holhousyhteiskuntaa ei kuulu rakentaa, ja tämä ei ole sitä tekemässäkään. Tämä on joustava, tämä on rakentava, ja minun mielestäni tämä on semmoinen, että luulisi tämän salin enemmistön hyväksyvän tämän, ja kiitän näistä kannustavista puheista, mitä täällä on tullut.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

5) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 206/2013 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 1/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 21.2.2014 pidettävään täysistuntoon.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina 21.2.2014 kello 13.

Täysistunto lopetettiin kello 21.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen